

Valtiovarainministeriön kirjanpitoyksikön (KPY300) tilinpäätös 2023

Talouspolitiikka

VALTIOVARAINMINISTERIÖN JULKAISUJA – 2024:18

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Valtiovarainministeriön kirjanpitoyksikön (KPY300) tilinpäätös 2023

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Valtiovarainministeriö

CC BY-SA 4.0

ISBN pdf: 978-952-367-675-6

ISSN pdf: 1797-9714

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2024

Valtiovarainministeriön kirjanpitoyksikön (KPY 300) tilinpäätös 2023

Valtiovarainministeriön julkaisu 2024:18		Teema	Talouspolitiikka
Julkaisija	Valtiovarainministeriö		
Yhteisötekijä	Valtiovarainministeriö		
Kieli	suomi	Sivumäärä	103

Tiivistelmä

Valtiovarainministeriön kirjanpitoyksikön vuoden 2023 tilinpäätös koostuu toimintakertomuksesta, talousarvion toteutumista kuvaavista toteutumalaskelmista, tuottoja ja kuluja kuvaavasta tuotto- ja kululaskelmasta, tilinpäätöspäivän taloudellista asemaa kuvaavasta taseesta ja liitteenä ilmoitettavista tiedoista. Tilinpäätökseen sisältyvä toimintakertomus sisältää johdon katsauksen toimintaan sekä raportoinnin ministeriön toiminnan yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta, kuvauksen toiminnallisesta tehokkuudesta, tuotoksista ja laadunhallinnasta sekä henkisten voima-varojen hallinnasta. Toimintakertomus sisältää myös sisäisen valvonnan arviointilausuman, kokonaisarviointien tulokset ja yhteenvedot väärinkäytöksistä.

Asiasanat tilinpäätös, talous, toimintakertomus, tilinpäätösanalyysi, talouspolitiikka

ISBN PDF 978-952-367-675-6 **ISSN PDF** 1797-9714

Julkaisun osoite <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-675-6>

Bokslut för finansministeriets bokföringsenhet 2023 (BFE 300)

Finansministeriets publikationer 2024:18		Tema	Finanspolitiken
Utgivare	Finansministeriet		
Utarbetad av	Finansministeriet		
Språk	finska	Sidantal	103

Referat

Bokslutet för 2023 för finansministeriets bokföringsenhet består av en verksamhetsberättelse, utfallskalkyler som redogör för utfallet av budgeten, en intäkt- och kostnads kalkyl som redogör för intäkterna och kostnaderna, en balansräkning som redogör för den ekonomiska ställningen på bokslutsdagen och uppgifter som lämnas i bilagor. Den verksamhetsberättelse som ingår i bokslutet innehåller ledningens verksamhetsrapport, en rapport över de samhälleliga verkningarna av ministeriets verksamhet, en beskrivning av den funktionella effektiviteten, avkastningen och kvalitetsledningen samt om hanteringen av mänskliga resurser. Verksamhetsberättelsen innehåller också ett utlåtande om bedömningen av den interna kontrollen, resultaten av helhetsbedömningarna och sammanfattningar av oegentligheter.

Nyckelord bokslut, ekonomi, verksamhetsberättelse, bokslutsanalys, finanspolitiken

ISBN PDF 978-952-367-675-6 **ISSN PDF** 1797-9714

URN-adress <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-675-6>

Sisältö

1	Toimintakertomus	7
1.1	Johdon katsaus.....	7
1.2	Tuloksellisuus.....	9
1.2.1	Verotus	9
1.2.2	Valtion työmarkkinatoiminta.....	14
1.2.3	Johtamisen ja tuottavuuden parantaminen.....	15
1.2.4	Valtionhallinnon konsernipalveluiden kehittäminen	16
1.2.5	Julkisen hallinnon digitalisaatiokehitys	22
1.2.6	Rahoitusmarkkinoiden kehittäminen	23
1.2.7	EU:n talousarvio ja rahoituskehys	27
1.2.8	Hyvinvointialueiden ohjaus.....	29
1.2.9	Kuntapolitiikka	30
1.3	Vaikuttavuus.....	32
1.3.1	Toiminnan vaikuttavuus.....	32
1.3.1.1	Työllisyyden ja tuottavuuden kasvun vahvistaminen	32
1.3.1.2	Julkisen talouden kestävyys turvaaminen	33
1.3.1.3	Hiiilineutraaliin yhteiskuntaan siirtyminen oikeudenmukaisella tavalla	40
1.3.1.4	Rakenteiden ja toimintatapojen luominen asiakaslähtöisille ja tuloksellisille julkisille palveluille	42
1.3.1.5	Kansainvälinen vaikuttaminen ja Euroopan kasvun vahvistaminen	45
1.3.2	Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus.....	46
1.3.2.1	Hyvinvointialueiden rahoitus.....	46
1.3.2.2	Kunnan peruspalveluiden valtionosuudet.....	47
1.4	Toiminnallinen tehokkuus	47
1.4.1	Toiminnan tuottavuus	47
1.4.2	Toiminnan taloudellisuus	50
1.4.3	Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus	55
1.4.4	Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus.....	56
1.5	Tuotokset ja laadunhallinta.....	57
1.5.1	Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet.....	57
1.6	Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	58
1.6.1.1	Henkilöstömäärä ja rakenne.....	58
1.6.1.2	Henkilöstön koulutustaso ja osaaminen	59
1.6.1.3	Henkilöstökulut	59
1.6.1.4	Työhyvinvointi	59

1.7	Tilinpäätösanalyysi	63
1.7.1	Rahoituksen rakenne.....	63
1.7.2	Talousarvion toteutuminen.....	64
1.7.3	Tuotto- ja kululaskelma	69
1.7.4	Tase	70
1.8	Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma	71
1.9	Arviointien tulokset.....	72
1.10	Yhteenvedo havaituista väärinkäytöksistä.....	73
2	Talousarvion toteutumalaskelma.....	74
2.1	Talousarvion toteutumalaskelma	74
2.2	Valtiovarainministeriön talousarvion toteutumalaskelman tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella.....	82
2.3	Tuotto- ja kululaskelma	83
2.4	Tase	85
3	Valtiovarainministeriön tilinpäätöksen liitteet	87
4	Allekirjoitukset	103

1 Toimintakertomus

1.1 Johdon katsaus

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyi kunnilta hyvinvointialueille 1.1.2023. Siirto onnistui turvallisesti ja suhteellisen vähäisin häiriöin. Väestön ikääntyminen, kohonneet kustannukset ja työvoimapula haastavat kuitenkin hyvinvointialueita uudistamaan toimintaansa ja tasapainottamaan talouttaan. Yhdenvertaisten ja laadukkaiden sosiaali- ja terveystalujen sekä henkilöstön riittävyyden varmistamiseksi, kustannusnousun hillitsemiseksi ja kustannusvaikuttavuuden edistämiseksi selkiytetään valtion ohjausta ja kehitetään hyvinvointialueiden rahoitusmallia.

Hyvinvointialueiden ohjausta koskevilla ensimmäisen vaiheen lainsäädäntömuutoksilla yhtenäistetään valtion ohjausta, selkeytetään valtiovarainministeriön roolia ohjauksen koordinaatiossa sekä varmistetaan, että hyvinvointialueiden ohjaus on yhteensopivaa valtioneuvoston asettamien talous- ja finanssipoliittisten tavoitteiden kanssa. Tätä koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle helmikuussa 2024.

Myös hyvinvointialueiden rahoitusmallin kehittäminen on käynnistynyt. Lisäksi kuntien valtionosuusjärjestelmää uudistetaan vastaamaan kuntien uutta roolia ja sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistuksen voimaantumisen sekä työ- ja elinkeinopalvelujen uudistuksen jälkeistä tilannetta.

Vuoden 2023 alkupuoliskoa leimasi valmistautuminen hallitusohjelman neuvotteluihin ja seuraavaan hallituskauteen. Maaliskuussa julkistettiin verokartoitus, joka toimi pohjana veroasioiden käsittelylle hallitusohjelman neuvotteluissa. Sen lisäksi vero-osastolla laadittiin useita laskelmia ja muistioita neuvotteluissa esille nousseisiin kysymyksiin.

Uuden hallitusohjelman toimeenpano käynnistettiin vuonna 2023 muun muassa seuraavien kokonaisuuksien osalta: digitaalisen viranomaisasioinnin ensisijaisuus, elämäntapahtumalähtöiset palvelukokonaisuudet kuten edesmenneen omaisen asioiden hoidon sujuvoittaminen ja tiedon liikkumisen automatisointi sekä digitalisaation esteiden purkaminen. Ihmiskeskeistä digitalisaatiota edistetään myös digitaalisen lompakon valmistelulla eIDAS-asetuksen mukaisesti. Kertomusvuonna jatkui digi- ja datatalouden poikkihallinnollisen yhteistyöryhmän digitoimiston

toimintaa ja asetettiin yhteiskunnan uudistamisen ministerityöryhmä ohjaamaan hallitusohjelman digitalisaatio- ja hallintopolitiikkakokonaisuuksia. Hallitusohjelman mukaisesti kansallisen digitaalisen kompassin täytäntöönpanoa ja täytäntöönpanon seuranta jatkettiin.

Suomen digitalisaatiokehitystä ohjaa eduskunnan vuoden 2023 alussa hyväksymä Suomen digitaalinen kompassi (VNS 10/2022 vp). Digitalisaation kehittämistoimenpiteitä toteutetaan sen mukaisesti laajasti koko yhteiskunnassa liittyen osaamiseen, infrastruktuuriin, julkisiin palveluihin ja yrityksiin. Julkisen hallinnon digitalisaatiossa korostetaan julkisten palvelujen digitalisointia ja automatisointia ihmiskeskeisesti, yhteentoimivia ja käyttäjille sujuvia digitaalisia palveluja sekä julkisten palvelujen kokonaisturvallisuutta.

Hallitusohjelmaan liittyvien veromuutosten valmistelu aloitettiin heti ohjelman valmistuttua, ja syksyn aikana annettiin eduskunnalle yhdeksän hallitusohjelmaan liittyvää hallituksen esitystä.

Suomi on sijoittunut kansainvälisten arviointien (mm. komission digitaalitalouden ja -yhteiskunnan indeksi DESI, YK:n sähköisen hallinnon vertailu ja Digibarometri) kärkisijoille jo useana vuonna. Myös ensimmäisessä EU:n Digitaalisen vuosikymmenen tila -raportissa (9/2023), jossa arvioidaan maiden kehitystä digiosaamisessa, digitaalisessa infrastruktuurissa, liiketoiminnan digitalisaatiossa ja julkisten palveluiden digitalisaatiossa, Suomi menestyi hyvin. Digitaalisuuden hyödyntämistä mitaavassa 22 maan välisessä Digibarometri-vertailussa Suomi nousi vuonna 2023 ensimmäiselle sijalle sijoituttuaan toiseksi viimeiset kolme vuotta. Mittaus tehdään kolmella tasolla (edellytykset, käyttö ja vaikutukset) ja kolmella pääsektorilla (yritykset, kansalaiset ja julkinen). Parhaiten Suomi menestyy julkisen sektorin vertailussa ja digitalisaation edellytyksissä.

Valtiovarainministeriö edisti vuonna 2023 digitalisaatiota eri ohjauskeinoin ja hallitusohjelmahankkeilla. Useat edellisen hallituskauden hankkeet saatiin päätökseen, ja uutta hallitusohjelmaa toteuttavia toimenpiteitä valmisteltiin. Päätyneet hankkeet liittyivät mm. digitaalisten palvelujen edistämiseen henkilö- ja yritysasiakkaille, tekoälyn ja automaation hyödyntämiseen palveluiden tuotannossa, tiedon hyödyntämiseen ja avaamiseen sekä digitaalisen turvallisuuden ja viranomaisten toimintaedellytysten parantamiseen. Kertomusvuoden aikana päättyivät myös henkilötunnuksen uudistamista sekä digitaalista henkilöllisyyttä koskevat hankkeet, joiden osalta valmistellut lainsäädännön muutokset raukesivat eduskunnassa.

Kansainvälinen yhteistyö veroasioissa jatkui tiiviinä erityisesti EU:ssa ja OECD:ssä. Virkamatkustamisen määrä ei näytä kuitenkaan enää nousevan pandemiaa edeltävälle tasolle, koska osa läsnäkokouksista on muutettu videokokouksiksi.

1.2 Tuloksellisuus

Kestävän kehityksen Agenda 2030 tavoitteet

YK:n jäsenmaat sopivat vuonna 2015 kestävän kehityksen toimintaohjelmasta ja tavoitteista, jotka ohjaavat kestävän kehityksen edistämistä vuosina 2016–2030. Agenda 2030:n kestävän kehityksen toimintaohjelma ja tavoitteet koskevat maailman kaikkia maita. Englanniksi tavoitteita kutsutaan nimellä Sustainable Development Goals (SDG). Ensisijainen vastuu Agenda 2030:n toimeenpanosta on valtioilla. Valtiovarainministeriön toiminnan tulossuunnittelussa on tunnistettu kuusi keskeistä Agenda 2030 kestävän kehityksen tavoitetta, joiden toteutumista ministeriön toiminta tukee:

- SDG 5: Sukupuolten tasa-arvo
- SDG 8: Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua
- SDG 10: Eriarvoisuuden vähentäminen
- SDG 13: Ilmastotekoja
- SDG 16: Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto
- SDG 17: Yhteistyö ja kumppanuus

Toiminnan tuloksellisuuden raportoinnin yhteydessä kuvataan myös valtiovarainministeriön toiminnan kytkös kestävän kehityksen tavoitteisiin ja niiden alatavoitteisiin.

1.2.1 Verotus

Ansiotulojen veroperusteisiin tehtiin indeksitarkistus kaikilla tulotasoilla, jotta verotus ei kiristy yleisen ansiotasokehityksen vuoksi. Työtulovähennyksen ikään perustuva enimmäismäärän korotus kaksinkertaistettiin 65 vuotta täyttäneillä 600 eurosta 1 200 euroon. Enimmäismäärän korotus puolestaan poistui 60–64-vuotiailta. Asunnon ja työpaikan välisiä matkakustannuksia koskevan vähennyksen omavastuuosuutta nostettiin 750 eurosta 900 euroon.

Vuosina 2022 ja 2023 voimassa ollutta kotitalous-, hoiva- ja hoitotyön perusteella myönnettävää korotettua kotitalousvähennystä jatkettiin määräaikaisesti vuodelle 2024. Lisäksi kotitalousvähennys laajeni fysioterapia- ja toimintateriapalveluihin.

Perintöverotusta koskevia säännöksiä muutettiin siten, että maksamatonta perintöveroa ei jatkossa peritä ulosottoteitse, sen perusteella ei haeta verovelvollista konkurssiin eikä tietoa siitä merkitä verovelkarekisteriin ennen kuin kymmenen vuotta on kulunut veron ensimmäisestä eräpäivästä. Lisäksi maksamatta olevasta perintöverosta peritään vuodesta 2024 lukien alennettua viivästyskorkoa. Vuonna 2024 tämä alennettu viivästyskorko on 7,5 prosenttia.

Kiinteistöverotuksessa maapohjalle säädettiin yleisestä kiinteistöveroprosentista erillinen veroprosentti. Maapohjan veroprosentin alaraja nousi nykyisestä yleisen kiinteistöveroprosentin alarajasta 0,93 prosentista 1,3 prosenttiin.

Varainsiirtoverolakia muutettiin siten, että kunnan tai kuntayhtymän yhtiöittäessä hyvinvointialueelle vuokraamaan sote- tai pelastustoimen käytössä olleita toimittiloja vuoden 2030 loppuun mennessä, vastaanottavan yhtiön ei olisi tietyin ehdoin maksettava siirroista varainsiirtoveroa. Varainsiirtoveroprosenttia alennettiin kiinteistöjen osalta 4 prosentista 3 prosenttiin, asunto-osakeyhtiöiden ja kiinteistöyhtiöiden osalta 2 prosentista 1,5 prosenttiin ja muiden arvopaperien osalta 1,6 prosentista 1,5 prosenttiin. Alle 40-vuotiaiden ensiasunnon ostajien varainsiirtoverovapaus poistettiin.

Korkeisiin energiahintoihin liittyvistä hätätoimenpiteistä annetun Euroopan unionin neuvoston asetuksen (EU) 2022/1854 perusteella säädettiin fossiilisten polttoainesten alan yritysten verovuoden 2023 voittoihin kohdistuva väliaikainen 33 prosentin suuruinen vero. Verovelvollisia ovat yritykset, joiden liikevaihdosta yli 75 prosenttia muodostuu raakaöljyn tuotannosta, maakaasun tuotannosta, jalostettujen öljytuotteiden valmistuksesta, raakaöljystä tai kivihiilituotteiden valmistuksesta.

Energiahintoihin liittyvänä hätätoimenpiteenä säädettiin myös sähköliiketoiminnan vuoden 2023 voittoihin kohdistuva väliaikainen sähköalan voittovero. Vero kohdistuu sähköntuottajiin, joiden sähköliiketoimintojen liikevaihto on vähintään 500 000 euroa. Vero ei koske sähkön vähittäismyyntiä. Voittoveron määrä on yhteisöveron lisäksi 30 prosenttia sähköliiketoiminnan tuloksesta siltä osin kuin se ylittää 10 prosentin vuotuisen tuoton verovelvollisen sähköliiketoiminnan oikaistun oman pääoman määrälle.

Säädettiin laki suurten konsernien vähimmäisverosta, jolla pantiin täytäntöön neuvoston direktiivi (EU) 2022/2523 monikansallisten konsernien ja suurten kotimaisien konsernien maailmanlaajuisen vähimmäisverotason varmistamisesta unionissa. Direktiivi pohjautuu OECD:n pilari 2 -sääntelyyn, jonka mukaan konserneja verotetaan vähintään minimitason mukaisesti riippumatta siitä, missä valtioissa toimintaa harjoitetaan. Minimiverotaso arvioidaan valtiokohtaisesti ja tosiasiallisen verotason tulee olla vähintään 15 prosenttia. Mikäli tosiasiallinen verotaso on alhaisempi, uudella sääntelyllä toteutetaan verotus 15 prosentin tasoon asti.

Maatilatalouden tuloverolakia muutettiin siten, että maatalouden tulosta vähennettävän tasausvarauksen enimmäismäärä korotettiin vuoden 2024 alusta alkaen 25 000 euroon.

Tuloverolain Suomesta saadun tulon käsite laajennettiin kattamaan välillisen kiinteistöomistuksen luovutuksesta saatu tulo ja samassa yhteydessä mukautettiin useita verosopimuksia monenvälisen yleissopimuksen avulla. Tuloverolain määräaikaista rahastopoikkeusta jatkettiin kahdella vuodella vuoden 2025 loppuun. Ulkomaisten erityisasiantuntijoiden lähdeverotuksen alainen työskentelyaika pidentettiin 48 kuukaudesta 84 kuukauteen.

EU:ssa hyväksyttiin hallinnollisesta yhteistyöstä verotuksen alalla annetun direktiivin muutos. Muutokset koskevat pääasiassa kryptovaroilla toteutettavista liiketoimista saatavien tulojen sekä varakkaita yksityishenkilöitä koskevien ennakkoveropäätösten raportointia ja automaattista tietojenvaihtoa.

EU:ssa käsiteltiin tiiviisti direktiiviehdotusta ylimääräisten lähdeverojen nopeamasta ja turvallisemmasta alentamisesta (niin kutsuttu FASTER-direktiivi). Lisäksi aloitettiin siirtohinnoittelua koskevan direktiiviehdotuksen käsittely. EU:n käytäntösääntöryhmässä jatkettiin yhteistyöhaluttomia lainkäyttöalueita koskevan EU:n luettelon työstämistä.

Osallistuttiin kansainväliseen yhteistyöhön erityisesti kansainvälisen yritysverotuksen uudistamishankkeen osalta (OECD/G20 Inclusive Framework on BEPS). Hankkeeseen sisältyvän monenvälisen yleissopimuksen osalta järjestettiin lausuntokierros ja sopimuksesta annettiin selvitys valtiovarainvaliokunnalle.

Jatkettiin Suomen tuloverosopimusverkoston uudistamista ja laajentamista muun muassa Ranskan, Arabiemiraattien, Saudi-Arabian ja Albanian kanssa.

Säädettiin Suomen Pohjois-Atlantin sopimuksesta johtuvat, arvonlisäverodirektiivin edellyttämät muutokset puolustusliitto Naton puitteissa toteutettavan puolustustoiminnan osalta. Tavaroiden ja palvelujen Suomessa tapahtuvat myynnit toisten Pohjois-Atlantin sopimukseen kuuluvien valtioiden puolustusvoimille sekä niiden Suomessa tekemät tavaroiden maahantuonnit vapautetaan tietyin edellytyksin arvonlisäverosta, jos näiden valtioiden puolustusvoimien asevoimat osallistuvat yhteiseen puolustustoimintaan oman valtionsa ulkopuolella.

Säädettiin arvonlisäverodirektiivin edellyttämästä verovapautuksesta, jonka mukaan yleishyödyllistä toimintaa harjoittaville järjestöille ja uskonnollisille yhdistyksille annetaan oikeus saada palautuksena hankintaan sisältyvä arvonlisävero sellaisista tavaroista, jotka nämä toimijat vievät Yhteisön ulkopuolelle osana siellä harjoittamaansa hyväntekeväisyys- tai avustustoimintaa. Samalla tehtiin maahantuontidirektiiviä vastaavat täsmennykset säännöksiin, jotka koskevat valtiollisten toimijoiden sekä avustus- ja hyväntekeväisyysjärjestöjen maahantuomia perustarvikkeita koskevaa verovapautusta.

Säädettiin maksutietodirektiiviin perustuvasta maksupalveluntarjoajien, kuten pankkien ja luottolaitosten, tiedonantovelvollisuudesta rajat ylittävistä maksuista. Maksupalveluntarjoajat ovat velvollisia keräämään tietoja tietyistä rajat ylittävistä maksuista ja ilmoittamaan kerätyt tiedot neljänneskalenterivuosittain Verohallinnolle. Verohallinto välittää tiedot komission ylläpitämään keskusrekisteriin, jonne jäsenvaltioiden petostorjuntaviranomaisilla on pääsy.

Osallistuttiin EU:n neuvoston välillisen verotuksen työryhmässä komission antaman Digiajan arvonlisäverotusta koskevan ehdotuspaketin käsittelyyn.

Hallitusohjelman toimeenpanoon liittyen valmisteltiin muutoksia alkoholiverotusoihin, alennettiin ajoneuvoveroa ja laajennettiin tupakkavero koskemaan nikotiinipusseja. Hallitusohjelman mukaisesta uusiutuvien polttoaineiden jakeluvelvoitetasojen vuosien 2024–2027 nousu-urasta aiheutuva keskimääräinen pumpupuhintojen nousu vuosina 2024–2027 kompensoitiin alentamalla polttoaineveroa etupainotteisesti vuoden 2024 alusta. Alennus oli vajaa neljä senttiä litralta.

Kaivosmineraaliverolaki saatiin vahvistettua ja verotusarvojen perusteena käytettävistä hintalähteistä annettiin asetus.

Virvoitusjuomaveron muuttamista terveysperusteiseen suuntaan jatkettiin käynnistämällä menettely komission valtioneuvoston hyväksynnän saamiseksi keväällä hyväksytyille ja vahvistetulle lakimuutokselle. Suomi valittiin puheenjohtajaksi terveysverotusta käsittelevään komission työryhmään, jonka käynnistämistä valmisteltiin.

Kiinteän biomassan energiaverotuksesta käynnistettiin selvitys, minkä lisäksi osallistuttiin muihinkin ilmastopoliittisiin toimiin liittyviin selvitys- ja tutkimushankkeisiin.

EU:ssa jatkettiin energiaverodirektiivin uudistusehdotuksen käsittelyä osana laajaa ilmastopoliittista valmius55 -pakettia. Käsittelyssä oli myös vinjettidirektiiviin liittyviä ehdotuksia. Uuden päästökaupan soveltamiseen liittyen Suomen hiilidioksidiverosta lähetettiin komissiolle ilmoitus päästökaupan osittaisen lykkäyksen mahdollistamiseksi.

Tulliasioissa päätettiin neuvoston yhteinen kanta komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi, joka koskee ampuma-aseiden, niiden osien ja ampumatarvikkeiden viennin, tuonnin ja kauttakuljetuksen valvontaa. Säädöksen valmistelu jatkuu kolmikantaneuvotteluissa. Neuvostossa aloitettiin neuvottelut EU:n tulliuudistuksesta, jonka tarkoituksena on unionin keskeinen tullilainsäädäntö uudistamalla nykyaikaistaa unionin tulliliitto selkeämmäksi, älykkäämmäksi ja turvallisemmaksi perustamalla sen toimintatapa digitaalisuuden ja tiedon tehokkaaseen hyödyntämiseen.

SDG-tavoite 8: ihmisarvoista työtä ja talouskasvua

8.1 Ylläpitää kaikkia koskevaa talouskasvua kansallisten olosuhteiden mukaisesti

8.2 Saavuttaa korkeampi taloudellisen tuottavuuden taso monipuolistamisen, teknologian uudistamisen ja innovaatioiden avulla, esimerkiksi panostamalla lisäarvoa luovin ja työvoimavaltaisiin aloihin

SDG-tavoite 13: Ilmastotekoja

13.2 Integroida ilmastonmuutosta koskevat toimenpiteet kansalliseen politiikkaan, strategioihin ja suunnitteluun

1.2.2 Valtion työmarkkinatoiminta

Valtiovarainministeriö ja valtion pääsopijajärjestöt allekirjoittivat 22.2.2023 valtion virka- ja työehtosopimuksen sopimuskaudelle 1.3.2023–28.2.2025. Sopimusratkaisun kustannusvaikutus on työmarkkinoiden niin sanotun yleisen linjan mukainen. Virka- ja työehtosopimuksen mukaisesti vuonna 2023 palkkoja tarkistettiin 1.5.2023 lukien yleiskorotuksella 3,50 prosenttia ja huhtikuun 2023 palkanmaksun yhteydessä virkamiehille ja työntekijöille maksettiin erillinen kertaerä. Kertaerä oli suuruudeltaan 12,20 prosenttia kuukausipalkkauksesta, kuitenkin vähintään 500 euroa. Sopimuksen mukaisesti vuonna 2024 palkkoja tarkistetaan 1.3.2024 lukien yhteensä 2,50 prosenttia. Tarkistus jakautuu yleiskorotukseen ja virastoerään, joiden välistä suhdetta voidaan muuttaa siten, että virastoerä voi olla suuruudeltaan enintään 1,50 prosenttia. Sopimusratkaisussa sovittiin muutoksia myös eräisiin palvelussuhteen ehtoihin, kuten ei-synnyttävän vanhemman palkallisten vanhempainvapaapäivien määrän kasvattamisesta 32 päivään.

Vuodelle 2023 sovittujen korotusten ja muutosten johdosta virastojen toimintamäärärahoja lisättiin vuoden 2023 toisessa lisätalousarviossa yhteensä noin 151 miljoonalla eurolla. Vuoden 2024 talousarviossa lisäykset ovat yhteensä noin 243 miljoonaa euroa, johon sisältyvät vuoden 2023 toisessa lisätalousarviossa toteutetut lisäykset, kuitenkin ilman vuonna 2023 maksetun kertaerän lisäyksiä.

SDG-tavoite 8: ihmisarvoista työtä ja talouskasvua

8.8 Suojata työelämän oikeuksia ja taata turvallinen työympäristö kaikille työntekijöille, mukaan lukien siirtotyöläisille, erityisesti naisille ja epävarmassa työsuhteessa oleville

SDG-tavoite 16: Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto

16.6 Kehittää tehokkaita, vastuullisia ja läpinäkyviä instituutioita kaikilla tasoilla

1.2.3 Johtamisen ja tuottavuuden parantaminen

Julkisen johtamisen uudistumista ja hyvää hallintoa tuettiin julkisen johtamisen kehittämishankkeilla. Valtiovarainministeriön joulukuussa 2023 julkaisemassa Virkamiespuheenvuorossa käsiteltiin myös julkisen johtamisen asetelmia uudella vaalikaudella. Puheenvuorossa korostettiin erityisesti työtä julkisen johtamisen identiteetin ja arvopohjan vahvistamiseksi rakentamalla ammattimaista johtamista koko julkisessa hallinnossa.

Valtiovarainministeriö jatkoi hallinnon uudistumisen ja johtajien keskinäisen vuoro-vaikutuksen tukemista varmistamalla johtamisvalmennuksen saatavuutta julkisessa hallinnossa muun muassa toteuttamalla Uudistuja-ohjelmaa ja järjestämällä johdon yhteisiä tilaisuuksia, kuten Julkisen johtamisen päivän. Myös ylimmän johdon pienryhmätoiminta jatkui vuonna 2023.

Tietojohdantamista vahvistettiin jatkamalla valtion yhteisten palveluntuottajien (Hansel Oy, HAUS Kehittämiskeskus Oy, Palkeet, Senaatti-kiinteistöt, Valtori, Valtiokonttori) hallinnoimien tietojen integrointia osaksi Valtiokonttorin ja Palkeiden tuottamaa analysointi- ja raportointipalvelua. Tämä mahdollistaa palvelujen aikaisempaa kattavamman hyödyntämisen ja tietopohjaisen päätöksenteon tukemisen. Samalla käynnistettiin valmistelu Valtiokonttoria koskevan lainsäädännön uudistamiseksi myös tietojohdantamisen osalta.

Valtion henkilöstöjohdon foorumi kokoontui säännöllisesti ja toimi aktiivisesti henkilöstöjohtamisen kehittämisessä, parhaiden käytäntöjen ja tiedon jakamisessa sekä vertaistukena foorumin jäsenten kesken. HJF:n jäsenet osallistuivat myös valtion uuden henkilöstöstrategian ideointiin ja valmistelutyöhön.

Valtion palvelu- ja toimitilaverkkouudistus 2030 -hankkeen toimeenpano jatkui suunnitellusti vuonna 2023. Uudistuksen myötä syntyy kustannustehokas ja laadukas viranomaisten yhteinen asiakaspalveluverkko sekä valtioneuvoston periaatepäätöksenä annetun valtion toimitilastrategian mukainen toimitilaverkko.

SDG-tavoite 8: ihmisarvoista työtä ja talouskasvua

8.2 Saavuttaa korkeampi taloudellisen tuottavuuden taso monipuolistamisen, teknologian uudistamisen ja innovaatioiden avulla, esimerkiksi panostamalla lisäarvoa luoviin ja työvoimavaltaisiin aloihin

SDG-tavoite 16: Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto

16.6 Kehittää tehokkaita, vastuullisia ja läpinäkyviä instituutioita kaikilla tasoilla

1.2.4 Valtionhallinnon konsernipalveluiden kehittäminen

Valtionhallinnon konsernipalvelujen kehittämisen tavoitteena on tuottaa valtion sisäiset palvelut laadukkaasti ja kustannustehokkaasti yhtenäisillä prosesseilla asiakasviraston toimintaa tukien. Valtiovarainministeriössä on valmisteltu yhteistyössä konsernipalvelujen tuottajien kanssa uusia konsernipolitiikkalinjauksia, jotka valmistuvat vuoden 2024 alussa. Keskeisenä teemana on palvelujen kehittäminen ja tuottavuuden parantaminen konsernipalvelujen tuottajien yhteistyönä.

Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksessa Palkeissa ja valtion virastoissa on jatkunut aiempien vuosien tapaan valtion henkilöstöhallinnon kehittäminen. Yhä useammat asiakasvirastot ottivat käyttöön Palkeiden tarjoamia

henkilöstöhallinnon lisäpalveluita ja siirsivät operatiivisia henkilöstöhallinnon tehtäviä Palkeiden hoidettavaksi. Sama tavoite koskettaa myös tulevia vuosia. Palkeilla on meneillään useita kehittämistoimia, joiden tavoitteena on kehittää palvelukeskuksen tarjoamia palveluita entistäkin paremmin asiakkaiden tarpeita vastaaviksi, tehokkaammiksi sekä pyrkiä vastaamaan digitalisaation tuomiin vaatimuksiin. Kehittämistoimet liittyvät vahvasti digitalisaatioon, johon liittyviä toimenpiteitä tullaan päivittämään ja uudistamaan kehittämisen tiekartan toimenpidesuunnitelmassa. Lisäksi Palkeet uudistaa hinnoittelunsa vastaamaan paremmin asiakkaiden saamaa palvelua. Useiden talous- ja henkilöstöhallinnon prosessien yhtenäistämiseksi on merkittävä tarve. Prosessien kehittämiseen Palkeet panostaa lähivuosina merkittävästi, jotta virastoille tarjottavien palveluiden yhdenmukainen palvelu ja keskittäminen mahdollistuvat.

Valtiokonttori on panostanut vuoden aikana digitalisaatioon valtion yhteisen pilvilinjauksen tavoitteiden mukaisesti. Valtiokonttori siirtyi vuoden aikana kokonaisuudessaan käyttämään pilviratkaisuja, joka osaltaan näyttää suuntaa myös muille palveluiden tuottajille. Valtiokonttorin korvauspalveluiden kehittäminen vaatii tulevina vuosina merkittävää panostusta digitalisaation kehittämiseen, jotta tietojärjestelmät saadaan käytettävyydeltään toimiviksi ja digitalisaation vaatimustason mukaisiksi.

HAUS kehittämisskeskus Oy:llä on tärkeä toimija valtionhallinnon osaamisen kehittämisessä, koulutuksessa ja johtamisessa. Yhtiön taloudellinen tilanne on vakaa. Omassa toiminnassaan se on kiinnittänyt erityishuomiota vastuullisuuteen ja siitä raportointiin.

HAUSin virastoille tarjoaman maksuttoman valtion digitaalisen eOppiva.fi-oppimisympäristön merkitys virastojen henkilöstön osaamisen kehittämisessä vahvistui edelleen. Rekisteröityneiden virkamieskäyttäjien määrä saavutti koko valtion henkilöstön. Loppuun vietyjä opinto-suorituksia oli 147 000 sisältäen myös kaikille avoimet kurssit. Yhden opintosuorituksen laskennallinen hinta oli noin 4,10 euroa. Palvelusta löytyvistä sisällöistä 131:tä voi opiskella kuka tahansa, 122 on tarkoitettu vain valtion henkilöstölle (kasvua viime vuodesta 32 ja 3). Yhteisten sisältöjen hyödyntämisen lisäksi 64 virastoa oli vuoden loppuun mennessä ottanut käyttöön palvelun kullekin virastolle tarjoaman oman alueen oppimisympäristössä ja tuottanut sinne omia opetussisältöjä.

Digi- ja väestötietovirastolla on tärkeä rooli yhteiskunnan digitalisoinnin edistäjänä ja viranomaisasioinnin kriittisen infrastruktuurin tarjoajana. Virasto tarjoaa muille viranomaisille yhteisiä sähköisen asioinnin tukipalveluja (Suomi.fi-palvelut kuten tunnistus, valtuutus ja viestit) ja tuottaa väestötietojärjestelmän sekä varmenteiden

palvelut. Nämä muodostavat luotettavan ja turvallisen kansallisen digitaalisten palveluiden alustan, jonka häiriötön ja sujuva toiminta on elintärkeää. DVV:oon kootut tehtävät luovat hyvän pohjan julkisen hallinnon digitalisoinnin asiantuntijuuden, osaamisen ja tietopohjan vahvistamiselle. Esimerkiksi koko julkishallinnon digitalisaation edistämiseksi DVV:n järjestämät tilaisuudet kuten Digihumaus, Digiturva- viikko, Digitaitoviikko ja Sujuva Suomi -webinaarit olivat v. 2023 menestyksekkäitä.

Uusi hallitusohjelma sisältää useita julkishallinnon digitaalisen asioinnin kehittämiskohteita, joiden toteutuksessa DVV on tiiviisti mukana. Näitä ovat esimerkiksi digitaalisen asioinnin ja erityisesti viranomaisviestinnän ensisijaisuuden edistäminen, edesmenneen omaisen sujuvan asioiden hoidon kehittäminen sekä EU:n eIDAS-asetuksen ja kansallinen täytäntöönpano ja siihen sisältyvän digilompakon rakentaminen.

Muiden kuin konsernipalvelujen osalta DVV:n henkilöasiakaspalveluiden käsitte- lyajat on saatu vuoden 2023 aikana kohtuulliselle, lähes kaikkien palvelujen osalta tavoitteiden mukaiselle tasolle. Näiden palveluiden ja asianhallinnan digitali- sointi on edennyt suunnitellusti OIVA-hankkeessa ja tuottavuussäästöjä on jo saatu aikaan. Virasto hyödyntää myös 2023 voimaan tullutta automaattisen päätökseen- teon sääntelyä digitalisointitoimissaan.

Henkilöstön ja asiakkaiden tyytyväisyys on edelleen kasvanut ja on hyvällä tasolla. Viraston taloustilanne oli vuonna 2023 vakaa ja tulokertymä on kehitty- nyt positiivisesti. Toisaalta laskeva rahoituskehys, uudet tuottavuussäästöt ja hen- kilöasiakaspalvelujen kysynnän kasvu väestön ikääntymisen (holhoustoimi) ja maahanmuuton lisääntymisen (ulkomaalaisten rekisteröinti) myötä haastavat viras- ton toimintakykyä.

Globaalin turvallisuustilanteen heikentyminen jatkui edelleen vuonna 2023. Kui- tenkin DVV:n tuottamien yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin palvelujen kuten väestötietojärjestelmän, varmenteiden (esim. viranomaisten toimikortit) ja viran- omaisten sähköistä asiointia tukevien Suomi.fi-palvelujen toimintavarmuus on ollut erinomaisella tasolla. DVV on silti tehostanut omaa varautumistaan.

Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori tuottaa valtion yhteisiä perus- tietotekniikka- ja tieto-järjestelmäpalveluita. Näillä tarkoitetaan esimerkiksi tietoliikenne-, käyttö-, työasema- ja viestintä-palveluja sekä näihin liittyviä infra- struktuuri- ja tukipalvelujen kokonaisuuksia. Viraston tuloksellisuus on kehitty- nyt pidemmällä aikavälillä tarkasteltuna tuotteistettuihin palveluihin ja yhtenäisiin toimintatapoihin siirtymisen avulla. Vuonna 2023 valmistui yhteistyössä asiakas- virastojen kanssa kehitetty Valtorin palvelustrategia, joka tarjoaa suuntaviivat

palvelutoiminnan laadun varmistamiseen ja kehittämiseen myös jatkossa. Hyvinvointialueiden toiminnan käynnistyttyä Valtorille tuli myös uusia asiakkaita (ensihoido ja pelastustoiminta). Valtorin toiminnan tärkein painopiste on asiakkaiden toiminnan jatkuvuuden varmistaminen. Valtorin keskeiset palvelukeskuksen toiminnan laatua kuvaavat mittarien tulokset ovat parantuneet kuluneen kymmenen vuoden aikana. Esimerkiksi asiakastyytyväisyys Valtorin palveluihin ja palvelukehitykseen on kehittynyt hyvin. Valtorissa lähituen palvelut toimivat kiitettävästi ja tukipyyntöjen läpimenoaika on parantunut huomattavasti. Laadun varmistamisessa ja kehittämisessä keskeistä on laajojen häiriötilanteiden määrän ja keston minimointi. Ratkaisuaikojen lyhentämisessä Valtori on edistynyt hyvin ja laajojen häiriötilanteiden keskimääräiset ratkaisuajat ovat lyhentyneet merkittävästi. Laskutuksen automatisointia on viety systemaattisesti eteenpäin. Vuoden 2023 aikana toteutettiin ja kehitettiin aktiivisesti asiakasyhteistyötä Valtorin asiakasneuvottelukunnan, Turvallisuusverkko-toiminnan neuvottelukunnan ja uusien asiakasyhteistyöryhmien kautta. Suomen NATO-jäsenyys, energian ja sähkönsyötön riittävyyden varmistaminen sekä kiristynyt kyberuhkatilanne toivat mukana myös Valtoriin kohdistuneita muutosvaikutuksia. Turvallisuusvaatimusten täyttyminen ja palveluiden vaatimustenmukaisuuden varmistaminen ovat Valtorin toiminnan pysyviä periaatteita. Valtori on kyennyt varmistamaan tuottamiensa palveluiden ja asiakkaiden toiminnan jatkuvuudesta kiristyneessä turvallisuustilanteessa. Valtori on huolehtinut toimintansa sekä vastuullaan olevan kriittisen infrastruktuurin jatkuvuuden turvaamisesta ja varautumisesta. Valtorin palveluissa kyberturvallisuutta on kehitetty viime vuosina erillisellä kyberhoiduksella valtiovaraministeriön asettaman Palvelujen ja turvallisuuden ohjelman (PATO) kautta ja Valtorin palveluissa on saavutettu merkittävä tietoturvallisuuden tason nosto.

Suomen Erillisverkot Oy on valtion kokonaan omistama erityistehtävayhtiö, jonka omistajaohjauksesta vastaa valtioneuvon kanslia. Yhtiön tuottaa ICT-palveluja kriittiseen viestintään, tilannejohtamiseen ja kriittisen infrastruktuurin suojaamiseen, joiden käyttäjinä ovat muun muassa puolustusvoimat, pelastus, poliisi, sosiaali- ja terveystoimijat, rajavartiolaitos, tulli sekä monet huoltovarmuuskriittiset yksityiset toimijat. Yhtiö toimii myös julkisen hallinnon turvallisuusverkon (Tuve) palvelujen tuottajana, johon liittyvästä ohjauksesta vastaa valtiovaraministeriö.

Suomen Erillisverkot Oy:n tuottamia keskeisimpiä julkisen hallinnon turvallisuusverkon palveluita ovat verkko- ja infrastruktuuripalvelut sekä viranomaisradioverkon (Virve) ja tulevan viranomaisten aikakriittisen laajakaistaisen matkaviestinnän (Virve 2) palvelut. Yhtiön verkko-operaattoripalveluihin kuuluvien, julkisen hallinnon turvallisuusverkon tarpeisiin tuotettavien verkko- ja infrastruktuuripalveluiden sekä Virve-palveluiden tuotantotoiminnat ovat olleet vuoden 2023 aikana vakaita ja palveluita on erityisesti kehitetty toiminnan jatkuvuuden varmistamiseksi sekä

asiakstarpeiden pohjalta. Verkko- ja infrastruktuuri- sekä Virve-palveluilla on pysytty nopeastikin vastaamaan niihin vuoden 2023 aikana esille tulleisiin tiedonvälityksen tarpeisiin, jotka turvallisuusympäristön muutokset ovat aiheuttaneet viranomaisten omaan päivittäistoimintaan ja viranomaisyhteistyöhön. Tämä näkyy myös asiakastyytyväisyydessä, mikä on mm. Virve-palvelussa korkealla tasolla. Virve 2-palveluiden toteuttamisesta vastaava Virve 2.0 -hanke eteni suunnitellusti vuoden 2023 aikana. Virve 2 -palveluiden tekniset toteutukset ovat valmistumassa ja painopiste toimenpiteissä on siirtymässä palveluiden käyttöönottoon ja asiakasmigraatioiden toteuttamiseen liittyviin valmistelutehtäviin.

Venäjän hyökkäyssodan jälkeen aloitettuja valtion toimitiloihin liittyviä valmiuden ja varautumisen toimenpiteitä jatkettiin vuonna 2023. Virastojen ja laitosten tärkeimpien toimitilojen varautumisen kehittämisinvestointien suunnittelu on käynnissä. Varautumisessa painotetaan mm. energiahuoltovarmuuteen ja toimittajien valmiuteen liittyviä toimia. Valtion rakennusinvestoinnit olivat edelleen korkealla tasolla ja kohdistuivat erityisesti turvallisuusviranomaisten tiloihin. Suomen Nato-jäsenyyteen liittyen on tunnistettu investointihankkeita. Myös F-35-hankkeeseen liittyvät investoinnit käynnistyivät.

Valtion toimistotiloissa tilojen käyttö ei ole palautunut koronapandemiaa edeltäneelle tasolle vaan on edelleen alhainen. Laajasti toteutetuissa käyttöastemittauksissa valtion toimistotilojen käyttöaste oli keskimäärin 28 %. Virastojen ja laitosten kanssa on käynnistetty tilojen käytön tehostamiseen johtavia projekteja, joilla säästettiin yli 10 milj. euron tilakustannussäästöt. Valtion yhteisten työympäristöjen hankkeita esitettiin eri puolilla Suomea. Joensuussa, Lahdessa ja Lappeenrannassa otettiin käyttöön yhteiset työympäristöt sekä kansalaisille tarkoitetut yhteiset asiakaspalvelupisteet.

Senaatti-konsernin vastuullisuustyön perustana toimiva yhteiskuntavastuupolitiikka päivitettiin vuoden 2023 alussa. Politiikassa nostettiin entistä vahvemmin esille tavoite hiilineutraalisuudesta vuonna 2035, luonnon monimuotoisuuden tukeminen, hankintojen vastuullisuus sekä sosiaalinen vastuu.

Valtiovarainministeriö valmisteli valtion toimitilavuokrausta koskevat säädösmuutokset, jotka tulivat voimaan 1.6.2023 sekä valtion vuokratähtikirjan päivityksen. Muutosten myötä virastoilla ja laitoksilla olisi velvollisuus hankkia toimitilansa ensisijaisesti Senaatti-konsernin liikelaitoksen kautta sen hallinnassa olevista tiloista. Samasta asiasta on aiemmin säädetty asetuksen tasolla, mutta valtioneuvosto kumosi aiemmin asetuksen osittain. Muutoksen taustalla oli se, että valtion liikelaitosten toiminnan ja talouden yleisistä perusteista on säädettävä lailla.

Hanselilla on tärkeä rooli julkisten hankintojen kustannustehokkuuden ja osaamisen edistämiseksi. Hansel on voitto tavoittelematon julkishallinnon yhteishankintayksikkö, josta valtio omistaa 65%. Erytistävänä Hanselin tehtävä on lisätä tuottavuutta julkiseen hallintoon ja toimia vaikuttavien ja vastuullisten julkisten hankintojen edelläkävijänä ja kansallisena kehittäjänä. Yhtiön toiminta ja talous ovat terveellä pohjalla ja sisäinen kustannustehokkuus, palveluiden hintakilpailukyky ja asiakastyytyväisyys hyvällä tasolla. Hanselin toiminnalla tavoitellaan asiakkaille merkittäviä säästöjä ja tuottavuuden lisäämistä hankintatoimessa.

Hanselin asiakaskunta on laajentunut kuntasektoriin sekä vuoden 2023 aikana hyvinvointialueisiin. Toiminta on kasvuhakuista. Hallitusohjelman linjausten mukaan varsinkin hyvinvointialueiden ostoja halutaan tehostaa hyödyntämällä enemmän yhteishankintoja ja tässä Hanselilla on merkittävä rooli. Hansel kehittää tietojohdotamisen välineitä asiakkaiden käyttöön. Jatkossa Hansel vahvistaa rooliaan julkisen hankintatoimen kehittäjänä ja hankintojen digitaalisten palvelujen tarjoajan.

SDG-tavoite 8: ihmisarvoista työtä ja talouskasvua

8.2 Saavuttaa korkeampi taloudellisen tuottavuuden taso monipuolistamisen, teknologian uudistamisen ja innovaatioiden avulla, esimerkiksi panostamalla lisäarvoa luoviin ja työvoimavaltaisiin aloihin

SDG-tavoite 16: Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto

16.6 Kehittää tehokkaita, vastuullisia ja läpinäkyviä instituutioita kaikilla tasoilla

1.2.5 Julkisen hallinnon digitalisaatiokehitys

Vuoden 2023 toimintaa ohjasi Suomen digitaalinen visio 2030 ”Rakennamme houkuttelevaa, kilpailukykyistä, kestäväää ja hyvinvoivaa digitaalisesti kyvykästä Suomea”. Vuoden 2023 aikana saatettiin päätökseen edellisen hallituskauden hankkeita liittyen mm. digitaalisten palvelujen edistämiseen, digitaalisen turvallisuuden kehittämiseen ja tiedon hyödyntämiseen. Vuoden aikana päättyivät myös henkilötunnuksen uudistamista sekä digitaalista henkilöllisyyttä koskevat hankkeet, joiden osalta valmistellut lainsäädännön muutokset raukesivat eduskunnassa.

Kertomusvuonna käynnistettiin myös uuden hallitusohjelman tavoitteiden toimeenpano kuten ensisijaisesti digitaalinen viranomaisviestintä, EU:n eIDAS-asetuksen mukaisen identiteettilompakon valmistelu, digitalisaation esteiden purkamisen, julkishallinnon kokonaisturvallisten digitaalisten palvelujen varmistaminen sekä erilaisiin elämäntapahtumiin liittyvän asioinnin digitalisointi ja sujuvoittaminen. Elämäntapahtumapohjainen kehittäminen käynnistetään edesmenneen omaisen asioiden hoidon helpottamisen infrastruktuuri- ja säädösmuutoksilla.

Digitaalisen toiminnan lisääntyminen, maailman muuttunut turvallisuustilanne ja jatkuva kyberrikollisuuden kasvu edellyttivät myös panostuksia digitaalisen turvallisuuden kehittämiseen sekä tietosuojan, tietoturvan ja häiriönsietokyvyn parantamiseen. Julkisen hallinnon digitaalista turvallisuutta kehittänyt Haukka-hanke valmistui. Viranomaisviestintäpalvelu Virve 2.0:n kehittäminen jatkui, minkä lisäksi päivitettiin [valtionhallinnon pilvipalveluiden käytön linjaukset](#).

Vuonna 2023 toteutettiin lisäksi tiedonhallinnan ja yhteentoimivuuden ohjauksen perustehtäviä kuten tiedonhallintalain mukaista lausunto menettelyä sekä kehitettiin tiedonhallintakartan sisältöä ja ICT-menojen raportointia mm. digisalkku-raportointivälineen käyttöönotolla. Hallitusohjelman mukaisesti valtionhallinnon digihankkeiden rahoitusta koordinoidaan ja tilannekuvaa seurataan yhteisessä digisalkussa.

Vuoden aikana jatkettiin osallistumista usean digitalisaatiota ja tietopolitiikkaa koskevan EU-lainsäädäntöaloitteen käsittelyyn, mukaan lukien eIDAS-asetuksen uudistaminen ja uusi Yhteentoimiva Eurooppa -asetus, sekä jatkettiin viimeaikaisen sääntelyn toimeenpanoa, erityisesti liittyen arvokkaisiin tietoaineistoihin. Valtiovarainministeriön vuosina 2021-2023 toteuttama Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajuushanke ”Maailman sujuvinta maiden välistä arkea ja liikkuvuutta digitalisaation avulla” saatiin päätökseen. Hankkeessa edistettiin rajat ylittävää viranomaisten tiedonvaihtoa.

Yhteiskunnan uudistamisen ministerityöryhmä asetettiin kesällä 2023 ohjaamaan hallitusohjelman toteuttamista digitalisaation, robotisaation ja tekoälyn hyödyntämisessä koko yhteiskunnassa sekä julkisessa hallinnossa sekä hallintopolitiikkaan ja julkisen hallinnon kehittämiseen liittyviä kysymyksiä. Poikkihallinnollisen data-, digi- ja tietopolitiikan yhteistyöryhmän digitoimiston toiminta jatkui. Digitoimisto vahvistaa ministeriöiden välistä yhteistyötä, koordinaatiota ja tiedonkulkua digitalisaatiossa ja datataloudessa ja toimii yhden luukun yhteyspisteenä kansalaisten ja sidosryhmien yhteydenotoille. Julkisen hallinnon tiedonhallintaa ja ICT-palvelujen tuottamista koskevaa yhteistyötä jatkettiin valtiovarainministeriön asettamissa tiedonhallinnan yhteistyöryhmissä.

SDG-tavoite 5: Sukupuolten tasa-arvo

5.b Tehostaa mahdollistavan teknologian, erityisesti tieto- ja viestintäteknologian, käyttöä naisten oikeuksien ja mahdollisuuksien vahvistamiseksi

SDG-tavoite 16: Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto

16.9 Taata vuoteen 2030 mennessä kaikille laillinen henkilöllisyys, kuten rekisteröinti syntyessä

1.2.6 Rahoitusmarkkinoiden kehittäminen

Rahoitusmarkkinalainsäädännön kehittäminen jatkui vuoden 2023 aikana sekä EU:n tasolla, että kansallisesti. Valtiovarainministeriö laati rahoitusmarkkinoiden sääntelyn osalta 4 hallituksen esitystä, 8 U-kirjelmää, 1 U-jatkokirjelmä ja 2 E-kirjettä eduskunnan käsiteltäväksi. Nämä olivat seurausta muun muassa komission ehdotuksista, jotka koskivat pankkisektorin häiriönsietokyvyn vahvistamista, pääomamarkkinoiden kehittämistä ja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä.

Valtiovarainministeriö osallistui EU-neuvotteluihin mm. Basel III -uudistusten saattamiseksi EU-lainsäädäntöön, pankkien kriisinhallinta- ja talletussuojasääntelyn tarkistamiseksi, sekä useisiin maksamisen sääntelyn uudistushankkeisiin koskien digitaalista euroa, pikamaksamista ja käteisen asemaa maksuvälineenä. Lisäksi neuvotteluita jatkettiin johdannaismarkkinoiden sääntöjen tarkistamisesta.

Pääomamarkkinoiden puolella EU-neuvottelut jatkuivat vaihtoehtorahastojen hoitajia koskevan direktiivin ja sijoitusrahastodirektiivin, rahoitusvälineiden markkinat –direktiivin ja –asetuksen sekä eurooppalaisten vihreiden joukkolainojen standardin osalta. EU-neuvottelut käynnistyivät komission ehdotuksista, jotka koskevat yritysten listautumiskynnyksen madaltamista, vähittäissijoittajastrategiaa, ESG-luokitustoimintaa ja vertailuarvoasetusta koskevia muutoksia. Näistä yleisnäkemys saavutettiin listautumiskynnyksen madaltamista, ESG-luokitustoimintaa ja vertailuarvoasetuksen muuttamista koskevissa ehdotuksissa. Trilogit saatiin päätökseen vaihtoehtorahastojen hoitajia koskevan direktiivin ja sijoitusrahastodirektiivin sekä rahoitusvälineiden markkinat –direktiivin ja –asetuksen muutosten osalta. Vihreiden joukkolainojen standardin sääntely valmistui marraskuussa 2023.

Valtiovarainministeriö osallistui myös neuvotteluihin EU:n rahanpesulainsäädännön uudistamiseksi. EU:n uutta rahanpesun valvontaviranomaista koskevan asetuksen osalta saavutettiin trilogi-neuvottelujen päätteeksi poliittinen sopu joulukuussa. Lisäksi päästiin sopuun viraston kotipaikan valintakriteereistä. Yhteisen sääntökirjan (nk. rahanpesuasetus ja kuudes rahanpesudirektiivi) osalta aloitettiin trilogi-neuvottelut, jotka jatkuvat vuoden 2024 alussa.

Vuoden aikana jatkettiin myös kansallista säädösvalmistelua. Hallitusohjelman mukaisesti valtiovarainministeriö valmisteli hallituksen esityksen osakesäästötilin enimmäistalletusrajan nostamisesta nykyisestä 50 000 eurosta 100 000 euroon. Lakimuutos hyväksyttiin eduskunnassa tulemaan voimaan vuoden 2024 alusta. Monenkeskisen markkinapaikan ostotarjous- ja liputussääntelyyn liittyvä hallituksen esitys sen sijaan siirtyi annettavaksi vuoden 2024 alussa. Lisäksi esiteltiin lakimuutokset Finanssivalvonnan valvontamaksujen ja Rahoitusvakausviraston hallintomaksujen laissa määriteltyjen enimmäismäärien korotukseksi. Nämä esitykset astuivat voimaan vuoden 2024 alusta.

Vuoden 2023 kesäkuussa valtiovarainministeriön asettama laaja-alainen työryhmä julkaisi toimintasuunnitelman tietojenvaihdon tehostamiseksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisessä. Toimintasuunnitelma sisältää myös luonnoksen hallituksen esitykseksi. Hallituksen esitys on ollut lausunnolla syksyllä 2023 ja sitä on jatkovalmisteltu virkatyönä valtiovarainministeriössä. Esitys tullaan antamaan eduskunnalle vuoden 2024 alussa.

FATF osoitti Suomelle lukuisia kehityskohteita vuonna 2019, kun se antoi maa-arvionsa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä. Valtiovarainministeriö toimitti vuoden 2023 aikana Suomen edistymisestä neljännen seurantaraportin FATF:n sihteeristölle. FATF:n täysistunnon lokakuussa 2023 tekemän päätöksen mukaan Suomi sai neljännen seurantaraportin myötä korotettua arvosanojaan. Korotukset koskivat suosituksia kirjeenvaihtajapankeista, korkean riskin kolmansista maista, valvojen toimivaltuuksista ja sanktioista. Korotusten johdosta Suomi pääsi pois FATF:n tehostetusta seurannasta.

Huhtikuussa 2021 valtioneuvosto hyväksyi periaatepäätöksen kansalliseksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvioksi ja toimintasuunnitelmaksi 2021-2023. Riskiarvioon tehtiin osittaispäivitys vuoden 2023 aikana ja laadittiin uusi toimintasuunnitelma vuosille 2024-2025. Valtioneuvoston periaatepäätös kansallisesta rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarviosta 2023 ja toimintasuunnitelmasta 2024-2025 tullaan antamaan vuoden 2024 alussa.

Valtiovarainministeriössä valmistui vuoden 2023 joulukuussa arviomuistio poliittisesti vaikutusvaltaisten henkilöiden henkilötietojen käsittelystä kansallisessa tietojärjestelmässä. Tietojärjestelmän tavoitteena olisi parantaa tietojen saatavuutta, kattavuutta, luotettavuutta ja ajantasaisuutta, kun ilmoitusvelvolliset hankkivat välttämättömiä tietoja asiakkaan tuntemiseksi. Arviomuistio julkaistiin ja lähetettiin lausunnolle 2.1.2024.

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen digitalisaatio –hankkeen toimeenpano jatkui suunnitelmien mukaisesti. Hankkeella edistetään hallitusohjelman tietojenvaihtoa koskevaa kirjausta sekä EU:n neuvoston kesäkuussa 2020 Suomelle antamaa maakohtaisen suosituksen täytäntöönpanoa. Hanke toteutetaan osana Suomen kestävän kasvun ohjelman mukaista kansallista elpymis- ja palautumissuunnitelmaa (RRP) vuosina 2021-2026.

Vuoden aikana valmisteltiin kattavaa arviomuistiota luottolaitoslainsäädännön kehittämistarpeista, peruspankkipalveluiden saatavuudesta sekä käteisen saatavuuden ja käytettävyyden nykytilasta ja kehittämistarpeista. Arviomuistio lähtee lausunnoille alkuvuodesta 2024, minkä pohjalta arvioidaan lakimuutostarpeita.

Valtiovarainministeriö tilasi ulkopuolisen selvityksen koskien pörssiyhtiöiden hallintarekisteröityjen osakkaiden tietojen asettamisesta saataville julkiseen rekisteriin. Selvityksen tavoitteena oli arvioida tämän toteuttamismahdollisuutta oikeudellisena ja teknisenä kysymyksenä sekä toimintavaihtoehtojen hyötyjä ja haittoja.

Tarjouskilpailun voittaneen KPMG Oy Ab:n selvitys valmistui alkusyksystä. Syksyn 2023 aikana valtiovarainministeriö pyysi selvityksestä lausuntoja mahdollisten jatkotoimien arviointia varten.

Alkuvuonna 2023 työ- ja elinkeinoministeriön kanssa valmisteltiin sähköyhtiöiden maksuvalmiuden turvaamiseksi enintään 600 miljoonan euron takausjärjestelyitä koskien loppuasiakkaille annettavia maksuhelpotuksia. Syksyllä 2022 eduskunnan myöntämä 10 miljardin euron laina- ja takausohjelma energiayhtiöiden johdannaismarkkinoiden aiheuttamien vakuusvaatimusten kattamiseksi päättyi vuoden 2023 lopussa. Kumpikin ohjelma erääntyi vuoden aikana ilman yhtään hakemusta niihin.

Vuoden aikana jatkuivat valtioneuvoston vuonna 2020 koronakriisin tukitoimina Finnairille ja huoltovarmuuskriittisille varustamoyhtiöille myöntämiin takauksiin liittyvät toimenpiteet. Vuoden lopulla toteutettiin viimeisen vuonna 2020 myönnetyn varustamotakauksen exit-ratkaisu. Kaikki varustamotakaukset päättyivät ennenaikaisesti, mikä osoitti tilapäiseksi tueksi tarkoitettujen takausjärjestelyiden toimivuuden. Finnairin takaus on edelleen voimassa. Uusia valtiontakauksia valmisteltiin ja annettiin alkuvuonna Suomen Pankin IMF-rahoitukselle 400 miljoonaa euroa ja EU:n Ukraina-rahoitukselle 64,2 miljoonaa euroa.

Valtion velanhallintamallin kehittämistyötä jatkettiin joulukuussa 2021 valmistuneen työryhmäraportin suositusten mukaisesti. Valtioneuvosto hyväksyi eduskunnan antaman suostumuksen nojalla valtionvelan enimmäismäärän korottamisen maaliskuussa 150 miljardista eurosta 170 miljardiin euroon. Joulukuussa 2023 valtiovarainministeriö julkaisi vuosittaisen katsauksen valtion taloudellisiin vastuisiin ja riskeihin. Tuleviin kriiseihin varautumiseksi valtion riskinkantokyvyn parantaminen on entistäkin tärkeämpää.

SDG-tavoite 10: Eriarvoisuuden vähentäminen

10.5 Parantaa globaalien rahoitusmarkkinoiden ja -instituutioiden sääntelyä ja valvontaa sekä tukea tällaisen sääntelyn käyttöönottoa

SDG-tavoite 16: Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto

16.4 Vähentää vuoteen 2030 mennessä merkittävästi rahan sekä aseiden laittomia siirtoja, tehostaa varastetun omaisuuden palauttamista ja taistella kaikkea järjestäytyneen rikollisuuden muotoja vastaan

1.2.7 EU:n talousarvio ja rahoituskehys

Euroopan komissio hyväksyi 7.6.2023 Euroopan unionin talousarvioesityksen vuodelle 2024. Kyseessä on uuden monivuotisen rahoituskehysten neljäs vuosibudjetti. Vuoden 2024 talousarviosta neuvoteltiin ensin jäsenmaiden kesken neuvostossa kesällä ja sitten toimielinten välillä syksyllä 2023. Neuvosto ja parlamentti saavuttivat 10-11.11.2023 sovun talousarviosta, minkä jälkeen kumpikin toimielin vielä vahvisti osaltaan sovinnon joulukuussa. Vuoden 2024 talousarvion sitoumusmäärärahat ovat yhteensä noin 189,4 miljardia euroa ja maksumäärärahat ovat yhteensä noin 142,6 miljardia euroa. Talousarvion painopisteitä ovat muun muassa EU:n talouden elpymisen tukeminen ja vaikeaan geopoliittiseen tilanteeseen vastaaminen. Lisäksi talousarviolla edistetään siirtymää kohti vihreää, digitaalista ja kestävä Eurooppaa.

Vuonna 2023 Euroopan komissio antoi myös neljä EU:n lisätalousarvioesitystä, joiden pohjalta hyväksyttiin EU:n lisätalousarviot 1–4/2023.

Komissio antoi 20.6.2023 ehdotukset EU:n monivuotista rahoituskehystä 2021–2027 koskevaksi välitarkistukseksi (jäljempänä MFF-välitarkistusehdotus), jossa komissio ehdotti yhteensä noin 98,9 miljardin euron lisärahoitusta vuosille 2024–2027. MFF-välitarkistusehdotus sisälsi rahoituskehysasetuksen N:o 2020/2093 muutosehdotuksen, asetusehdotuksen Ukrainan tukivälineeksi ja asetusehdotuksen Euroopan kriittisten teknologioiden kehysvälineeksi (STEP) sekä näitä kattavan tiedonannon 'EU:n monivuotisen rahoituskehysten 2021–2027 väliarviointi'. Rahoituskehysasetusmuutos tarkoittaisi sitoumuksina noin 21 miljardin lisärahoitusta

EU-budjetin eräisiin otsakkeisiin sekä kahden uuden erityisvälineen luomista samoin kuin eräitä muutoksia olemassa oleviin erityisvälineisiin ja rahoituskehyyksen maksukattojen korottamista. Edellä mainituista säädösehdotuksista valtiovarainministeriön vastuulle kuuluu rahoituskehysasetus; valtiovarainministeriöstä osallistuttiin myös muiden ehdotusten valmisteluun rahoituskehysasetuksen näkökulmasta. MFF-välitarkistusehdotuksista neuvoteltiin syksyllä 2023. Joulukuun 2023 Eurooppa-neuvosto saavutti asiasta yhteisymmärryksen 26 jäsenvaltion kesken. Eurooppa-neuvosto kokoontuu 1.2.2024 tavoitteena saavuttaa yhteisymmärrys MFF-välitarkistuksesta 27 jäsenvaltion kesken.

Euroopan komissio antoi 20.6.2023 muutetun ehdotuksensa neuvoston päätökseksi Euroopan unionin omien varojen järjestelmästä annetun päätöksen (EU, Euratom) 2020/2053 muuttamisesta uusien omien varojen käyttöönottamiseksi. Komission antamat ehdotukset ovat muutosehdotuksia komission 22.12.2021 antamille ehdotuksille uusiksi omiksi varoiksi. Komissio muuttaisi ETS omaa varaa siten, että EU-budjettiin siirrettävä osuus päästökauppatuloista nousisi 30 prosenttiin aikaisemmin ehdotetun 25 prosentin sijaan. Komissio myös tarkistaisi ETS omaa varaa koskevaa aikataulua siten, että nykyisestä kiinteiden laitosten (ml. merenkulku) päästökauppajärjestelmästä (ETS1:stä) kertyviä tuloja voitaisiin kerätä EU-budjettiin vuoden 2024 alusta lukien (aikaisemman ehdotuksen mukaan vuoden 2023 alusta lukien) ja uuden tieliikenteen ja rakennusten päästökauppajärjestelmästä (ETS 2:sta) tuloja vuoden 2028 alusta lukien (aikaisemmin vuoden 2027 alusta lukien). Komissio täsmentäisi hiilirajamekanismiin (CBAM) perustuvan omien varojen käyttöönoton aikataulua siten, että CBAM-tuloja siirrettäisiin ensimmäisen kerran EU-budjettiin vuonna 2028. Lisäksi komissio ehdotti väliaikaista, tilastoihin perustuvaa yritysten voitto-osuuteen perustuvaa kansallista maksuosuutta (ts. kansallisista talousarvioista maksettavaa osuutta). Komissio antoi 20.6.2023 myös omia varoja koskevat teknistyyppiset, päivitettyt asetusmuutosehdotukset, jotka koskevat omien varojen käyttöön asettamista (MAR-asetus) ja täytäntöönpanoa (IMSOR-asetus). Muutettujen omien varojen ehdotusten käsittely alkoi neuvoston työryhmässä syksyllä 2023, mutta varsinaiseen käsittelyyn päästäneen vasta myöhemmin.

Euroopan komission keväällä 2022 antaman kahden ns. varainhoitoasetuksen muutosehdotuksen (ns. muutamaa asiaa koskeva ehdotus ja ns. uudelleenlaadintaehdotus) käsittelyä jatkettiin vuonna 2023. Niistä saavutettiin yhteisymmärrys neuvoston ja parlamentin välillä vuoden 2023 lopulla. Varainhoitoasetuksen muutoksen lopullinen hyväksyntä tapahtunee vuoden 2024 alkupuolella.

1.2.8 Hyvinvointialueiden ohjaus

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyi kunnilta hyvinvointialueille 1.1.2023. Siirto onnistui turvallisesti ja suhteellisen vähäisin häiriöin. Toiminnan vakiinnuttamiseen tarvitaan kuitenkin vielä aikaa ja työtä. Hyvinvointialueilla toimintatapojen kehittäminen ja sen myötä niiden talouden tasapainottaminen on välttämätöntä, jotta riittävät palvelut voidaan turvata työvoiman saatavuuden ja julkisen talouden tilan heikennyttyä.

Yhdenvertaisten ja laadukkaiden sosiaali- ja terveystalouden sekä henkilöstön riittävyyden varmistamiseksi, kustannusnousun hillitsemiseksi ja kustannusvakuuttavuuden edistämiseksi kehitetään myös valtion ohjausta ja selkeytetään valtiovarainministeriön roolia hyvinvointialueiden ohjauksessa. Hallitusohjelman mukaan hyvinvointialueiden ohjauksen yhteensovittaminen säädetään valtiovarainministeriön tehtäväksi. Valtiovarainministeriön johdolla ministeriöt sekä muut viranomaiset seuraavat ja arvioivat hyvinvointialueiden toiminnan vaikuttavuutta, taloudellisuutta ja tuloksellisuutta. Eri ministeriöiden päällekkäiset hyvinvointialueiden toiminnan ja talouden ohjaukseen liittyvät lakisäätteiset välineet eli muun muassa neuvottelukunnat, neuvottelut ja valtakunnalliset tavoitteet yhdistetään. Lakisäätteisiä neuvottelumenettelyitä selkiytetään ja neuvotteluille määritellään vielä nykyistä selkeämmät tavoitteet.

Valtiovarainministeriö asetti elokuussa 2023 työryhmän ohjausmuutosten valmistelua varten. Työryhmän ensimmäisen vaiheen säädösmuutosesitykset olivat lausuntokierroksella loka-marraskuussa ja hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle helmikuussa 2024. Ensimmäisessä vaiheessa yhtenäistetään hyvinvointialueiden valtion ohjausta, selkeytetään valtiovarainministeriön roolia ohjauksen koordinaatiossa sekä varmistetaan, että hyvinvointialueiden ohjaus on yhteensopivaa valtioneuvoston asettamien talous- ja finanssipoliittisten tavoitteiden kanssa. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi hyvinvointialueesta annettua lakia sekä sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämistä koskevia lakeja.

Valtiovarainministeriö on asettanut hyvinvointialueiden rahoitusmallin kehittämisen työryhmän toimikaudelle 3.11.2023-31.12.2026. Rahoitusmalli on hallitusohjelman mukaisesti tarkoitus säilyttää ennallaan vuosina 2023-2025. Muutokset on tarkoitus tehdä hallitusti ja ennakoitavasti.

Valtioneuvosto teki kesäkuussa päätöksen hyvinvointialueiden lainanottovaltuuksista vuodelle 2024. Siinä lainanottovaltuutta myönnettiin vain yhdelle alueelle. Vuoden 2023 aikana käynnistettiin 12 erillistä lainanottovaltuuden muutosprosessia, joista kahden työ jatkui vuoden 2024 puolelle.

1.2.9 Kuntapolitiikka

Hallitus linjasi ohjelmassaan tavoitteeksi vahvistaa kaikkien kuntien toimintaedellytyksiä jatkamalla normien purkamista nykyisestä kuntien tehtäväkentästä. Tätä varten valtiovarainministeriö asetti lokakuussa 2023 hallituskauden loppuun saakka (26.10.2023 – 31.3.2027) kestävän kuntien normituksen keventämishjelman, johon kytketään kaikki kuntia ohjaava sektorilainsäädäntö soveltuvin osin. Valtiovarainministeriö käynnisti purettavia tai kevennettäviä normeja koskevien ehdotusten keräämisen marraskuussa.

Kuntien valtionosuusjärjestelmää uudistetaan vastaamaan kuntien uutta roolia ja sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistuksen voimaantumisen sekä työ- ja elinkeinopalvelujen uudistuksen jälkeistä tilannetta. Uudistuksen lähtökohdaksi on tavoite varmistaa eri kokoisten kuntien edellytykset järjestää lakisääteiset peruspalvelut kaikkialla Suomessa, ottaa huomioon muuttotappiokuntien tarpeet ja eri alueiden demografisen kehityksen sekä vahvistaa kasvavien kuntien ja kaupunkien edellytykset investoida kasvuun ja hoitaa sosiaalisia ongelmia. Työtä varten on asetettu valmisteluryhmä, jonka toimikausi on 31.8.2023 – 31.12.2025. Uuden valtionosuusjärjestelmän on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2026 alusta.

Työvoima- ja elinkeinopalvelut siirtyvät kuntien järjestämisvastuulle 1.1.2025. Siirto kunnille tuo palvelut lähemmäksi asiakkaita. Kun työllisyyspalvelut, kunnan koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla, tukevat palvelut nopeamman työllistymisen tavoitetta. Palveluiden järjestämisvastuu edellyttää kunnalta tai kuntien yhdessä muodostamalta työllisyysalueelta vähintään 20 000 henkilön työvoimapohjaa. Kunnat jättivät 31.10.2023 työ- ja elinkeinoministeriölle ilmoituksensa siitä, miten ne muodostavat lain edellyttämät työllisyysalueet. Valtiovarainministeriö on yhdessä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa arvioinut kuntien ilmoituksia ja yhteistoimintasopimuksia sekä sitä, miten ne täyttävät lain edellytykset. Alueita on muodostumassa yhteensä 44. Seitsemän alueen osalta käynnistettiin kuuleminen valtioneuvoston päätöksentekomenettelyä varten, mutta suurin osa niistä päätyi itse tekemään lain mukaiset päätökset. Kuulemisaika menettelyssä jäljellä olevien alueiden osalta päättyy 2.2.2024, minkä jälkeen valtioneuvosto voi tehdä päätökset alueista.

Kuntalain mukainen erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely käynnistettiin kahden kunnan kanssa, jotka olivat Pertunmaa ja Lemi. Arviointimenettelyn kriteerit täyttyivät vuoden 2022 tilinpäätösten perusteella kaikkiaan viidessä kunnassa, mutta kolmen muun kunnan osalta ei käynnistetty menettelyä, koska niillä on jo toteutettu talouden tasapainottamistoimet. Kriteerit täyttyivät myös kahden kuntayhtymän kohdalla, mutta niissäkin on jo toteutettu talouden tasapainottamistoimet, joten arviointimenettelyä ei päätetty käynnistää. Arviointimenettelyn käynnistäminen on valtiovarainministeriön harkinnassa ja siinä voidaan ottaa huomioon esimerkiksi talouteen kertaluonteisesti ja poikkeuksellisesti vaikuttaneita tekijöitä

Kotikuntalain kokonaisuudistusta valmistelleessa säädöshankkeessa laadittu ehdotus uudeksi kotikuntalaiksi ja siihen liittyviksi lakimuutoksiksi valmistui maaliskuussa 2023. Tämän jälkeen lakiesityksen valmistelua jatkettiin virkavalmisteluna, ja esitysluonnoksesta järjestettiin lausuntokierros elo-lokakuussa 2023. Kotikuntalaki on säädetty lähes 30 vuotta sitten ja siihen on tehty lukuisia muutoksia, joten jo yksistään lakitekniset syyt puoltavat lain kokonaisuudistusta. Uudella kotikuntalailla myös toteutettaisiin pääministeri Orpon hallituksen hallitusohjelmassa oleva kirjaus kotikunnan poistamisesta henkilöiltä, joilla ei enää ole oleskelulupaa tai muuta oleskeluoikeutta Suomessa.

SDG-tavoite 16: Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto

16.6 Kehittää tehokkaita, vastuullisia ja läpinäkyviä instituutioita kaikilla tasoilla

1.3 Vaikuttavuus

1.3.1 Toiminnan vaikuttavuus

1.3.1.1 Työllisyyden ja tuottavuuden kasvun vahvistaminen

Elintason parantuminen eli talouskasvu ja sen myötä julkisen talouden rahoitus-pohja perustuu työllisyyden ja tuottavuuden kasvulle. Valtiovarainministeriö on tuottanut ja ollut mukana tuottamassa analyysejä ja valmistelua toimenpiteistä, joiden tavoitteena on työllisyyden ja tuottavuuden kasvun edistäminen. Hallitustunustelija ja hallitusneuvottelijat kääntyivät lukuisine kysymyksineen ministeriön osaamisen puoleen, kun hallitusta muodostettiin. Hallituksen esitysten vaikutusarvioista monet laadittiin ministeriön toimesta ja yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa. Tavoitteiden saavuttamista seurataan säännöllisesti. Vaikeaan suhdanteeseen ajautuneen rakennusalan tilannetta seurattiin tarkasti rakennusalan suhdanneryhmän toimesta ja alan tukemisen tarvetta pohti valtiovarain- ja ympäristöministeriön työryhmä.

Työllisyyden kehitys hiipui merkittävästi vuoden 2023 aikana. Työllisiä oli yhä keskimäärin viime vuonna noin 9 000 enemmän kuin vuonna 2022. 20-64 vuotiaiden työllisyysaste heikkeni kuitenkin hieman 77,9 prosenttiin, sillä ikäryhmän väestön määrä lisääntyi ensimmäistä kertaa 13 vuoteen maahanmuuttajien ennätyksellisen suuren määrän vuoksi. Työttömiä oli työllisyyden kasvusta huolimatta edellistä vuotta enemmän, sillä varsinkin alle 55 vuotiaiden miesten työttömyys lisääntyi. 20-64 vuotiaiden työttömyysaste nousi 6,6 prosenttiin.

Tuottavuuden kasvu on sen sijaan ollut ollut heikkoa viime vuosina verrattuna sekä finanssikriisiä edeltävään aikaan, että verrokkimaihin. Vuosina 2015-2022 työn tuottavuus on kasvanut keskimäärin vain 0,7 prosenttia vuosittain. Valtiovarainministeriön ennusteen perustella tuottavuus laski vajaan prosentin vuonna 2023.

Vuonna 2023 Suomen talouteen vaikuttivat nopeasti kiristyneen rahapolitiikan seurauksena korkeampien pääomakustannusten myötä heikentyneet investoinnit, vientiä supistanut vaimea Euroopan talous ja vaisusta tulokehityksestä kärsinyt kotitalouksien vähentynyt kulutus. Julkinen kulutus sen sijaan ylläpiti talouden toimeliaisuutta. Ministeriö tarkasteli alkuvuonna kahdessa eri raportissa Suomen talouskasvun edellytyksiä tulevaisuudessa. Kotitalouksien taloudellista asemaa korkeiden noustessa arvioitiin ministeriön työryhmän julkaisemassa raportissa. Myös kohonneen inflaation taloudellisia vaikutuksia arvioitiin vuoden aikana. Kiristyneen itärajan tilanteen taloudellisia vaikutuksia tarkasteltiin syksyn aikana.

Valtiovarainministeriössä osallistutaan uuden tulevaisuusselonteon valmisteluun, jossa tullaan tarkastelemaan suuria muutoksia taloudessa sekä pyritään ennakoimaan niiden vaikutusta Suomen talouden kehitykseen pitkällä aikavälillä. Ministeriöstä osallistutaan Suomen teollisuuspoliittisen strategian laatimiseen, jossa pyritään vahvistamaan julkisen talouden heikentynyttä rahoituspohjaa talouskasvun kautta.

Valtiovarainministeriön yhteydessä toimiva itsenäinen ja riippumaton Tuottavuuslautakunta tarkasteli tuottavuuden kehitystä yksityisellä sektorilla. Vuoden 2023 raportissa erityisen huomion kohteena oli osaajapulan uhka ja sen vaikutus mahdollinen vaikutus investointeihin sekä tuottavuuskehitykseen.

SDG-tavoite 8: ihmisarvoista työtä ja talouskasvua

8.1 Ylläpitää kaikkia koskevaa talouskasvua kansallisten olosuhteiden mukaisesti

8.2 Saavuttaa korkeampi taloudellisen tuottavuuden taso monipuolistamisen, teknologian uudistamisen ja innovaatioiden avulla, esimerkiksi panostamalla lisäarvoa luovin ja työvoimavaltaisiin aloihin

1.3.1.2 Julkisen talouden kestävyuden turvaaminen

Valtiontalous

Pääministeri Marinin hallituksen kausi päättyi vuonna 2023. Pääministeri Marinin ohjelman talouspolitiikan päämääränä oli hyvinvoinnin lisääminen. Tällä tarkoitetaan ekologisesti ja sosiaalisesti kestävästä talouskasvusta, korkeasta työllisyydestä ja kestävästä julkisesta taloudesta. Hallitus harjoitti kaudelleen osuineiden peräkkäisten kriisien oloissa aktiivista finanssipolitiikkaa.

Kesäkuussa 2023 nimitetyn pääministeri Orpon hallituksen finanssipolitiikan tavoitteena on vahvistaa julkista taloutta ja kääntää Suomen velkaantumiskehitys. Tämän varmistamiseksi julkisen talouden velkasuhde vakautetaan ja sen jälkeen käännetään ylivaalikautisessa tarkastelussa pysyvästi alenevalle uralle. Pitkän aikavälin

tavoite on pohjoismainen talouskasvu ja velan suhde bruttokansantuotteeseen. Tämä edellyttää määrätietoisia julkista taloutta vahvistavia ja talouskasvua tukevia toimia useamman vaalikauden ajan.

Hallituksen tavoitteena on, että julkisen talouden rahoitusasema kohenee siten, että julkisen talouden alijäämä on korkeintaan 1 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen vaalikauden aikana eli vuoteen 2027 mennessä. Tavoite on linjassa velkakestävyystavoitteen kanssa. Tavoitteen saavuttamiseksi hallitus sitoutuu vaalikauden aikana vahvistamaan julkista taloutta pysyvästi toimenpidekokonaisuudella, joka vahvistaa julkista taloutta nettomääräisesti 6 miljardia euroa vuoden 2027 tasolla. Hallitus seuraa aktiivisesti toimenpidekokonaisuuden toteutumista budjetti- ja kehysriihissä sekä reagoi korvaavilla toimenpiteillä, jos kokonaisuus uhkaa jäädä tavoitellusta 6 miljardin euron tasosta.

Keväällä valmisteltiin ns. tekninen julkisen talouden suunnitelma vuosille 2024–2027. Se ei sisältänyt uusia poliittisia linjauksia, vaan se pohjautui sen hetkiseen lainsäädäntöön ja siinä otettiin huomioon pääministeri Marinin hallituksen aiemmin tekemien päätösten vaikutukset tulevien vuosien meno- ja tulotasoon. Uuden vaalikauden ensimmäinen julkisen talouden suunnitelma julkaistiin lokakuussa, ja siinä huomioitiin pääministeri Orpon hallituksen linjaukset.

Valtiovarainministeriön tehtäviin kuuluu muun muassa hallituksen budjettiesityksiin ja julkisen talouden suunnitelmaan liittyvien analyysien ja yhteenvetojen valmistelu. Valtiovarainministeriö julkaisee taloudellista kehitystä koskevan ennusteen neljä kertaa vuodessa Taloudellisessa katsauksessa. Hallitusneuvotteluihin ministeriö tarjosi keskitettyä laskentatukea taloudellisten vaikutusten arvioimiseksi neuvottelijoiden pyynnöstä.

Vuoden 2023 ensimmäinen lisätalousarvio annettiin helmikuun alussa, jossa esitettiin yhteensä 2,1 miljardilla eurolla määrärahalisäyksiä. Merkittävimmät menolisäykset kohdistuivat takautuvasti maksettavaan sähköhyvitykseen, hyvinvointialueiden rahoituksen vahvistamiseen, maatalouden tukitoimiin sekä Ukrainan materiaaliin tukemiseen. Lisäksi lisätalousarviossa ehdotettiin valtion korkomenojen yli miljardin euron lisäystä yleisen korkotason nousun johdosta.

Vaalivuodesta johtuen vuoden 2023 toinen lisätalousarvio annettiin vasta syyskuussa budjettiriihen jälkeen pääministeri Petteri Orpon hallituksen toimesta. Lisätalousarviossa esitettiin nettomääräisesti 216 miljoonaa euroa pienempää määräraharavetta ja erityisesti korkomenojen tarvetta vähennettiin 268 miljoonalla eurolla. Vastaavasti lisäyksiä ehdotettiin muun muassa Ukrainalle annettavaan puolustusmateriaalitukeen ja lintuinfluenssan aiheuttamiin kuluihin.

Vuoden 2023 varsinaisessa talousarviossa esitettiin 81,3 miljardin euron määrärahoja (sisältäen täydentävän talousarvioesityksen), jolloin alijäämäksi olisi muodostunut 8,3 miljardia euroa. Määrärahoja lisättiin kahdessa lisätalousarviossa nettomääräisesti 1,9 miljardilla eurolla. Budjetoitu alijäämä kasvoi vuoden aikana vastaavasti 1,9 miljardilla eurolla yhteensä 10,2 miljardiin euroon. Vuoden aikana verotuloarviota korjattiin alas-päin yhteensä 547 miljoonalla eurolla, mutta vastaavasti sekalaisten tulojen sekä omaisuustulojen muutokset kompensoivat verotulojen ennakoitua heikkenemistä.

Vuonna 2023 valmistuivat eduskuntavaaleja, hallitusohjelmaneuvoitteluja ja seuraavaa hallituskautta silmällä pitäen valmistellut meno- ja rakennekartoitukset sekä verokartoitukset, jotka tarjosivat vaihtoehtoja keinoiksi julkisen talouden vakauttamiseksi. Verokartoituksessa kuvattiin Suomen verojärjestelmää sekä eri veroja, ja selvitettiin vaihtoehtoja verotuksen kiristämiseksi.

Kartoituksessa myös arvioitiin, mitkä veronkiristysvaihtoehdot voisivat olla verojärjestelmän näkökulmasta parhaita keinoja verotuottojen kasvattamiseksi. Työ toimi pohjana hallitusohjelmaneuvoittelujen aikana, jolloin valtiovarainministeriö tuotti neuvottelujen tueksi tietoa esillä olevista veromuutoksista erityisesti julkisen talouden näkökulmasta.

Meno- ja rakennekartoituksen tavoitteena oli auttaa hahmottamaan, mihin julkisia varoja tällä hetkellä käytetään sekä tarjota laaja valikoima julkista taloutta vahvistavia keinoja julkiseen keskusteluun ja poliittisen päätöksenteon tueksi seuraavalle hallitukselle. Hallitus päätti budjettiriihen yhteydessä, että se käynnistää säännönmukaisen meno- ja rakennekartoitustilauksen. Valtiovarainministeriössä perehdytään relevanttien verokartoitustilauksiin ja arvioi niissä käytettyjä käytäntöjä. Työ pohjautuu EU:n komission rahoittamaan hankkeeseen, joka toteutetaan yhteistyönä Viron valtiovarainministeriön kanssa.

Loppuvuodesta käynnistettiin jatkotyönä meno- ja rakennekartoitustilaukselle sekä verokartoitustilaukselle työryhmä selvittämään julkista taloutta vahvistavia lisätoimia.

SDG-tavoite 8: ihmisarvoista työtä ja talouskasvua

8.1 Ylläpitää kaikkia koskevaa talouskasvua kansallisten olosuhteiden mukaisesti

8.2 Saavuttaa korkeampi taloudellisen tuottavuuden taso monipuolistamisen, teknologian uudistamisen ja innovaatioiden avulla, esimerkiksi panostamalla lisäarvoa luovin ja työvoimavaltaisiin aloihin

Kuntatalous

Vuoden 2023 tilinpäätösarvioiden mukaan kuntien talouden tilanne oli odotetun vahva, joskin vertailua aiempiin vuosiin vaikeuttaa sote-uudistus. Vuosikate vahvistui 790 miljoonalla eurolla 4,24 miljardiin euroon, ollen koko 2000-luvun vahvin. Vuosikate riitti kattamaan selvästi sekä poistot että nettoinvestoinnit. Tilikauden tulos, 1,8 miljardia euroa, oli myös hyvin vahva. Tämän seurauksena taseen kertynyt ylijäämä kasvoi lähes 1,9 miljardilla eurolla 16,81 miljardiin euroon.

Vahvan tuloksen taustalla on pääosin sote-uudistuksen ns. verohäntä, jonka vaikutus kuntien verotuloihin oli syksyn 2023 arvion mukaan yli miljardi euroa koostuen pääosin kunnallisverosta ja osin yhteisöverosta. Tämän lisäksi valtionosuuksien osalta on huomioitava, että sote-uudistukseen liittyvä valtionosuuksien vähennys-tarve kasvoi lopullisten laskelmien myötä noin 0,5 miljardilla eurolla, ts. kunnat saivat liikaa valtionosuuksia vuonna 2023. Edellä mainittu vuoden 2023 määrä tullaan vähentämään kuntien valtionosuuksista vuosina 2025-2027 sen lisäksi, että valtionosuuksien taso alenee pysyvästi em. määrällä vuodesta 2024 lähtien.

Tulorahoituksen vahvuus selittänee sen, että lainamäärä jatkoi laskuaan toista vuotta peräkkäin, mikä on hyvin poikkeuksellista. Kuntien yhteenlaskettu lainamäärä väheni noin 250 miljoonalla eurolla 18,44 miljardiin euroon kun edellisvuonna vähennystä oli peräti 430 miljoonaa euroa. Sen sijaan rahavarat vähenivät peräti miljardilla eurolla, mikä vaikuttaa hieman ristiriitaiselta ottaen huomioon tulorahoituksen vahvuus. Rahavarojen huomattavaa vähentymistä selittänee osaltaan nettoinvestointien merkittävä, 1,66 miljardin euron, kasvu, mikä taas selittyy pitkälti luovutustulojen yli 1,5 miljardin euron vähenemisellä. Korkotason nousu on

luultavasti myös vaikuttanut siihen, että kunnat eivät ole nostaneet uusia lainoja siinä määrin kuin aiempina vuosina korkojen ollessa matalia. Sen sijaan oletettavasti kunnat ovat käyttäneet aiempaa enemmän rahavaroja investointien rahoittamiseen ja lainojen lyhennyksiin.

Vuonna 2023 toiminnassa oli 97 kuntayhtymää, kun vuonna 2022 niitä oli 126. Sairaanhoidopiirit ja erityishuoltopiirit siirtyivät hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta alkaen, minkä lisäksi vapaaehtoiset sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymät on voitu purkaa vuoden 2022 lopussa, vuoden 2023 aikana tai ne ovat voineet jatkaa toimintaansa toisella toimialalla, kuten kiinteistö kuntayhtyminä. Lisäksi pelastustoimen järjestäminen siirtyi hyvinvointialueille kahdelta maakuntien liitolta. Muutoksista johtuen tunnuslukujen vuosien välinen vertailtavuus on heikkoa.

Tilinpäätösarviotietojen 2023 mukaan kuntayhtymien yhteenlaskettu vuosikate heikkeni noin 516 miljoonalla eurolla 292 miljoonaan euroon. Kuntayhtymien yhteenlaskettu tilikauden tulos oli 9 miljoonaa euroa positiivinen ja vuosikate oli poistojen ja nettoinvestointien tasolla. Sairaanhoidopiirien siirryttyä hyvinvointialueille, nettoinvestoinnit ja lainamäärä supistuivat merkittävästi. Nettoinvestoinnit olivat noin 0,28 miljardia euroa ja lainakanta noin 2,23 miljardia euroa.

Vuoden 2023 aikana suoritettiin kaksi erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyä. Vuoden 2023 tilinpäätösarvioiden perusteella on arvioitavissa, että arviointimenettely käynnistetään mahdollisesti noin 1-3 uuden kunnan kanssa vuoden 2024 syksyllä.

Tilinpäätösarviotietojen Valtiokonttorin raportointipalvelussa oli edellisvuoden tapaan puutteita ja virheitä ja osa kunnista sekä kuntayhtymistä ei ollut raportoinut tietojaan lainkaan määräaikaan mennessä. Tietoja on pyritty korjaamaan ja täydentämään mahdollisuuksien mukaan muilla menetelmillä sekä Valtiokonttorin että valtiovarainministeriön toimesta.

Hyvinvointialueiden talous

Hyvinvointialueiden toiminta käynnistyi vuonna 2023 hyvin haastavassa taloudellisessa tilanteessa. Jo ennakkoon oli tiedossa, että hyvinvointialueuudistuksen aloitukseen liittyi myös talouteen liittyviä epävarmuuksia, joiden taustalla oli myös uudistuksesta riippumattomia syitä. Esimerkiksi siirtyvien sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen todellisiin kustannuksiin liittyi epävarmuutta, inflaatio oli korkealla, covid-19 pandemia oli aiheuttanut palvelu- ja hoitovelkaa, sote-henkilöstön saatavuushaasteet vaikuttivat kustannuksiin, kunta- ja hyvinvointialan palkkatarkistukset heijastuivat henkilöstömenoihin. Lisäksi toimintaa piti alkaa kehittää,

uudistaa ja harmonisoida. Myös hyvinvointialueiden rahoituspohjaa korjattiin rahoituslain mukaisesti kuntien vuoden 2022 tilinpäätösten valmistuttua. Rahoituspohjaa tullaan edelleen tarkistamaan rahoituslain mukaisesti vuonna 2025, kun rahoituksen taso tarkistetaan vastaamaan vuoden 2023 toteutuneita kustannuksia (ns. jälkikäteistarkastus).

Valtiokonttorille raportoitujen vuoden 2023 tilinpäätösarvioiden perusteella hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin yhteenlaskettu sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tilikauden tulos on painumassa noin 1,35 miljardia euroa alijäämäiseksi. Jo vuoden 2023 talousarvioiden perusteella osattiin odottaa, että hyvinvointialueiden aloitusvuoden tulos painuu alijäämäiseksi. Talousarvioiden yhteenlaskettu alijäämä oli kuitenkin noin 900 miljoonaa euroa. Puolivuotisraportoinnin mukaisen tilinpäätösennusteen perusteella alijäämä oli kasvanut jo yli miljardiin euroon ja loppuvuodesta arvio on kasvanut entisestään.

Hyvinvointialueiden toimintakulut kasvoivat noin 4,2 % suhteessa talousarviotietoihin ja olivat tilinpäätösarvioiden perusteella 27,8 miljardia euroa. Kustannuksia kasvattivat erityisesti ostopalvelumenojen voimakas kasvu. Ostopalvelut ovat tilinpäätösarvioiden perusteella kasvaneet noin miljardin (+10,7%) raportoiduista talousarvioista. Hyvinvointialueiden esiin nostamiksi syiksi on esitetty mm. henkilöstömitoitusten tiukentuminen, palkkaratkaisut, kiihtyvä inflaatio sekä uudet ostopalvelusopimukset, kun yritykset irtisanoivat ja hinnoittelivat sopimuksia hyvinvointialueiden kanssa uusiksi.

Toimintatuottojen muutos jäi tilikauden aikana varsin maltilliseksi ja ne ovat tilinpäätösarvioiden perusteella noin 3,6 miljardia euroa¹ Toimintakulujen voimakas kasvu tilikauden aikana johti siihen, että toimintakate heikkeni entisestään ollen tilinpäätösarvion perusteella noin -24,1 miljardia euroa.

Valtion vuoden 2023 talousarviossa hyvinvointialueille osoittama rahoitus (22,5 miljardia euroa) perustui kuntien vuoden 2022 talousarviotietoihin korotettuna vuoden 2023 tasolle. Tämä siirtyvän rahoituksen taso korjattiin vuoden 2023 aikana vastaamaan vuoden 2022 lopullisia siirtyviä kustannuksia ja alueille maksettiin tätä muutosta vastaava kertakorvaus, yhteensä noin 680 miljoonaa euroa. 150 miljoonaa

---

1 Lisäksi HUS-yhtymä sai vuonna 2023 noin 80 miljoonaa euroa asiakasmaksutuloja, jotka eivät näy tässä luvussa, mutta vaikuttavat osaltaan Uudenmaan alueiden ja Helsingin tulokseen.

euroa tästä korjauksesta maksettiin huhtikuussa 2023 ja loput vuoden 2024 tammi-kuussa, kuitenkin niin, että rahoitus tulee kirjautumaan tilikaudelle 2023. Lopullinen vuoden 2023 rahoituksen korjattu taso oli 23,2 miljardia euroa.

Hyvinvointialueet, Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä saivat lisäksi valtionavustuksia toiminnan vakiinnuttamiseen ja kehittämiseen vuonna 2023 yhteensä 350 miljoonaa euroa (mom. 28.89.33).

Vaikka valtion rahoitusta korjattiin vuoden aikana, on vuosikate vuoden 2023 tilinpäätösarvioiden perusteella painumassa -950 miljoonaan euroon. Poistot ja arvonalentumiset ovat samaa luokkaa kuin talousarvioissa (n. 400 miljoonaa euroa). Näin ollen hyvinvointialueiden ja Helsingin tilikauden yhteenlaskettu tulos näyttäisi päättyvän noin 1,35 miljardia euroa alijäämäiseksi. Alueelliset erot ovat kuitenkin suuret. Helsinki on ainoa alue, jonka tilinpäätösarvio ennakoii positiivista tulosta. Heikoimmillaan alijäämä kasvaa yli 500 euroon asukasta kohti Lapin hyvinvointialueella. Suurista alijäämistä huolimatta yksikään alue ei hakenut hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain mukaista lisärahoitusta vuoden 2023 aikana.

Hyvinvointialueiden, Helsingin ja HUS-yhtymän yhteenlasketut nettoinvestoinnit olivat noin 1,0 miljardia euroa. Tilinpäätösarvioiden mukaan lainakanta oli vuoden lopussa yhteensä 5,8 mrd. euroa.

Kaikki hyvinvointialueet, Helsinki ja yhtymät ovat toimittaneet tilinpäätösarvionsa valtiokonttorin ylläpitämään valtakunnalliseen tietovarantoon.

Euroopan unionin finanssipolitiikan sääntökehikon uudistaminen

Euroopan komissio julkaisi 26.4.2023 ehdotuksensa lainsäädäntömuutoksista Euroopan unionin finanssipolitiikan sääntökehikon uudistamiseksi. Lainsäädäntömuutostokokonaisuus sisälsi kolme ehdotusta: ennaltaehkäisevää osaa koskeva asetusehdotus liitteineen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi talouspolitiikan ja monenvälisen julkisen talouden valvonnan tehokkaasta yhteensovittamisesta ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 kumoamisesta, korjaavaa osaa koskeva asetusehdotus neuvoston asetukseksi liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn täytäntöönpanon nopeuttamisesta ja selkeyttämisestä annetun asetuksen (EY) N:o 1467/97 muuttamiseksi ja ehdotus neuvoston direktiiviksi julkisen talouden kehysiä koskevista vaatimuksista annetun direktiivin (2011/85/EU) muuttamiseksi.

Suomi on vaikuttanut aktiivisesti asian käsittelyyn neuvoston finanssiattaseoiden työryhmässä sekä talous- ja raha-asianneuvostossa valtioneuvoston kirjelmän U 23/2023 vp kannan pohjalta. Neuvosto saavutti lainsäädäntöpaketista

yleisnäkemyksen joulukuussa 2023. Säädösten lopullinen hyväksyntä tapahtunee vuoden 2024 alkupuolella. Yleisnäkemys on keskeisiltä osin linjassa Suomen tavoitteiden kanssa.

1.3.1.3 Hiilineutraaliin yhteiskuntaan siirtyminen oikeudenmukaisella tavalla

Kertomusvuonna 2023 valtiovarainministeriö edisti hiilineutraaliin yhteiskuntaan siirtymistä oikeudenmukaisella tavalla vuoteen 2035 mennessä muun muassa verotukseen, talousarvioon ja sen määrärahoihin, rahoitukseen ja rahoitusmarkkinasääntelyyn, kansallisen ilmastopolitiikan ja EU:n ilmastopolitiikan suunnitteluun ja toimeenpanoon sekä julkisen hallinnon kehittämiseen ja ohjaukseen liittyvin toimin. Näiden lisäksi käynnistettiin suunnittelu edellisvuonna hyväksytyin valtiovarainministeriön ilmasto- ja luontostrategian toimeenpanemiseksi ministeriön toiminnassa.

Verotuksessa parafiinisen dieselin verotuen ja energiaintensiivisten yritysten veronpalautuksen pienentämistä jatkettiin. Lisäksi korotettiin jäteveroa ja pienennettiin maltillisesti lämmitysbiokaasun verotukea. Kertomusvuonna tuli myös voimaan täyssähköautojen ajoneuvoveron korotus, joka vastasi aiemmin voimaan tullutta täyssähköautojen autoveron poistoa. Ympäristöveromuutosten lisäksi ympäristövaikutuksia voidaan nähdä myös olevan ainakin vuonna 2023 voimaan tulleilla matkakuluvähennyksen määräaikaisen korotuksen jatkamisella, henkilökuljetusten ja sähköenergian arvonlisäveron määräaikaisella alentamisella ja määräaikaisen sähkövähennyksen käyttöönotolla.

Talousarvioesityksen yhteydessä laadittavaa kestävä kehityksen budjetointia jatkettiin vakiintuneen käytännön mukaisesti. Kertomusvuonna hiilineutraalisuuteen liittyvien määrärahojen taso aleni hieman vuoden takaisesta mutta pysyi edelleen korkealla tasolla. Tähän vaikuttivat sekä hallituksen keväällä 2022 Venäjän aloittaman hyökkäyssodan jälkeen päättämät ylimääräiset panostukset hiilineutraaliin yhteiskuntaan siirtymistä edistäviin investointeihin että Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman rahoitus, josta merkittävä osa kohdistuu hiilineutraaliutta tukeviin määrärahoihin.

EU:n rahoituspalvelulainsäädännössä saavutettiin vuonna 2023 useita merkittäviä askelia ympäristönäkökulmien huomioon ottamisessa. Muun muassa EU:n kestävä rahoituksen taksonomian alainen ympäristöä koskeva delegeoitu asetus ja EU:n vihreitä joukkolainoja koskeva asetus hyväksyttiin. Lisäksi saavutettiin trilogisopu Basel III –implementointia koskevassa pankkisääntelyuudistuksessa, jossa sisällytettiin uusia ympäristöön, yhteiskuntaan ja hyvään hallintotapaan (ESG) liittyviä

säännöksiä luottolaitoksia koskevaan vakavaraisuusasetukseen ja luottolaitosdirektiiviin. ESG-luokitustoimintaa koskevasta asetuksesta aloitettiin EU-neuvottelut ja saavutettiin Euroopan unionin neuvoston yleisnäkemyks.

Muiden ministeriöiden vetovastuulla olevista keskeisistä poikkihallinnollisista ilmastopolitiikan valmistelukokonaisuuksista valtiovarainministeriö oli mukana esimerkiksi maankäyttösektorin toimia nettonielujen vahvistamiseksi selvittäneessä ja valmistelleessa työryhmässä. Työryhmän työn tueksi valtiovarainministeriön asiantuntijat laativat muun muassa kokonaistaloudellisia laskelmia. Ministeriön asiantuntijoita osallistui kertomusvuonna myös EU:n uudistetun päästökauppadirektiivin ja hiilirajamekanismin (CBAM) kansallisiin toimeenpanovalmisteluihin ja EU:n 2040 ilmastotavoitteen asettamista koskevien Suomen ennakkovaikuttamislinjausten laadintaan.

Valtiovarainministeriön taloudelliseen katsaukseen laadittiin ennuste taloudellisen tuotannon kasvihuonekaasupäästöjen kehityksestä. Ministeriö myös rahoitti Resursiivisaiden kuntien tiedolla johtaminen -hanketta ja osallistui hankkeen ohjaamiseen. Kunnat kehittivät hankkeessa ilmastotyön eri osa-alueiden tiedolla johtamisen käytäntöjä, kuten toimenpiteiden kustannus- ja vaikutustietojen keräämistä ja hyödyntämistä sekä niiden kytkentää talousjohtamisen prosesseihin ja järjestelmiin.

Senaatti-konserni käynnisti valtiovarainministeriön ohjauksessa lokakuussa 2022 laajan [energiansäästöohjelman](#) valtion tiloissa yhdessä asiakkaiden ja palvelutoimittajien kanssa. Ohjelma päättyi vuoden 2023 lopussa. Toteutunut energiankulutuksen säästö oli noin 100 000 megawattituntia, mikä vastaa noin 12 miljoonan euron säästöä. Ohjelmassa kehitettyjä käytäntöjä hyödynnetään jatkossa osana kiinteistöjen ylläpidon prosesseja ja systemaattista energiatehokkuuden kehittämistä.

Valtiovarainministeriön ilmastokoalition hiilineutraalisuuden edistämistä sivuavia toimia käsitellään luvussa 1.3.1.5.

SDG-tavoite 13: Ilmastotekoja

13.2 Integroida ilmastomuutosta koskevat toimenpiteet kansalliseen politiikkaan, strategioihin ja suunnitteluun

SDG 17: Yhteistyö ja kumppanuus

17.14 Parantaa kestävästä kehityksestä koskevan politiikan johdonmukaisuutta

1.3.1.4 Rakenteiden ja toimintatapojen luominen asiakaslähtöisille ja tuloksellisille julkisille palveluille

Valtionhallinnon toimijoiden tuloksellista ja vaikuttavaa toimintatapaa tuettiin virastoarvioinneilla, joita toteutettiin vuoden 2023 aikana kuudesta eri virastosta, jotka ovat käyneet edeltävinä vuosina läpi merkittäviä uudistuksia. Arvioitavina olivat Liikenne- ja viestintävirasto, Opetushallitus, Terveystieteiden tutkimuskeskus, Tuomioistuinvirasto, Ulosottolaitos sekä Väylävirasto. Valtion virastoja arvioitiin toista kertaa osana valtiovarainministeriön koordinoimaa, vuonna 2020 alkanutta virastoarviointien kokonaisuutta. Arvioinneissa kerättiin tietoa uudistusten tavoitteiden toteutumisesta, toiminnan tuloksellisuudesta sekä vaikuttavuudesta. Arviointien tavoitteena on löytää keinoja valtionhallinnon rakenteiden, ohjausjärjestelmien ja toiminnan kehittämiseen. Arvioidut virastot onnistuivat uudistuksissa pääsääntöisesti hyvin. Arvioinneissa havaitut keskeiset kehittämiskohteet liittyvät henkilöstön hyvinvoinnin sekä osaamisen varmistamiseen, tehokkuustavoitteita koskevien konkreettisten mittareiden määrittelyyn sekä toimintatapojen ja -kulttuurin kehittämiseen uudistuksen jälkeen. Myös sisäisessä ja ulkoisessa viestinnässä, sähköisten järjestelmien kehittämisessä sekä seuranta- ja arviointisuunnitelmien laatimisessa jo suunnitteluvaiheessa löytyi kehitettävää.

Valtion palvelu- ja toimitilaverkkouudistuksen ensimmäinen vaihe 2021-2023 viedään läpi tavoitteiden mukaisesti ja toiminnasta sekä tuloksista raportoitiin valmistuneessa väliraportissa. Uudistuksen avulla rakennetaan usean viranomaisen yhteisiä asiakaspalvelupisteitä ja vähennetään tarpeetonta toimistotilaa valtiolla.

Ensimmäiset toteutukset valmistuivat Joensuussa, Lahdessa ja Lappeenrannassa. Samalla valmistauduttiin seuraavien kuuden maakunnan kanssa aloitettavaan alueelliseen suunnitteluun ja toimeenpanoon.

Vuoden 2023 aikana valmisteltiin poikkihallinnollisessa työryhmässä ohje valtion viranomaisten aukiolosta vuoden 2023 alusta voimaan tulleen aukiololainsäädännön pohjalta. Ohjeen tarkoituksena on edistää palvelulain sekä sen 5 c.2 §:n nojalla annetun valtion viranomaisten vähimmäisaukioloa koskevan valtioneuvoston asetuksen yhdenmukaista soveltamista.

Syyskuussa 2023 käynnistettiin hallitusohjelman mukainen valtion aluehallinnon uudistamishanke, jonka tavoitteena on vahvistaa yhdenmukaista lupa- ja valvontakäytäntöä alueesta riippumatta ja sujuvoittaa lupaprosesseja. Hankkeessa valmistellaan hallitusohjelman mukaiset lainsäädäntömuutokset Valviran, aluehallintovirastojen, ELY-keskusten ja Ahvenanmaan valtionviraston tehtävien ja hallinnon organisoinnista uuteen valtakunnalliseen virastoon, Elinvoimakeskukseen sekä Ahvenanmaan valtionvirastoon. Hankkeen toimikausi päättyy 30.6.2026.

Valtiovarainministeriön hallinnonalan virastojen tulosohjauksen kehittämistä jatkettiin mm. Jo tulosohjauksen ja taloussuunnittelun kehittämishankkeessa ([VN/14872/2019](#), VM035:00/2020) tunnistettujen kehittämistarpeiden pohjalta. Vuoden 2023 aikana valmisteltiin tulosohjauksen nykytilan arkkitehtuurikuvaus, ohje valtion virastojen tulosohjauksen hyvistä käytännöistä ja tulossopimuksen mallipohja tulossopimusten rakenne- sekä sisältöperiaatteiden yhtenäistämiseksi.

Valtionhallinnon sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämistä jatkettiin. Kertomusvuonna valmistui riskienhallinnan käsikirja valtionhallinnon toimijoille. Ymmärrettävän ja yhdenmukaisen riskiviestinnän tueksi valmisteltiin valtion taloudellisia riskejä ja vastuuta käsittelevä sanasto. EU:n rahoittamana ja Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) tukemana käynnistettiin hanke valtioneuvoston sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämiseksi.

Vuoden 2023 lopussa päättyi julkisen talouden kestävyyttä ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta edistävän Vaikuttavat julkiset hankinnat -ohjelman ”Hankinta-Suomi” ensimmäinen toimintakausi 2019–2023. Hankinta-Suomi on luonut uudenlaisen yhteiskehittämisen mallin koko julkisen sektorin, yritysten ja järjestöjen sekä tutkijoiden välille. Ohjelmassa ovat mukana valtio, hyvinvointialueet, kuntia ja kuntayhtymiä, seurakuntia, yrityksiä ja asiantuntijaorganisaatioita ja laajimmillaan verkosto koostuu noin 1600 hankintojen kehittämisestä kiinnostuneesta henkilöstä. Vuoden 2023 loppuun mennessä Hankinta-Suomi-ohjelmassa oli saatu valmiiksi noin 60 toimenpidesuunnitelman mukaista konkreettista julkisten hankintojen [kehittämistä](#)

tukevaa toimea hallitusohjelman ja kansallisen hankintastrategian tavoitteiden toimeenpanemiseksi. Ohjelmassa laadittiin myös vaikuttavuusmittaristo, jonka avulla Hankinta-Suomen aikaansaamaan muutosta voidaan seurata.

Yhteiskunnan uudistamisen ministerityöryhmä asetettiin kesällä 2023 ohjaamaan hallitusohjelman toteuttamista digitalisaation, robotisaation ja tekoälyn hyödyntämisessä koko yhteiskunnassa sekä julkisessa hallinnossa sekä hallintopolitiikkaan ja julkisen hallinnon kehittämiseen liittyviä kysymyksiä. Poikkihallinnollisen data-, digi- ja tietopolitiikan yhteistyöryhmän digitoimiston toiminta jatkui. Digitoimisto vahvistaa ministeriöiden välistä yhteistyötä, koordinaatiota ja tiedonkulkua digitalisaatiossa ja datataloudessa ja toimii yhden luukun yhteyspisteenä kansalaisten ja sidosryhmien yhteydenotoille. Julkisen hallinnon tiedonhallintaa ja ICT-palvelujen tuottamista koskevaa yhteistyötä jatkettiin valtiovarainministeriön asettamissa tiedonhallinnan yhteistyöryhmissä.

Kansalliset dialogit käynnistyivät virallisesti vuoden 2023 alusta. Kansalliset dialogit ovat uudenlainen malli yhteiskunnallisen vuoropuhelun toteuttamiseen dialogisten keskusteluiden toistettava sarja, johon kutsutaan mukaan mahdollisimman laajasti erilaisia ihmisiä ja yhteisöjä järjestämään dialoigeja. Kansallisissa dialoigeissa oli vuonna 2023 kaksi teemaa kevätkaudella Epävarmuudessa eläminen ja syyskaudella Yhdessä ja yksin – yhteisöjen ja kohtaamisten merkitys. Kevään keskusteluja järjestettiin 86 ja osallistuttiin 43 paikkakunnalta ympäri Suomen. Syksyn dialoigeja järjestettiin yli 60. OECD suositteli Suomelle Kansallisten dialogien vakiinnuttamista, koska OECD:n tekemissä arvioinneissa havaittiin, että vaikka kansalaisten luottamus julkisiin instituutioihin ja tyytyväisyys demokratiaan on korkealla, niin niiden ihmisten osuus, jotka uskovat voivansa vaikuttaa poliittisiin prosesseihin on Suomessa pieni verrattuna muihin korkean luottamuksen maihin.

SDG-tavoite 16: Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto

16.6 Kehittää tehokkaita, vastuullisia ja läpinäkyviä instituutioita kaikilla tasoilla

1.3.1.5 Kansainvälinen vaikuttaminen ja Euroopan kasvun vahvistaminen

Valtiovarainministeriö osallistuu ja vaikuttaa aktiivisesti verotukseen liittyvissä asioissa kansainvälisesti EU-tasolla ja laajemmin esimerkiksi OECD:ssä.

Valtiovarainministereiden ilmastokoalitio perustettiin Suomen aloitteesta vuonna 2018 ja Suomi toimi sen puheenjohtajana vuodesta 2019 alkaen ensin Chilen ja sittemmin Indonesian kanssa. Suomen puheenjohtajuus päättyi vuonna 2023. Koalition on ollut Suomen kansainvälisen ilmastovaikuttamisen kärkihanke 2018–2023. Koalition jäsenmäärä oli vuoden lopussa kasvanut 93 maahan ja sillä oli lisäksi neljä havainnoitsijajäsentä (ml. Kiina) sekä 26 institutionaalista kumppania. Suomen kauden aikana koalitiolle määriteltiin ns. Helsingin Periaatteisiin pohjautuva strategia ja rakennettiin institutionaalinen toimintamalli. Koalition keskeisin tavoite on talouspolitiikan välineiden tuominen osaksi ilmastopolitiikkaa Pariisin sopimuksen hiili-neutraalisuustavoitteiden saavuttamiseksi.

Koalition myötä talous- ja rahoituskysymykset ovat nousseet kansainvälisen ilmastopolitiikan korkean tason keskusteluihin. Valtiovarainministerit ovat vuodesta 2019 alkaen osallistuneet vuosittaiseen YK:n COP28 -ilmastokonferenssiin, joista viimeisin käytiin Dubaissa joulukuussa 2023. Vuoden aikana ml. Dubain kokouksessa käytiin laajaa keskustelua valtiovarainministereiden roolista ilmastopolitiikassa vuonna 2023 laadittiin koalitiossa ns. ohjekirjan² pohjalta. Ohjekirja laadittiin Suomen johdolla ja työhön kytkettiin ilmastotalouden kansainvälinen huippuosaaminen. Suomi osallistui korkean tason keskusteluihin sen tiimoilta koko vuoden ajan mm. YK:n ja G20-maiden tilaisuuksissa sekä koalition ministerikokouksissa ja kahdenvälisesti. Ohjekirja antaa kokonaiskuvan ilmastopolitiikan valmistelun kehittämistarpeista valtiovarainministeriöiden näkökulmasta, jotta talouspolitiikan, julkisen talouden ja rahoituksen välineet saadaan kokonaisvaltaisesti osaksi valmistelua. Koalitiosta on muodostunut Suomen kaudella kansainvälisesti tunnustettu toimija ilmastotalouden ja rahoituksen alueella. Suomen pj-kauden päättymisen johdosta järjestettiin huhtikuussa 2023 Helsingissä valtiovarainministeriöiden isännöimä Sherpa-kokous, johon osallistui yli 100 jäsenmaiden ja kumppaniorganisaatioiden edustajaa.

---

2 Strengthening the Role of Finance Ministers in Driving Climate Action: Framework Guide for Ministers and Ministries of Finance (June 2023): <https://www.financeministersforclimate.org/reports>

1.3.2 Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus

1.3.2.1 Hyvinvointialueiden rahoitus

Hyvinvointialueiden rahoituksesta säädetään laissa hyvinvointialueiden rahoituksesta (617/2021). Yleiskatteinen ja laskennallinen rahoitusmalli koostuu sosiaali- ja terveystalouden ja pelastustoimen tehtävien rahoitusmalleista. Hyvinvointialueiden rahoituksen pohjan ensimmäiselle toimintavuodelle 2023 muodostivat kuntien vuoden 2022 talousarvotietojen mukaiset sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen kustannukset. Rahoituslain mukaisesti rahoituksen tasoa korotetaan vuosittain hyvinvointialueiden hintaindeksin ja palvelutarpeen kasvun mukaisesti. Lisäksi rahoituksen tasossa otetaan huomioon hyvinvointialueille kohdentuvat uudet ja laajentuvat tehtävät. Vuoden 2023 hyvinvointialueiden valtion yleiskatteisen rahoituksen maksuunpantu yhteismäärä oli noin 22,5 miljardia euroa. Vuoden 2023 valtion rahoituksen ensimmäinen erä, noin 1,86 miljardia euroa maksettiin hyvinvointialueille ennakollisesti joulukuussa 2022.

Hyvinvointialueiden valtion rahoituksen taso vuodelle 2023 tarkistettiin kuntien raportointien lopullisten vuoden 2022 palveluluokkakohtaisten sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen kustannusten perusteella. Lisäksi näitä lopullisia siirtyviä kustannuksia oikaistiin tiettyjen yhden vuoden palveluiden järjestämisen kustannuksia vääristävien erien osalta. Lopullinen oikaistu vuoden 2022 siirtyvä sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen kustannus oli yhteensä noin 21,9 miljardia euroa. Siirtyvän kustannuspohjan tarkistuksen seurauksena hyvinvointialueiden vuoden 2023 rahoitus on yhteensä noin 23,2 miljardia euroa. Rahoitus korjataan kertakorvauksella, jonka suuruus on 680 miljoonaa euroa. Kertakorvauksesta maksettiin ennakkomaksuna 150 miljoonaa euroa huhtikuussa 2023 ja loput kertakorvauksesta eli 530 miljoonaa euroa maksetaan tammikuun 2024 maksuerän yhteydessä.

Valtion yleiskatteisen rahoituksen lisäksi hyvinvointialueille sekä Helsingin kaupungille ja HUS-yhtymälle myönnettiin valtionavustuksena yhteensä 350 miljoonaa euroa vuonna 2023. Myönnettyä avustusta ei voi käyttää hyvinvointialueen lakisääteisiin tehtäviin, vaan se on tarkoitettu esimerkiksi palveluiden yhtenäistämiseen, palveluverkon uudistamiseen, uusiin digitaalisiin palveluihin tai henkilöstön saatavuuteen ja riittävyteen liittyviin hankkeisiin. Avustus myönnettiin hyvinvointialueille laskennallisin määrätymistekijöihin, joita ovat perusosa, asukasmäärä ja järjestämistä vastaavien määrät. Valtionavustuksen käyttöön oikeuttavien kustannusten tulee syntyä suoriteperusteiden mukaan viimeistään 31.12.2025.

1.3.2.2 Kunnan peruspalveluiden valtionosuudet

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudella pyritään turvaamaan kuntien mahdollisuudet pitää yllä riittävät peruspalvelut eri osissa maata ja tasapainottamaan kuntien lakisääteisiä tehtäviä ja niiden kokonaisrahoitusta alueittain ja kuntaryhmittäin. Valtionosuutta kunnille peruspalvelujen järjestämiseen maksettiin vuonna 2023 noin 2,8 miljardia euroa (momentti 28.90.30). Valtionosuudet muodostavat kuntien käyttötuloista noin viidenneksen. Kunnittain osuus vaihtelee kuitenkin huomattavasti.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen yhteydessä kuntien peruspalvelujen valtionosuuksista siirrettiin noin 70 prosenttia, eli noin 5,3 miljardia euroa hyvinvointialueiden rahoitukseen. Valtionosuutta pienensivät tämän lisäksi hallituksen päättämät uudelleenkohdennukset, joiden johdosta kuntien valtionosuudet vähenivät 43 milj. euroa vuonna 2023. Valtionosuuden tasoa nostivat puolestaan indeksikorotus, joka oli noin 89 miljoonaa euroa, sekä kuntien uudet ja laajenevat tehtävät. Yhteensä tehtävämuutokset lisäsivät valtionosuuksia 15 miljoonalla eurolla.

Peruspalvelujen valtionosuuksien yhteydessä kunnille maksetaan myös korvaukset veroperustemuutoksista johtuvista kuntien verotulomenetyksistä. Vuonna 2023 verotulomenetysten korvauksia maksettiin kunnille 851 miljoonaa euroa (momentti 28.90.35). Korvausten määrä laski noin 1,9 miljardilla eurolla edellisvuoteen verrattuna. Muutosta selittää sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus, jonka yhteydessä noin 70 prosenttia kuntien verotulomenetysten korvauksista siirrettiin hyvinvointialueiden rahoitukseen.

1.4 Toiminnallinen tehokkuus

1.4.1 Toiminnan tuottavuus

Valtiovarainministeriön henkilötyövuosien määrä laski prosentin vuodesta 2022. Kokonaishenkilötyövuodet olivat 435 (441 vuonna 2022).

Taulukko 1. Henkilötyövuodet toimintayksiköittäin ja toimintoryhmittäin 2022–2023

Toimintayksiköt	HTV yhteensä		Ydintoiminnot		Ohjaustoiminnot		Tukitoiminnot		Palkalliset poissaolot		Kohdistamaton	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
YHTEENSÄ	435,1	440,6	215,8	220,2	71,2	69,4	56,7	67,8	80,9	79,6	10,5	3,6
Ministeriön johto	20,2	23,2	5,1	5,0	0,9	1,0	9,6	12,3	3,8	4,3	0,9	0,6
Kehittämis- ja hallintotoiminto	55,7	58,8	4,4	3,9	5,5	6,0	32,4	37,7	11,6	10,4	1,9	0,8
EU-sihteeristö	12,9	11,5	2,3	1,7	6,3	7,4	1,8	0,9	2,1	1,5	0,4	0,0
Kansainväliset rahoitusasiat -yksikkö	10,0	10,5	6,7	6,2	1,5	2,2	0,0	0,2	1,7	1,9	0,0	0,0
Kansantalouselosasto	27,0	24,2	18,4	16,6	0,0	0,0	3,1	3,1	5,1	4,5	0,4	0,0
Budjettiosasto	53,5	55,6	41,5	43,6	0,0	0,0	1,4	1,7	10,7	10,4	0,0	0,0
Vero-osasto	50,6	50,2	16,6	17,1	22,0	22,3	0,9	1,0	10,3	9,1	0,8	0,8
Rahoitusmarkkinaosasto	37,4	34,8	14,1	12,5	13,1	13,6	1,9	1,8	6,0	6,1	2,4	0,8
Valtionhallinnon kehittämisosasto	54,1	52,1	39,1	36,7	1,7	1,7	2,1	2,6	10,1	10,6	1,1	0,5
Kunta- ja alueosasto	34,9	36,0	25,7	25,8	1,4	1,6	1,7	2,2	6,1	6,4	0,0	0,0
Julkisen hallinnon tieto- ja viestintätekninen osasto	58,8	68,1	41,8	51,2	2,4	1,3	2,0	4,4	10,5	11,2	2,1	0,1
Valtiovarain controller -toiminto	19,9	15,7	0,0	0,0	16,5	12,4	0,0	0,1	2,9	3,1	0,5	0,1

Taulukko 2. Henkilötyövuodet toiminnoittain 2020-2023

	HTV 2023	HTV 2022	HTV 2021	HTV 2020
Henkilötyövuodet yhteensä	435,1	440,6	420,9	401,0
Ydintoiminnot	215,8	220,2	218,4	207,2
Talous- ja finanssipolitiikka	65,6	62,4	60,4	56,3
Julkisen hallinnon tietopolitiikan, tiedonhallinnan ja sähköisen asioinnin yleiset perusteet	42,6	52,5	50,3	44,5
Valtionhallinnon työnantaja-, henkilöstö- ja työmarkkinapolitiikka, henkilöstön oikeudellinen asema ja muut palvelussuhteen ehdot	22,0	19,0	19,4	20,7
Julkishallinnon yleinen kehittäminen sekä valtionhallinnon rakenteiden, ohjausjärjestelmien ja toiminnan kehittäminen	11,3	13,3	14,6	13
Valtiontalous, valtion talousarvio ja taloudenhoito, valtion varat ja varallisuus sekä maksupolitiikan ja maksujen yleiset perusteet	15,4	15,0	15,5	17,1
Veropolitiikka, verotus ja yleinen tullipolitiikka	17,8	18,2	18,3	17,4
Kuntajaotus, kunnallishallinto ja -talous sekä valtion ja kuntien suhde	20,7	19,8	21,8	23,3
Rahoitusmarkkinoiden toiminta	10,6	9,0	8,6	5,9
Kansainväliset rahoituslaitokset	3,3	4,8	3,6	3,2
Aluehallinnon, lukuun ottamatta maakunnan liittojen yhteistoiminta-alueita, ja valtion paikallishallinnon toimialuejaot ja niiden yhteensovittaminen	4,1	3,9	2,7	2,4
Aluehallintovirastojen yleishallinnollinen ohjaus, rekisterihallinto ja väestökirjanpito	2,3	2,1	2,3	2,4
Valtion lainanotto, valtionvelka sekä valtioneuvokset ja -takuut	0	0	0,1	0
Ydintoimintojen tietojärjestelmät	0,2	0,3	0,8	1
Ohjaustoiminnot	71,2	69,4	64,9	65,6
Lainsäädännön valmistelu ja seuranta	38,1	37,8	36,7	37,5
EU- ja kansainväliset asiat	10,9	12,7	12,4	11,9
Rakennerahastotarkastus	10,6	8,1	5,6	5
Valtiovarain controller	5,3	3,7	3,2	3,2
Pysyvät neuvottelukunnat	0	0	0	0,1
Ministeriön toimialan ohjaus-, toiminta- ja taloussuunnittelu sekä seuranta	4,7	4,5	4,4	5,8
Yhteiskuntapolitiikan strategiat ja seuranta	1,5	2,6	2,6	2,1
Tukitoiminnot yhteensä	56,7	67,9	63,9	58
Kohdistamaton työ	10,5	3,6	1,3	0,3
Palkallinen poissaolo	80,9	79,6	72,4	69,9

1.4.2 Toiminnan taloudellisuus

Alla olevassa taulukossa on esitetty valtiovarainministeriön toiminnan kulujen toteumatiedot vuosilta 2021-2023. Luvut eivät sisällä valtioneuvoston kanslian maksamia ja valtiovarainministeriön toimintaan kohdistuvia menoja kuten tilavuokria ja virastopalveluita. Aineiden ja tarvikkeiden menot koostuvat metallirahamenoista ja kolikoiden takaisinlunastuksista. Menot vaihtelevat vuosittain huomattavasti riippuen kolikoiden liikkeeseenlaskujen ja takaisinlunastusten tasosta. Henkilöstökuluissa on mukana sekä valtiovarainministeriön toimintamenomomentilta 28.01.01 maksetut palkat että määräaikaisten hankkeiden palkkausmenot. Palvelujen ostoissa on lähinnä sidosryhmähankintoja Valtion tieto- ja viestintätekniikka keskus Valtorilta, Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus Palkeilta, Maakuntien tilakeskus Oy:ltä ja Hansel Oy:ltä. Muissa kuluissa on 1,168 miljoonaa euroa jäsenmaksuja kansainvälisille yhteisöille ja 1,033 miljoonaa euroa matkustusmenoja.

Taulukko 3. Toiminnan kulut, 1000 euroa

Kululaji	2023	2022	2021
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	4 371	623	9 397
Henkilöstökulut	38 930	37 243	36 102
Vuokrat	21	16	3
Palvelujen ostot	18 864	20 585	22 847
Muut kulut	2 395	2 209	1 521
Valmistus omaan käyttöön	0	-258	-260
Poistot		525	525
Yhteensä	64 581	60 943	70 133

Taulukko 4. Toimintamenot toimintayksiköittäin

Toimintamenot 2023 (1 000 euroa)	Henkilöstö- kulut 2023	Muut kulut ja tuotot 2023	Yhteensä 2023	Yhteensä 2022	Yhteensä 2021
Kehittämis- ja hallintotoiminto	4 114	1 565	5 679	5 596	5 381
Valtionhallinnon kehittämisosasto	4 284	1 295	5 579	5 028	5 366
Budjettiosasto	4 734	378	5 112	5 346	5 074
Vero-osasto	4 514	171	4 685	4 473	4 301
Julkisen hallinnon tieto- ja viestintätekninen osasto	3 570	-546	3 024	3 293	3 250
Kunta- ja alueosasto	3 074	337	3 411	3 028	2 963
Rahoitusmarkkinaosasto	3 168	490	3 658	3 131	2 655
Kansantalousosasto	2 316	218	2 534	2 316	2 163
Ministeriön johto	1 925	190	2 115	2 180	1 813
Valtiovarain controller -toiminto	1 769	-161	1 608	1 280	959
Kansainväliset rahoitusasiat -yksikkö	1 012	74	1 086	1 014	917
EU-sihteeristö	1 037	46	1 083	949	665
Tekninen yhteiset	2	0	2	2	-0
Valtiovarainministeriö yhteensä	35 520	4 057	39 577	37 635	35 505

Valtioneuvoston kanslian valtiovarainministeriölle tuottamien palveluiden laskennalliset kustannukset olivat 10,6 miljoonaa euroa vuonna 2023. Laskennalliset kustannukset alenivat 4 prosenttia. Laskua edellisvuoden laskennallisiin kustannuksiin oli etenkin toimitilakustannuksissa. Euromäärisesti eniten kasvua oli käänköspalveluissa sekä tilannekuva ja varautuminen -palveluissa. Valtioneuvoston kanslia ei laskea kustannuksia ministeriöiltä vaan rahoittaa ne toimintamenojärärahastaan.

Taulukko 5. Valtiovarainministeriön laskennallinen osuus valtioneuvoston hallintoyksikön palveluiden kustannuksista, euroa

Valtioneuvoston kanslian palvelu	2023	2022	2021
Toimitilat	3 756 707	4 449 710	4 137 177
Tietotekniikka ja tietojärjestelmät	2 599 829	2 652 559	2 555 293
Edustustilapalvelut	52 610	35 055	41 046
Henkilöstöpalvelut	294 747	216 632	285 431
Kuljetuspalvelut	414 290	493 710	415 715
Käännöspalvelut	1 268 160	1 033 424	866 407
Tiedonhallinta	698 721	747 272	703 554
Tietotuki- ja julkaisupalvelut	397 527	368 894	342 927
Tilannekuva ja varautuminen	508 218	407 506	396 328
Virastopalvelut	495 397	500 834	421 455
VN yhteinen kehittäminen ja yhteensovittaminen	101 076	129 819	93 542
VN sisäisen viestinnän verkkopalvelun kehittäminen	61 781	22 530	21 286
Palvelut yhteensä	10 649 062	11 057 946	10 280 161

Virkamatkojen volyymi vakiintui vuonna 2023 tasolle, joka on noin puolet koronapandemiaa edeltävän vuoden 2019 tasosta. Pandemia vaikutti vuoden 2022 alun matkustamiseen, minkä vuoksi koko vuoden 2023 matkustusmäärät ylittivät vuoden 2022 tason. Valtiovarainministeriön matkustusmenot kasvoivat 37 prosenttia vuodesta 2022. Etäkokouksista on etenkin kotimaan työkokousten osalta tullut vakiintunut toimintatapa.

Vuonna 2023 virkamatkoja oli yhteensä 1166 (878 vuonna 2022), joista 36 prosenttia oli kotimaan matkoja (38 prosenttia vuonna 2022). Ulkomaan virkamatkakohdeista tärkeimmät olivat Belgia, Ranska ja Viro, joihin kohdistui 43 prosenttia kaikista ministeriön virkamatkoista vuonna 2023. Ulkomaan virkamatkoja kohdistui vuoden aikana 37 eri maahan. Virkamatkan keskimääräiset matkustusmenot olivat 869 euroa (860 euroa vuonna 2022).

Taulukko 6. Valtiovarainministeriön matkustusmenot 2019-2023

Matkustusmenot, euroa	2023	2022	2021	2020	2019
Päivärahat	123 679	80 975	13 231	29 316	209 144
Kilometrikorvaukset	8 085	7 094	4 433	6 476	11 153
Matkustuspalvelut	881 348	667 349	78 239	252 905	1 813 382
Matkustusmenot yhteensä	1 013 113	755 418	95 903	288 697	2 033 679

Toimintoittain tarkasteltuna ministeriön toimintamenoja kohdistuu eniten talous- ja finanssipolitiikan toimintoon. Muita menoiltaan suuria toimintoja ovat valtionhallinnon tietohallinnon ohjaus, lainsäädännön valmistelu ja seuranta, vero- ja tullipolitiikka.

Taulukko 7. Toimintamenot toimintoittain

Määräraha 28.01.01 toimintoittain 2021-2023 (1 000 e)	2023	2022	2021
Talous- ja finanssipolitiikka	6 594	6 335	5 845
Julkishallinnon yleinen kehittäminen sekä valtionhallinnon rakenteiden, ohjausjärjestelmien ja toiminnan kehittäminen	2 091	1 914	2 429
Julkisen hallinnon tietopolitiikan, tiedonhallinnan ja sähköisen asioinnin yleiset perusteet	2 222	2 639	2 416
Veropolitiikka, verotus ja yleinen tullipolitiikka	1 612	1 662	1 746
Kuntajaotus, kunnallishallinto ja -talous sekä valtion ja kuntien suhde	1 796	1 572	1 736
Hyvinvointialueiden ohjaus ja rahoitus	189	3	-
Valtiontalous, valtion talousarvio ja taloudenhoito, valtion varat ja varallisuus sekä maksupolitiikan ja maksujen yleiset perusteet	1 649	1 499	1 542
Valtionhallinnon työnantaja-, henkilöstö- ja työmarkkinapolitiikka, henkilöstön oikeudellinen asema ja muut palvelussuhteen ehdot	1 824	1 606	1 508
Rahoitusmarkkinoiden toiminta	1 106	839	637
Ydintoimintojen tietojärjestelmät	182	176	311
Kansainväliset rahoituslaitokset	346	395	227
Aluehallintovirastojen yleishallinnollinen ohjaus	220	197	213
Aluehallinnon, lukuun ottamatta maakunnan liittojen yhteistoiminta-alueita, ja valtion paikallishallinnon toimialuejaot ja niiden yhteensovittaminen	157	139	113

Määräraha 28.01.01 toiminnoittain 2021-2023 (1 000 e)	2023	2022	2021
Valtion lainanotto, valtionvelka sekä valtioneuvokset ja -takuut	11	18	16
Kunnallisen ja valtion eläkejärjestelmän valvonta ja rahoitus	0	0	0
Ydintoiminnot yhteensä	19 999	18 991	18 740
Lainsäädännön valmistelu ja seuranta	3 184	3 047	2 817
EU- ja kansainväliset asiat	1 027	1 056	1 073
Muut ministeriökohtaiset erityistehtävät	1 197	903	676
Ministeriön toimialan ohjaus ja toiminta- ja taloussuunnittelu sekä seuranta	559	512	577
Yhteiskuntapolitiikan strategiat ja seuranta	199	262	174
Ohjaustoiminnot yhteensä	6 166	5 780	5 316
Yleishallinto ja johtaminen	1 749	1 868	1 672
Tietohallinto	753	855	1 007
Henkilöstöhallinto	1 067	1 192	664
Viestintä	795	840	663
Tiedon hallinta	78	101	174
Taloushallinto	106	107	102
Suunnittelun, ohjauksen ja seurannan tuki	32	69	77
Kiinteistöhallinto	5	5	62
Sisäinen tarkastus, riskienhallinta ja turvallisuus	23	46	32
Edustaminen	9	11	25
Muut tukitoiminnot	2	12	11
Toimistopalvelut	7	6	8
Matkahallinto	0	0	0
Tukitoiminnot yhteensä	4 626	5 112	4 497
Palkalliset poissaolot yhteensä	8 082	7 482	6 705
Ei kohd. toiminto	673	258	246
Valtiovarainministeriö yhteensä	39 549	37 635	35 505

1.4.3 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

Muiden säädösten (Laki metallirahasta 216/1998) perusteella maksullista toimintaa on metallirahan lyöttäminen Suomessa. Valtiolla on yksioikeus Euroopan yhteisön lainsäädännön mukaisesti lyöttää Suomessa metallirahaa omaan lukuunsa. Metallirahat laskee liikkeeseen Suomen Pankki. Ministeriö luovuttaa rahat Suomen Pankille nimellisarvostaliikkeeseen laskemista varten. Metallirahojen lyöminen ja markkinointi tehdään Suomen Rahapaja Oy:ssä ministeriön tekemän tilauksen perusteella, jonka pohjana on ministeriölle tehty tarjous.

Taulukko 8. Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma 2023

Maksullinen toiminta Metallirahamenot (Muut säädökset)	Vuosi 2023 to- teutuma 1 000 €	Vuosi 2023 tavoite 1 000 €	Vuosi 2022 to- teutuma 1 000 €	Vuosi 2021 to- teutuma 1 000 €
TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot				
Maksullisen toiminnan myyntituotot	1 700	1 340	2 866	2 356
Maksullisen toiminnan muut tuotot				
Tuotot yhteensä	1 700	1 340	2 356	3 533
KOKONAISKUSTANNUKSET				
Erilliskustannukset				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	4 341		9 713	4 860
Henkilöstökustannukset	5		6	13
Vuokrat				
Palvelujen ostot	59		52	62
Muut erilliskustannukset				1
Erilliskustannukset yhteensä	4 405	6 800	9 771	4 936
Osuus yhteiskustannuksista				
Tukitoimintojen kustannukset				
Poistot				

Maksullinen toiminta Metallirahamenot (Muut säädökset)	Vuosi 2023 to- teutuma 1 000 €	Vuosi 2023 tavoite 1 000 €	Vuosi 2022 to- teutuma 1 000 €	Vuosi 2021 to- teutuma 1 000 €
Korot				
Muut yhteiskustannukset				
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	0	0	0	0
Kokonaiskustannukset yhteensä	4 405	6 800	649	9 771
KUSTANNUSVASTAAVUUS (tuotot – kustannukset)	-2 705	-5 460	-7 415	-1 403
Käytetty MPL 7.1 §:n mukainen hintatuki				
KUSTANNUSVASTAAVUUS HINTATUEN JÄLKEEN	-2 705	-5 460	2 217	-7 415
Käytettävissä ollut MPL 7.1 §:n mukainen hintatuki				

1.4.4 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus

Vuonna 2023 yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot olivat 795 646,84 euroa, jotka saatiin EU:lta, Etelä-Karjalan, Lapin, Pohjois-Pohjanmaan sekä Varsinais-Suomen liitoilta. Lisäksi tilastokeskukselle maksettiin 70 000,00 euroa yhteisrahoitteisen toiminnan sisäistä rahoitusosuutta.

Toimintakertomuksessa ei esitetä yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmaa, koska tuottojen määrä oli alle 1,0 miljoonaa euroa.

1.5 Tuotokset ja laadunhallinta

1.5.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet

Ministeriössä valmisteltiin vuoden 2023 aikana 25 hallituksen esitystä (64 vuonna 2022). Lisäksi valmisteltiin 26 (31) valtioneuvoston asetusta, julkisen talouden suunnitelma vuosille 2024-2027, valtion talousarvioesitys ja sitä täydentävä esitys vuodelle 2024 sekä kaksi lisätalousarvioesitystä vuodelle 2023. Ministeriö käsittelee 411 (524) raha-asiaivaliokunnan asiaa ja 45 (42) talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa käsiteltyä asiaa.

Ministeriön suhdanneanalyysin suoritteita ovat neljästi vuodessa julkaistava Taloudellinen katsaus.

Vuoden 2023 aikana ilmestyneitä julkaisuja, työryhmäraportteja ja tehtyjä tutkimuksia olivat muun muassa selvitys suurten ratahankkeiden rahoituksesta ja investointimahdollisuudesta, digitalisaation säädöstilanne ja ehdotukset sen edistämiseksi, työryhmäraportti kotitalouksien velkaantumisesta ja korkojen noususta, kasvutyöryhmän loppuraportti: Vaihtoehtoja kestäväen kasvun vauhdittamiseksi, vaalikauden 2019–2023 talouspolitiikan sukupuolivaikutusten arviointi: Mikrosimulaatioanalyysi sekä kolmen keskeisen uudistuksen arviointi, julkisen talouden meno- ja rakennekartoitus, Tiedosta tekoihin – Hyvinvointialueiden tiedolla ohjaaminen ja vaikuttavuus: Valtiovarainministeriön Kustannusvaikuttavuuden osaa-miskeskus -hankkeen loppuraportti, Julkisten hankintojen strategisen johtamisen parhaat käytännöt: 22 askelta menestykseen, Riskienhallinnan käsikirja valtionhallinnon toimijoille sekä Valtionavustustoiminnan valvonnan järjestäminen: Opas valtionapuviranomaisten tueksi.

Valtiovarainministeriö vastaa hallinnonalansa virastojen ja rahastojen tulosohjauksesta. Tulosohjauksen keskeisimpiä suunnitelmia ovat ministeriön hallinnonalaansa kuuluvien virastojen ja laitosten kanssa tekemät tulossopimukset ja eduskunnan päättämä talousarvio. Seurantatiedoista keskeisimmät ovat ministeriön toimintakertomus ja ministeriön antamat kannanotot virastojen ja laitosten tilinpäätöksiin.

Valtiovarainministeriön viestintä julkaisi vuoden 2023 aikana 217 tiedotetta, 41 uutisjulkaisua ja 23 kolumnia. Uutiskirjeitä tehtiin 69 kappaletta ja ministeriö järjesti 28 mediatilaisuutta. Ministeriön verkkosivuilla vm.fi oli 600 485 käyntikertaa ja 422 182 kävijää. VM:n sisäinen Tiukka linja -uutiskirje julkaistiin 11 kertaa.

1.6 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Ministeriön henkilöstöpoliittiset linjaukset julkaistiin jatkumona edellisvuoden henkilöstöstrategialle. Valtiovarainministeriön organisaation ja henkilöstön kehittämistä tuettiin suunnitelmallisesti asetettujen tavoitteiden pohjalta.

Vuoden 2023 teemana oli vastuullinen työkäyttäytyminen. Työhyvinvoinnin ja työsuojelun sekä osaamisen kehittämisen painopisteinä olivat esihenkilö- ja asiantuntijatehtävien ja –roolien kehittäminen sekä avustavien ja toimeenpanevien tehtävien uudistaminen vastaamaan entistä paremmin ministeriön tarpeisiin ja toimintaympäristön muutoksiin sekä epäasiallisen käytöksen ennaltaehkäiseminen sekä henkilöstön työhyvinvoinnin tukeminen. Näiden painopisteiden pohjalta käynnistettiin kehittämishankkeita ja kokeiluja, kuten osaava ja uudistuva työura –valmennuskokeilu, assistenttityön kehittämishanke sekä urapolkumallin hahmottaminen. Lisäksi henkilöstölle ja esihenkilöille toteutettiin painopisteiden mukaisia koulutus- ja valmennustilaisuuksia (VM-Akatemiat henkilöstölle, työhyvinvointitunnit ja esihenkilötunnit).

1.6.1.1 Henkilöstömäärä ja rakenne

Ministeriön henkilötyövuosien määrä kertomusvuonna oli 435 (vuonna 2022 442) ja henkilöstön lukumäärä vuoden lopussa oli 431 (vuonna 2022 439), joista osa-aikaisia oli 3,5 prosenttia. Määräaikaisessa virkasuhteessa työskenteli 18 prosenttia henkilöstöstä (vuonna 2022 21 prosenttia). Määräaikaisuuden syynä oli useimmiten työn luonne. Henkilöstö jakautui eri henkilöstöryhmiin seuraavasti: ylin johto 2,9 prosenttia, keskijohto 10,1 prosenttia, asiantuntijat 68,9 prosenttia ja tukihenkilöstö 16,3 prosenttia. Naisten osuus koko henkilöstöstä oli 60,3 prosenttia. Henkilöstön keski-ikä oli kertomusvuoden lopussa 46,6 vuotta, joka on pysynyt lähes samana vuodesta 2016. Vähintään 45 vuotta täyttäneiden osuus henkilöstöstä oli 56,8 prosenttia mikä oli hienoisessa laskussa edelliseen vuoteen verrattuna.

Vuoden 2023 aikana valtiovarainministeriössä toteutettiin 36 julkisena hakuna toteutettua rekrytointia (vuonna 2022 96). Julkisten hakujen määrä väheni johtuen mm. uudesta mahdollisuudesta rekrytoida enintään kahden vuoden määräaikaiseen virkasuhteeseen ilman julkista hakua. Mainitulla uudistuksella on ollut vaikutusta mm. viransijaisuuksien täyttöön. Julkisten hakujen määrän vähenemisestä huolimatta tulovaihtuvuus, eli vuoden aikana palvelukseen otettujen uusien henkilöiden lukumäärän %-osuus edellisen vuoden lopun henkilöstöstä nousi 5,3 prosenttiin (vuonna 2022 3,1 %). Kertomusvuonna rekrytoitiin myös hallinnonalalle sekä toteutettiin mm. sisäistä liikkuvuutta sekä henkilökiertoja.

1.6.1.2 Henkilöstön koulutustaso ja osaaminen

Henkilöstökoulutukseen käytettiin 0,4 työpäivää henkilötyövuotta kohden (vuonna 2022 0,5). Koulutuksen lisäksi uudistumisen ja kehittymisen tuki painottui edelleen mm. sähköisiin työvälineisiin ja työtapoihin hybridityössä sekä valmentavan esihenkilötyön ja etätyön johtamisen kehittämiseen. Työssä oppiminen sekä omaehtoinen opiskelu ml. eOppivan hyödyntämien olivat keskeisiä ammatillisen kehittymisen keinoja.

Kertomusvuonna muutama henkilö osallistui valtion yhteisiin johtamisen koulutusohjelmiin. Asiantuntijoiden osaamista vahvistettiin mm. osallistumalla valtioneuvoston ja HAUSin yhdessä järjestämiin koulutuksiin ja valmennuksiin. Ministeriön uusien virkamiesten perehdytyksen tueksi käytettiin eOppivaan rakennettua yleis-perehdytyksen kokonaisuutta sekä tarjottiin kaikille vähintään puolen vuoden virkasuhteessa oleville uusille virkamiehille mahdollisuutta osallistua valtioneuvoston yhteiseen perehdytysohjelmaan.

Ministeriön henkilöstön koulutustasoindeksi kertomusvuoden lopussa oli 6,7 eli sama kuin edellisenä vuonna. Koulutustasoindeksi on keskiarvo henkilöiden koulutusasteesta, jossa 1=alempi perusaste ja 8=tutkijakoulutus.

1.6.1.3 Henkilöstökulut

Kertomusvuoden työvoimakustannukset olivat yhteensä 38 993 358 euroa, nousua edellisestä vuodesta oli 3,8 prosenttia. Tehdyn työajan palkkojen osuus palkkasummasta oli 78 prosenttia ja välillisten työvoimakustannusten osuus tehdyn työajan palkoista oli 53,3 prosenttia.

1.6.1.4 Työhyvinvointi

Kertomusvuonna työsuojelun ja työhyvinvointitoiminnan painopisteitä olivat vastuullinen toimintakulttuuri ja työkäyttäytyminen, psykososiaalisen kuormittumisen ehkäiseminen, työhyvinvoinnin johtaminen sekä työn riskien hallinta. Kertomusvuosi oli valtiovarainministeriössä vastuullisen työkäyttäytymisen teemavuosi. Vastuullinen työkäyttäytyminen nostettiin jokaisen ministeriöläisen henkilökohtaiseksi kehittämistavoitteeksi osana tavoite- ja kehityskeskusteluja. Vastuulliseen työkäyttäytymiseen liittyen järjestettiin henkilöstölle asiantuntijaluentoja muun muassa yhteisöllisyydestä, psykologisesta turvallisuudesta sekä ministeriön varhaisen tuen mallista. Psykososiaalisen kuormituksen vähentämiseksi jatkettiin työaikajohtamiseen panostamista ja hybridityön käytänteiden käsittelyä sekä järjestettiin asiantuntijaluento henkilöstölle sujuvan aivotyön edistämisestä.

Työhyvinvoinnin johtamiseen liittyen valtiovarainministeriön esihenkilöille järjestettiin varhaisen tuen mallin (VARTU) valmennuksia sekä valmisteltiin työhyvinvoinnin johtamisen konsepti. Työn riskien hallinnan osalta otettiin käyttöön työturvallisuuskeskukseen lomake etätöiden työolojen ja työympäristön kartoitukseen. Henkilöstön kokonaishyvinvointia edistettiin yhteistyössä työterveyshuollon kanssa sekä säännöllisillä alan asiantuntijaluennoilla. Lisäksi järjestettiin ministeriön yhteinen työhyvinvointipäivä sekä tuettiin henkilöstön omaehtoista liikuntaa, kulttuuria ja hierontaa.

Henkilöstön työhyvinvointia seurattiin vuosittaisella VMBaro-työtyytyväisyyskyselyllä. Kertomusvuonna ministeriön kokonaistyötyytyväisyysindeksi oli nousussa ollen 3,91 (vuonna 2022 3,86). VMBaron johtajuusindeksi oli 3,79 (vuonna 2022 3,76), innovointikyvykkyyssindeksi 4,06 (vuonna 2022 4,03) ja työyhteisöindeksi 4,09 (vuonna 2022 4,11). Sairauspoissaoloja oli kertomusvuonna 5,2 työpäivää/htv (vuonna 2022 5,2 päivää).

Ministeriön ja työterveyshuollon yhteistyö jatkui tiiviinä. Yhteistyöhön sisältyi mm. työyhteisökohtaisia työpaikkaselvityksiä ja varhaiseen tukeen liittyviä toimia, asiantuntijaluentoja ja osallistuminen ministeriön työhyvinvointipäivään. Lisäksi työterveyshuolto osallistui virkamiesjohtoryhmän ja yhteistyökomitean kokouksiin sekä esihenkilötunneille. Valtiovarainministeriöön kohdistuneet työterveyshuollon kustannukset olivat 635 euroa/htv (vuonna 2022 537 euroa/htv). Työterveyshuollon sopimus ja siihen kohdistuvat kustannukset on keskitetty valtioneuvoston kansliaan 1.5.2015 lukien.

Taulukko 9. Valtiovarainministeriön henkisten voimavarojen hallintaan ja kehittämiseen liittyvät tunnusluvut

Henkisten voimavarojen tunnusluvut	2022	2023	Muutos 2022-2023, %
1. Henkilöstöresurssit			
henkilöstömäärä	439	431	-1,8
henkilöstömäärä, naiset	267	260	-2,6
henkilöstömäärä, miehet	172	171	-0,6
henkilötyövuodet	442	434,5	-1,7
keski-ikä	46,4	46,6	0,4
keski-ikä, naiset	45,6	45,9	0,5
keski-ikä, miehet	47,7	47,8	0,3
henkilöstömäärät ikäluokittain			
15-24	6	6	0
25-34	82	70	-14,6
35-44	98	110	12,2
45-54	135	125	-7,4
55-64	115	114	-0,9
65-	3	6	100
koulutustasoindeksi	6,7	6,7	-0,5
koulutustasoindeksi, naiset	6,5	6,5	-0,2
koulutustasoindeksi, miehet	7	6,9	-0,9
vakinaiset	346	354	2,3
vakinaiset naiset	201	206	2,5
vakinaiset miehet	145	148	2,1
määräaikaiset (sis.työllistetyt)	93	77	-17,2
määräaikaiset naiset	66	54	-18,2
määräaikaiset miehet	27	23	-14,8
kokoaikaiset	428	416	-2,8
kokoaikaiset naiset	260	249	-4,2
kokoaikaiset miehet	168	167	-0,6
osa-aikaiset	11	15	36,4
osa-aikaiset naiset	7	11	57,1
osa-aikaiset miehet	4	4	0
säännöllisenä työaikana tehdyn työajan osuus säännöllisestä vuosityöajasta, %	83,6	82,6	-1,2
palkkasumma, €/vuosi	31 398 104	32 605 184	3,8

Henkisten voimavarojen tunnusluvut	2022	2023	Muutos 2022-2023, %
josta johdon palkkasumma, €/vuosi	3 447 812	1 768 175	-48,7
luontoisetuudet, €/vuosi	2 702,3	4 322,0	59,9
josta johdon luontoisetuudet, €/vuosi	1 800,3	2 943,1	63,5
henkilösivukulut, €/vuosi	5 559 887,2	5 753 184,1	3,5
josta eläkekulut, €/vuosi	5 254 205,2	5 547 574,2	5,6
kokonaistyövoimakustannukset, €/vuosi	37 558 041,8	38 993 357,9	3,8
tehdyn työajan palkat,% osuus	79,2	78	-1,5
palkkasummasta			
välilliset työvoimakustannukset, €/vuosi	12 704 578,0	13 565 237,4	6,8
ja niiden % osuus tehdyn työajan palkoista	51,1	53,3	4,4
Henkilötyövuoden hinta	84 975,0	89 732,9	5,6
2. Työhyvinvointi			
Kokonaistyytyväisyysindeksi	3,86	3,91	1,3
lähtövaihtuvuus %	12,4	12,4	0,7
tulovaihtuvuus %	11,2	11,8	5,3
sairauspoissaolot, työpäivää/htv	5,2	5,2	-0,1
Sairaustapauksien lkm	627	555	-11,5
3. Henkilöstöinvestoinnit			
työtyytyväisyyden edistäminen, €/htv	292,3	280,3	-4,1
työkunnan edistäminen, €/htv	179,5	171,8	-4,3
koulutus ja kehittäminen, työpäivää/htv	0,5	0,4	-18
koulutus ja kehittäminen, €/htv	424	418,5	-1,3
työterveyshuolto, €/htv	536,8	634,7	18,2
henkilöstöinvestoinnit yhteensä, €/htv	1 432,6	1 505,3	5,1

SDG-tavoite 8: ihmisarvoista työtä ja talouskasvua

8.8 Suojata työelämän oikeuksia ja taata turvallinen työympäristö kaikille työntekijöille, mukaan lukien siirtotyöläisille, erityisesti naisille ja epävarmassa työsuhteessa oleville.

1.7 Tilinpäätösanalyysi

1.7.1 Rahoituksen rakenne

Taulukko 10. Valtiovarainministeriön käytettävissä ollut rahoitus (talousarvio ja siirtyneet määrärahat) vuosina 2021–2023 (1 000 euroa)

	2021	2022	2023
Tuloarviotilit	2 836 518	2 807 628	2 895 198
Käytössä olleet menoarviotilit			
Valtiovarainministeriön hallinnonala	18 610 799	21 294 138	33 567 169
Valtioneuvoston kanslia	135	271	70
Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala	19 939	20 273	21 627
Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala			34
Menoarviotilit yhteensä	18 630 873	21 314 682	33 588 900

1.7.2 Talousarvion toteutuminen

Taulukko 11. Valtiovarainministeriön menot kululajeittain 2021-2023 (1 000 euroa)

Momenttilaji	Momentin numero-tunnus	Vuosi 2021	Vuosi 2022	Vuosi 2023	Muutos 2022-2023
Kulutusmenot	01-29	4 959 615	5 095 020	10 157 621	5 062 621
Siirtomenot	30-69	13 081 500	15 483 559	13 107 234	-2 376 325
Sijoitusmenot	70-89	256 000	70 000	105 000	35 000
Muut menot	90-99	19 603	14 423	16 423	2 000
Yhteensä		18 316 718	20 663 002	23 386 278	2 723 276

Tuloarviotilit

Momentille 11.01.01. *Ansio- ja pääomatuloverot* tuloarviota lisättiin toisessa lisätalousarviossa 465,0 milj. euroa. Momentille 11.01.02. *Yhteisövero* tuloarviosta vähennettiin toisessa lisätalousarviossa 259,0 milj. euroa. Momentille 11.01.03. *Korkotulojen lähdevero* tuloarviota lisättiin ensimmäisessä lisätalousarviossa 94,0 milj. euroja ja vähennettiin toisessa lisätalousarviossa 124,0 milj. euroa. Momentille 11.01.04. *Perintö- ja lahjaverot* tuloarviota lisättiin toisessa lisätalousarviossa 319,0 milj. Momentille 11.04.01. *Arvonlisävero* tuloarviosta vähennettiin toisessa lisätalousarviossa 393,0 milj. euroa. Momentille 11.04.03. *Apteekkivero* lisättiin toisessa lisätalousarviossa 27,6 milj. euroa. Momentille 11.08.04. *Alkoholijuomaverot* tuloarviosta vähennettiin toisessa lisätalousarviossa 43,0 milj. euroa. Momentille 11.08.07. *Energiaverot* tuloarviosta vähennettiin toisessa lisätalousarviossa 153,0 milj. euroa. Momentille 11.10.03. *Autovero* tuloarviosta vähennettiin toisessa lisätalousarviossa 144,0 milj. euroa. Momentille 11.10.05. *Varainsiirtovero* tuloarviosta vähennettiin ensimmäisessä lisätalousarviossa 139,0 milj. euroa ja vähennettiin toisessa lisätalousarviossa 199,0 milj. euroa. Momentille 11.19.09. *Muut verotulot* tuloarviota lisättiin toisessa lisätalousarviossa 0,5 milj. euroa. Momentille 11.19.11. *Rahoitusvakausraston hallintomaksut* tuloarviota lisättiin ensimmäisessä lisätalousarviossa 0,04 milj. euroa sekä toisessa lisätalousarviossa 0,07 milj. euroa.

Momentille 12.28.51. *Muiden eläkelaitosten puolesta maksettujen eläkemenojen hyvitykset* tuloarviota lisättiin toisessa lisätalousarviossa 6,0 milj. euroa.

Momentille *12.39.04. Siirrettyjen määrärahojen peruutukset* tuloarviota lisättiin neljännessä lisätalousarviossa 400,0 milj. euroa. Momentille *12.39.20. Elpymis- ja palautumistukivälineen tulot* tuloarviosta vähennettiin toisessa lisätalousarviossa 159,0 milj. euroa.

Momentille *13.01.07. Korot talletuksista* tuloarviota lisättiin toisessa lisätalousarviossa 201,8 milj. euroa. Momentille *13.04.01. Osuus Suomen Pankin voitosta* tuloarviosta vähennettiin toisessa lisätalousarviossa 100,0 milj. euroa.

Momentille *15.03.01. Nettolainanotto ja velanhallinta* tuloarviota lisättiin ensimmäisessä lisätalousarviossa 2,13 mrd euroa sekä vähennettiin toisessa lisätalousarviossa 248,7 milj. euroa.

Menoarviotilit

Ensimmäinen lisätalousarvio

Momentin *28.10.01. Verohallinnon toimintamenot* määrärahaa lisättiin 0,96 milj. euroa. Momentin *28.10.02. Tullin toimintamenot* määrärahaa lisättiin 2,32 milj. euroa. Momentin *28.10.63. Takaisin maksetut vero* määrärahaa lisättiin 1,8 milj. euroa. Momentin *28.20.01. Valtiokonttorin toimintamenot* määrärahaa lisättiin 9,24 milj. euroa. Momentin *28.30.03. Digi- ja väestötietoviraston toimintamenot* lisättiin 0,57 milj. euroa. Momentin *28.70.06. Eräät Pohjois-Atlantin puolustusliitto NATO:n jäsenyydestä aiheutuvat menot* määrärahaa lisättiin 0,7 milj. euroa. Momentin *28.70.20. Tuottavuuden edistäminen* määrarahasta vähennettiin 1,2 milj. euroa. Momentin *28.80.30. Ahvenanmaan tasoitusmaksu* määrarahasta vähennettiin 3,26 milj. euroa. Momentin *28.80.34. Ahvenanmaan verotasoitus* määrärahaa lisättiin 18,45 milj. euroa. Momentin *28.89.31. Hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen rahoitus* määrärahaa lisättiin 155,6 milj. euroa. Momentin *28.89.33. Valtionavustus hyvinvointialueiden toiminnan vakiinnuttamisen ja kehittämisen kustannuksiin* määrärahaa lisättiin 350,0 milj. euroa. Momentin *28.92.03. Rahoitusvakausviraston toimintamenot* määrärahaa lisättiin 0,04 milj. euroa. Momentin *28.92.69. Maksut Euroopan unionille* määrarahasta vähennettiin 110,0 milj. euroa. Momentin *36.01.90. Valtionvelan korko* määrärahaa lisättiin 1,07 mrd euroa.

Toinen lisätalousarvio

Momentin 28.01.01. *Valtiovarainministeriön toimintamenot* määrärahaa lisättiin 1,46 milj. euroa. Momentin 28.01.29. *Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot* määrärahaa lisättiin 12,0 milj. euroa. Momentin 28.10.01. *Verohallinnon toimintamenot* määrärahaa lisättiin 13,67 milj. euroa. Momentin 28.10.02. *Tullin toimintamenot* määrärahaa lisättiin 4,2 milj. euroa. Momentin 28.10.03. *Kansalliset tulorekisterin toimintamenot* määrärahaa lisättiin 0,12 milj. euroa. Momentin 28.10.63. *Takaisin maksetut verot* määrärahaa lisättiin 2,3 milj. euroa. Momentin 28.10.95. *Verotukseen liittyvät korkomenot* määrärahaa lisättiin 3,0 milj. euroa. Momentin 28.10.97. *autoveron vientipalautus* määrärahaa lisättiin 10,0 milj. euroa. Momentin 28.20.01. *Valtiokonttorin toimintamenot* määrärahaa lisättiin 0,77 milj. euroa. Momentin 28.30.01. *Tilastokeskuksen toimintamenot* määrärahaa lisättiin 1,32 milj. euroa. Momentin 28.30.02. *Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen toimintamenot* määrärahaa lisättiin 0,1 milj. euroa. Momentin 28.30.03. *Digi- ja väestötietoviraston toimintamenot* määrärahaa lisättiin 1,15 milj. euroa. Momentin 28.40.01. *Aluehallintoviraston toimintamenot* määrärahaa lisättiin 1,73 milj. euroa. Momentin 28.50.63. *Muiden eläkelaitosten vastattavaksi kuuluvat eläkemenot* määrärahaa lisättiin 6,0 milj. euroa. Momentin 28.70.20. *Tuottavuuden edistäminen* määrärahaa lisättiin 30,0 milj. euroa. Momentin 28.80.30. *Ahvenanmaan tasoitusmaksu* määrärahasta vähennettiin 0,82 milj. euroa. Momentin 28.80.34. *Ahvenanmaan verotasoitus* määrärahaa lisättiin 8,1 milj. euroa. Momentin 28.89.31. *Hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen rahoitus* määrärahasta vähennettiin 12,72 milj. euroa. Momentin 28.90.31. *Valtionavustus kuntien kannustinjärjestelmiin* määrärahaa lisättiin 3,5 milj. euroa. Momentin 28.92.03. *Rahoitusvakausviraston toimintamenot* määrärahaa lisättiin 0,07 milj. euroa. Momentin 28.92.69. *Maksut Euroopan unionille* määrärahasta vähennettiin 450,0 milj. euroa. Momentin 36.01.90. *Valtionvelan korko* määrärahaa lisättiin 167,0 mrd euroa. Momentin 36.01.90. *Valtionvelan korko* määrärahasta vähennettiin 268,0 milj. euroa.

Tilinpäätöksessä momentin 23.01.03. *Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkamenot* määrärahaa oli käytettävissä 70 tuhatta euroa, joka käytettiin talousarviovuonna.

Momentin 28.01.01. *Valtiovarainministeriön toimintamenot* määrärahaa oli käytettävissä 46,4 milj. euroa. Määrärahaa käytettiin 39,6 milj. euroa ja vuodelle 2024 siirrettiin 6,85 milj. euroa. Momentilla 28.01.20. *Valtion kiinteistöstrategian toteuttaminen ja hallinnonalan omistajaohjaus* määrärahaa käytettiin 0,16 milj. euroa. Momentilla 28.01.21. *Valtiovarainministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha* oli käytettävissä 6,6 milj. euroa, josta peruutettiin 1,76 milj. euroa ja 3,31 milj. euroa siirrettiin vuodelle 2024. Momentilla 28.01.25. *Metallirahamenot (nettobudjetoitu)*

oli käytettävissä 5,4 milj. euroa, jonka muodostui talousarviovuonna tulopuoliseksi -2,71 milj. euroa. Momentin 28.01.29. *Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonnalisäveromenot* käyttö oli 2,75 milj. euroa. Verrattuna edelliseen vuoteen vähennystä oli 0,81 milj. euroa. Momentin 28.01.50. *Elpymis- ja palautumissuunnitelman rahoitus työkykyhankkeeseen* käytettävissä oli 1,5 milj. euroa, joka siirrettiin käytettäväksi vuodelle 2024. Momentilla 28.01.66. *Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja rahoitusosuudet määrärahaa* oli käytettävissä 1,23 milj. euroa, josta 0,48 milj. euroa siirrettiin käytettäväksi vuodelle 2024. Momentin 28.01.88. *Gasgrid Finland Oy:n pääomittaminen* oli käytettävissä 36,0 milj. euroa, josta käytettiin 35,0 milj. euroa ja 1,0 milj. euroa peruutettiin.

Momentin 28.40.03. *Palvelurakenteiden ja valtion hallintorakenteiden kehittäminen* määrärahaa oli käytettävissä 4,35 milj. euroa, josta 3,85 milj. euroa siirrettiin käytettäväksi vuodelle 2024.

Momentilla 28.50.15. *Eläkkeet* määrärahaa käytettiin yhteensä 5,33 mrd euroa. Momentin 28.50.16. *Ylimääräiset eläkkeet* määrärahaa käytettiin yhteensä 2,04 milj. euroa. Momentilla 28.50.63. *Muiden eläkelaitosten vastattavaksi kuuluvat eläkemenot* määrärahaa käytettiin 320,9 milj. euroa. Momentin 28.50.95. *Muiden eläkelaitosten valtion puolesta maksamien eläkemenojen ja valtiolle maksamien ennakoiden korkomenot* määrärahaa käytettiin yhteensä 17,34 milj. euroa.

Momentin 28.60.12. *Osaamisen kehittäminen* määrärahaa oli käytettävissä 15,0 milj. euroa, josta käytettiin 10,24 milj. euroa.

Momentilta 28.70.01. *Valtion ICT:n ohjaus ja kehittäminen* määrärahaa oli käytettävissä 50,6 milj. euroa, josta käytettiin 9,84 milj. euroa ja 41,3 milj. euroa siirrettiin vuodelle 2024. Momentin 28.70.02. *Valtion talous-, henkilöstö- ja toimitilahallinnon tietojärjestelmät* määrärahaa oli käytettävissä 9,7 milj. euroa, josta käytettiin 3,9 milj. euroa ja 5,24 milj. euroa siirrettiin vuodelle 2024. Momentilla 28.70.05. *Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon tuki ja ohjaus* oli käytettävissä 27,0 milj. euroa, josta käytettiin 1,05 milj. euroa, peruutettiin 0,40 milj. euroa ja vuodelle 2024 siirrettiin 25,53 euroa. Momentilla 28.70.06. *Eräät Pohjois-Atlantin puolustusliitto NATO:n jäsenyydestä aiheutuvat menot* määrärahasta käytettiin 9 tuhatta euroa ja vuodelle 2024 siirrettiin 11,54 milj. euroa. Momentilla 28.70.20. *Tuottavuuden edistäminen* oli käytettävissä 88,0 milj. euroa, josta peruutettiin 58,0 milj. euroa ja 30,9 milj. euroa siirrettiin käytettäväksi vuodelle 2024. Momentilla 28.70.21. *Kansallisen tulorekisterin toteutus* käytettävissä oli 27 tuhatta euroa, joka käytettiin talousarviovuonna. Momentin 28.70.22. *Hallinnon palveluiden digitalisoinnin tuki* määrärahaa oli käytettävissä 0,21 milj. euroa, joka peruutettiin käyttämättömänä. Momentilla 28.70.23. *Valtionosuustoiminnan kehittämis- ja*

digitalisointihanke määrärahaa oli käytettävissä 2,6 milj. euroa, josta peruutettiin 0,16 milj. euroa ja 1,78 milj. euroa siirrettiin vuodelle 2024 käytettäväksi. Momentilla 28.70.40. *Turvallisuusviranomaisten viestintäverkot* oli käytettävissä 23,6 milj. euroa, josta käytettiin 17,4 milj. euroa ja 6,2 milj. euroa siirrettiin vuodelle 2024.

Momentin 28.89.30. *Hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän sekä Helsingin kaupungin eräiden tehtävien rahoitus* määrärahaa oli käytettävissä 167 euroa, joka siirrettiin vuodelle 2024. Momentin 28.89.31. *Hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen rahoitus* määrärahaa käytettiin 20,78 mrd euroa. Momentin 28.89.32. *Hyvinvointialueiden lisärahoitus* määrärahaa ei käytetty lainkaan talousarviovuonna 2023. Momentin 28.89.33. *Valtionavustus hyvinvointialueiden toiminnan vakiinnuttamisen ja kehittämisen kustannuksiin* määrärahaa käytettiin 350,0 milj. euroa.

Momentin 28.90.30. *Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen* määrärahaa käytettiin talousarviovuonna 2,77 mrd euroa. Momentin 28.90.31. *Kuntien yhdistymisen taloudellinen tuki* määrärahaa käytettiin 1,05 milj. euroa. Momentilla 28.90.32. *Valtionavustus kuntien kannustinjärjestelmiin* määrärahaa oli käytettävissä 22,5 milj. euroa, josta käytettiin 8,73 milj. euroa, peruutettiin 3,57 milj. euroa ja 10,2 milj. euroa siirrettiin vuodelle 2024. euroa ja 137,0 milj. euroa siirrettiin käytettäväksi vuodelle 2023. Momentilla 28.90.35. *Valtion korvaus kunnille veroperustemuutoksista aiheutuvista verotulojen menetyksistä* määrärahaa käytettiin 851,0 milj. euroa talousarviovuonna, momentti on ylitetty 5 eurolla, josta selvitys tilinpäätöksen 2023 liitteellä 1.

Momentin 28.92.69. *Maksut Euroopan unionille* määrärahaa oli käytettävissä 2,26 mrd euroa, josta käytettiin 2,16 mrd euroa talousarviovuonna.

Momentilla 28.99.95. *Satunnaiset säädösperusteiset menot* 0,3 milj. euron määräraha jäi käyttämättä. Momentin 28.99.96. *Ennakoimattomat menot* käytettävissä oli yhteensä 4,84 milj. euroa, josta peruutettiin 0,84 milj. euroa ja 4,0 milj. euroa siirrettiin vuodelle 2024.

Momentilla 29.80.16. *Ylimääräiset taiteilija- ja sanomalehtimieseläkkeet* määrärahaa käytettiin 20,16 milj. euroa talousarviovuonna. Momentin 29.90.50. *Rahapelitoiminnan tuotot urheilun ja liikuntakasvatukseen edistämiseen* määrärahaa käytettiin 0,28 milj. euroa talousarviovuonna.

Momentin 33.60.39. *Palvelurakenteen kehittäminen* käytettävissä oli 34 tuhatta eur, joka siirrettiin vuodelle 2024.

Edellisen vuoden tilinpäätökseen verrattuna talousarviomenot kasvoivat 11,4 mrd euroa.

Vuonna 2023 talousarviotuloja kertyi 2,65 mrd euroa ja talousarviomenoja 32,36 mrd euroa. Talousarvion toteutuma oli 29,9 mrd euroa alijäämäinen. Talousarvion tulot olivat 240,9 milj. euroa arvioitua pienemmät ja talousarviomenot 131,68 milj. euroa arvioitua pienemmät. Tulojen toteutuminen talousarviota pienempänä johtui pääasiassa Elpymis- ja palautumistukivälineen tulojen kertymättömyydestä talousarviovuonna. Menojen toteutuminen talousarviota pienempänä johtui pääosin Euroopan unionille maksettavista maksuista, KEVA:lle maksettujen valtion eläkkeiden, kuntien yhdistymisen taloudellisen tuen, osaamisen kehittämisen arvioitua pienemmistä maksuista sekä metallirahamenojen arvioitua suuremmasta tulokertymästä ja arvioitua pienemmästä menokertymästä.

1.7.3 Tuotto- ja kululaskelma

Toiminnan tuotot olivat yhteensä 4,56 milj. euroa, mikä oli 0,8 milj. euroa vähemmän kuin edellisenä tilikautena. Tämä johtui pääasiassa metallirahatuottojen sekä muiden tuottojen pienemmästä kertymästä. Maksullisen toiminnan tuotot olivat 1,7 milj. euroa, jotka olivat 2,9 milj. euroa edellisellä tilikaudella.

Toiminnan kulut olivat yhteensä 64,6 milj. euroa, mikä oli 3,6 milj. euroa enemmän kuin edellisenä tilikautena. Ostot tilikauden aikana kasvoivat viime vuoteen verrattuna 3,7 milj. euroa, johtuen muiden aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden lisääntymisestä. Henkilöstökulut kasvoivat 1,7 milj. euroa. Samoin vuokrien osuus kasvoi edellisestä tilikaudesta 5 tuhatta euroa. Palvelujen ostot vähentyivät 1,7 milj. euroa edelliseen tilikauteen verrattuna johtuen asiantuntija- ja tutkimuspalveluiden vähentymisestä. Muut kulut kasvoivat 0,18 milj. euroa johtuen pääasiassa matkustuspalveluiden lisääntymisestä.

Rahoitustuotot ja -kulut vähentyivät edellisvuodesta nettomääräisesti 45,7 milj. euroa yhteensä 94,9 milj. euroon. Rahoitustuottoja kertyi 47,85 milj. euroa edellisvuotta vähemmän johtuen osinkojen ja muun voitonjaon vähenemisestä. Rahoituskuluja kertyi 2,1 milj. euroa vähemmän verrattuna edelliseen vuoteen johtuen euromääräisten velkojen koroista sekä sijoitusten ja lainasaamisten tileistäpoistoista.

Satunnaiset tuotot ja kulut olivat nettomääräisesti 230,9 milj. suuremmat kuin edellisenä vuonna johtuen pääosin satunnaisista sisäisistä tuotoista.

Siirtotalouden tuottojen 133,2 milj. euron lisäys aiheutui Valtion eläkerahaston tuloutuksesta budjettitalouteen.

Siirtotalouden kulut olivat yhteensä 32,3 mrd euroa, mikä oli 12,1 mrd euroa enemmän edelliseen tilikauteen verrattuna. Tämä selittyy siirtotalouden kuluista hyvinvointialueille.

Nettokulut 2,7 milj. euroa veroista ja pakollisista maksuista muodostuvat suorite-
tuista arvonlisäveroista, mikä oli 0,8 milj. euroa vähemmän edelliseen tilikauteen
verrattuna arvonlisäverollisten hankintojen volyymin vähentymisestä.

Tilikauden kulujäämä kasvoi 11,79 mrd euroa edellisvuoden 18,2 mrd eurosta 29,98
mrd euroon, mikä selittyy siirtotalouden kuluista hyvinvointialuehallinnolle.

1.7.4 Tase

Ministeriön taseen loppusumma on 3,0 mrd euroa, mikä on 119,9 milj. euroa suu-
rempi kuin tilikaudella 2022 johtuen käyttöomaisuusarvopapereiden muiden pitkä-
aikaisten sijoitusten lisääntymisestä.

Vastaavaa

Käyttöomaisuuden aineettomien hyödykkeiden osuus vähentyi viime vuodesta
3,55 milj. euroa.

Käyttöomaisuuden aineellisten hyödykkeiden osuus vähentyi viime vuodesta 1,62
milj. euroa johtuen väliaikaisesti hallinnoitavasta kiinteistöomaisuudesta, joka siirre-
tään myöhemmin Senaatti-kiinteistöille.

Käyttöomaisuusarvopapereiden ja muiden pitkäaikaisten sijoitusten lisäys viime
vuodesta oli 193,37 milj. euroa, joka aiheutui DigiFinland Oy:n ja Maakuntien Tila-
keskus Oy:n osakkeista ja Gasgrid Finland Oy:n pääomittamisesta.

Vaihto-omaisuus kasvoi viime vuodesta 33 tuhatta euroa.

Pitkäaikaiset saamiset vähentyivät viime tilikaudesta 51,0 milj. euroa johtuen
Senaatti-kiinteistöille myönnettyjen lainojen pienentymisestä.

Lyhytaikaiset saamiset lisääntyivät viime tilikaudesta 17,3 milj. euroa, mikä johtui
pääosin ennakkomaksujen lisääntymisestä.

Vastattavaa

Taseen vastattavaa puolella oman pääoman ryhmässä pääoman siirrot lisääntyivät 2,0 mrd euroa viime tilikauteen verrattuna. Oman pääoman määrä vähentyi 287,4 milj. euroa viime vuodesta.

Vieraan pääoman ryhmässä ostovelat kasvoivat viime vuodesta 12,2 milj. euroa. Siirtovelkojen osuus väheni viime tilikaudesta 1,5 milj. euroa. Muut lyhytaikaiset velat vähentyivät 1,48 milj. euroa. Vieraan pääoman määrä kasvoi yhteensä 3,3 milj. euroa viime vuodesta.

1.8 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Arvioinnin toteuttamistapa

Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma perustuu arviointiin vuoden 2023 muutoksista verrattuna vuoteen 2022 ja vuoden 2022 sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausumaan, sisäisen tarkastuksen raporttien havaintoihin sekä muuhun käytössä olleeseen arviointimateriaaliin.

Johtopäätökset

Ministeriössä on talousarvioasetuksen 69 §:n mukaisesti toteutettu toiminnan laajuuden ja sisältöön nähden riittävät menettelyt talouden ja toiminnan laillisuuden ja tulokellisuuden suhteen sekä hallinnassa olevien varojen ja omaisuuden turvaamiseksi. Käytössä olevat menettelyt antavat kohtuullisen varmuuden sisäisen valvonnan toimi-vuudesta valtiovarainministeriössä.

Sisäisen tarkastuksen vuoden aikana tekemien tarkastusten perusteella ministeriön sisäisen valvonnan tila on pääsääntöisesti hyvä ja valvonta on asianmukaisesti järjestetty. Johdon toimenpidesuunnitelmat tarkastuksissa annettuihin suosituksiin ovat asianmukaisia ja riittäviä. Valtaosa tarkastuksissa annetuista suosituksista on jälkitarkastusten perusteella toteutettu. Riskit sisäisessä valvonnassa kohdistuvat pääasiassa ohjausympäristöön, valvontatoimenpiteisiin ja riskien arviointiin.

Ministeriön riskienhallinta – riskien tunnistaminen, arviointi ja hallinta – toimii kohtuullisesti mutta se ei ole vielä riittävän systemaattista tai dokumentoitua. Toimenpiteitä riskienhallinnan kehittämiseksi on aloitettu ja niitä jatketaan tulevana vuosina.

Olennaisimmat kehittämiskohteet

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan olennaisimmat kehittämiskohteet ovat:

- Ministeriön yhteiset systemaattiset riskienhallintamenettelyt, joissa riskit tunnistetaan ja arvioidaan yhteisillä kriteereillä. Riskeihin vastaamista ja riskeistä raportointia ministeriön johdolle edelleen kehitetään. Toimenpiteet riskienhallintamennettelyiden vahvistamiseksi on aloitettu.
- Ohjausympäristöön ja valvontatoimenpiteisiin liittyvät yleiset valvonnan kehittämistoimet, joilla varmistetaan yhtenäiset toimintatavat ja prosessit sekä riittävä sisäinen valvonta.

1.9 Arviointien tulokset

Lainsäädännön arviointineuvosto antoi vuonna 2023 viisi lausuntoa valtiovarainministeriön valmistelemista hallituksen esityksistä ja valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle.

Arviointineuvoston mukaan valtioneuvoston kirjelmässä eduskunnalle komission ehdotuksesta asetukseksi pääomamarkkinoiden houkuttelevuuden lisäämiseksi yrityksille EU:ssa sekä pienten ja keski suurten yritysten listautumisten helpottamiseksi, kuvataan tarvetta säädösmuutoksille sekä tavoitteita ja keskeisiä ehdotuksia. Säädösmuutosten vaikutuksista saa melko hyvän käsityksen, mutta yksittäisten säädösehdotusten merkitystä Suomelle tulisi kirkastaa asian jatkovalmistelussa. Arviointineuvoston mukaan säädösehdotusten tarkentuessa tulisi arvioida mahdollista kansallista liikkumavaraa ja sen käyttöä. Lisäksi asian jatkovalmistelussa tulisi kuvata tarkemmin esitesääntelyn muutosten merkittävyyttä Suomen kannalta.

Arviointineuvoston mukaan suurten konsernien vähimmäisveroa koskevan hallituksen esitysluonnoksen perusteella saa hyvän käsityksen monimutkaisen kokonaisuuden taustasta, tavoitteista ja keskeisistä ehdotuksista. Esityksen vaikutuksia konserneihin tulisi kuitenkin tarkentaa.

Arviointineuvoston lausunnon mukaan kiinteistöverolain muuttamista koskevan hallituksen esitysluonnoksen perusteella saa hyvän käsityksen asian taustasta, tavoitteesta ja keskeisistä ehdotuksista. Esitysluonnokseen sisältyy paljon muutosten suuruusluokkaa kuvaavia määrällisiä arvioita. Esitysluonnoksen keskeisimmät puutteet ja kehittämiskohteet liittyivät arviointineuvoston mukaan arvioon kuntien itsehallintoon sekä yritysvaikutusten kuvaukseen.

Arviointineuvoston mukaan kotikuntalakia koskeva hallituksen esitysluonnos on perusteellisesti valmisteltu. Luonnoksen perusteella saa hyvän käsityksen asian taustasta, tavoitteista ja keskeisistä ehdotuksista. Vaikutuksia ja erilaisia vaihtoehtoja on käsitelty monipuolisesti ja huolellisesti. Arviointineuvoston mukaan esitysluonnoksessa tulisi kotikunnan saamisen vaikutusten lisäksi arvioida tarkemmin myös kotikuntamerkinän menettämisen ja poistamisen vaikutuksia lapsille ja nuorille.

Arviointineuvoston mukaan hyvinvointialueesta annetun lain sekä eräiden muiden siihen liittyvien lakien muuttamista koskevasta hallituksen esitysluonnoksesta ilmenee hyvin keskeiset tavoitteet ja ehdotukset.

1.10 Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä

Valtiovarainministeriössä ei ole ollut kertomusvuonna havaittuja väärinkäytöksiä.

2 Talousarvion toteutumalaskelma

2.1 Talousarvion toteutumalaskelma

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi		Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2023	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteuma %
11.	Verot ja veronluonteiset tulot	77 708,47	42 977	42 977,44	0,00	100
11.04.01.	Arvonlisävero	77 708,47	42 977	42 977,44	0,00	100
12.	Sekalaiset tulot	2 347 776 612,70	2 756 314 925	2 515 341 426,61	-240 973 498,59	91
12.28.50.	Siirto valtion eläkerahastosta	1 981 995 519,10	2 125 515 000	2 116 164 945,87	-9 350 054,13	100
12.28.51.	Muiden eläkelaitosten puolesta maksettujen eläkemenojen hyvitykset	283 681 961,06	330 471 000	330 149 944,54	-321 055,46	100
12.28.93.	Euroopan unionilta saatavat tulot matkamenojen korvaamiseen	1 975 580,00	1 000 000	1 697 611,00	697 611,00	170
12.28.99.	Valtiovarainministeriön hallinnonalan muut tulot	4 318 451,06	1 586 364	1 586 364,08	0,00	100
12.39.04.	Siirrettyjen määrärahojen peruutukset	75 803 916,11	65 742 439	65 742 439,49	0,00	100
12.39.10.	Muut sekalaiset tulot	1 185,37	122	121,63	0,00	100
12.39.20.	Elpymis- ja palautumistukivälineen tulot		232 000 000		-232 000 000,00	
13.	Korkotulot, osakkeiden myyntitulot ja voiton tuloutukset	175 378 398,67	127 539 046	127 539 046,44	0,00	100
13.01.04.	Korot valtion lainoista liikelaitoksille	2 848 313,20	2 039 527	2 039 527,34	0,00	100
13.01.09.	Muiden eläkelaitosten puolesta maksettujen eläkemenojen ja valtion muille eläkelaitoksille maksamien ennakoiden korkotulot	14 798 916,90	17 598 283	17 598 283,37	0,00	100
13.03.01.	Osinkotulot, pääomanpalautukset ja osakkeiden myyntitulot	96 431 168,57	69 901 236	69 901 235,73	0,00	100
13.04.01.	Osuus Suomen Pankin voitosta	26 300 000,00				
13.05.01.	Valtion liikelaitosten voiton tuloutukset	35 000 000,00	38 000 000	38 000 000,00	0,00	100
15.	Lainat	21 491 199,36	11 301 568	11 301 568,38	0,00	100
15.01.02.	Takaisinmaksut valtion lainoista liikelaitoksille	21 491 199,36	11 301 568	11 301 568,38	0,00	100
Tuloarviotilit yhteensä		2 544 723 919,20	2 895 198 517	2 654 225 018,87	-240 973 498,59	92

Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji		Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen		Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö 2023	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
23.	Valtioneuvoston kanslia	0,00	70 549	70 548,67		70 548,67	0,00	0,00	70 548,67	70 548,67	0,00
23.01.03.	Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkamenot (S2)		70 549	70 548,67		70 548,67	0,00		70 548,67	70 548,67	
	23.01.03.1. Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkausmenot		70 549	70 548,67		70 548,67	0,00		70 548,67	70 548,67	
28.	Valtiovarainministeriön hallinnonala	21 011 113 181,94	32 558 783 465	32 342 336 026,60	85 941 895,67	32 428 277 922,27	130 505 542,74	524 443 845,67	1 008 385 845,67	789 446 956,95	153 196 449,23
28.01.01.	Valtiovarainministeriön toimintamenot (S2)	36 400 000,00	37 044 000	30 188 765,79	6 855 234,21	37 044 000,00	0,00	9 388 700,03	46 432 700,03	39 577 465,82	6 855 234,21
	28.01.01.1. Toimintamenot (KPY)	36 400 000,00	37 044 000	30 188 765,79	6 855 234,21	37 044 000,00	0,00	9 388 700,03	46 432 700,03	39 577 465,82	6 855 234,21
	28.01.01.1.1. Toimintamenot (KPY)	36 280 000,00	36 924 000	30 773 870,52	6 789 138,77	37 563 009,29	-639 009,29	9 270 858,85	46 194 858,85	40 044 729,37	6 150 129,48
	28.01.01.1.3. EU-tulot ja menot (KPY)	0,00		-639 009,29		-639 009,29	639 009,29			-639 009,29	639 009,29
	28.01.01.1.5. Tehokkaan rahanpesun estämisen valvonnan ja täytäntöönpanon varmistaminen (RRF P2C3R1) (EK) (varattu)	120 000,00	120 000	53 904,56	66 095,44	120 000,00	0,00	117 841,18	237 841,18	171 745,74	66 095,44
28.01.20.	Valtion kiinteistöstrategian toteuttaminen ja hallinnonalan omistajaohjaus (A)	3 713 804,54	345 000	162 142,92		162 142,92	182 857,08				
28.01.21.	Valtiovarainministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (S2)	3 261 000,00	3 306 000	0,00	3 306 000,00	3 306 000,00	0,00	3 261 000,00	6 567 000,00	1 500 000,00	3 306 000,00
28.01.25.	Metallirahamenot (A)	-2 216 999,16	5 460 000	2 705 614,60		2 705 614,60	2 754 385,40				
	28.01.25.1. Metallirahamenot (KPY)	-2 293 001,75	5 310 000	2 641 152,86		2 641 152,86	2 668 847,14				
	28.01.25.2. Juhla- ja erikoisrahojen suunnittelu (EK) (enintään)	76 002,59	150 000	64 461,74		64 461,74	85 538,26				

Pääloukan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji		Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen		Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö 2023	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
28.01.29.	Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	3 564 473,19	2 754 361	2 754 361,01		2 754 361,01	0,00				
28.01.50.	Elpymis- ja palautumissuunnitelman rahoitus työkykyhankkeeseen (S3)	1 500 000,00	1 500 000		1 500 000,00	1 500 000,00	0,00	1 500 000,00	3 000 000,00	141 113,00	2 858 887,00
28.01.66.	Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (S2)	1 000 000,00	1 200 000	721 440,06	478 559,94	1 200 000,00	0,00	446 500,00	1 646 500,00	1 167 940,06	478 559,94
28.01.88.	Gasgrid Finland Oy:n pääomittaminen (S3)	105 000 000,00						36 000 000,00	36 000 000,00	35 000 000,00	0,00
28.40.03.	Palvelurakenteiden ja valtion hallintorakenteiden kehittäminen (S3)	2 718 000,00	2 018 000	185 538,17	1 832 461,83	2 018 000,00	0,00	2 332 543,90	4 350 543,90	501 207,55	3 849 336,35
28.50.15.	Eläkkeet (A)	4 962 121 966,32	5 354 542 000	5 326 726 932,70		5 326 726 932,70	27 815 067,30				
	28.50.15.1. Valtion, kunnan, seurakunnan, yksityisen palveluksen perusteella myönnetty eläkkeet, kuntoutustuet ja perhe-eläkkeet sekä valtionapulaitoksen, liikelaitosten ja liiketoimintaa harjoittavien valtion virastojen ja laitosten vastaavat eläkkeet (KPY)	4 942 321 658,03	5 283 095 000	5 275 969 594,50		5 275 969 594,50	7 125 405,50				
	28.50.15.2. Kansanedustajien eläkkeet ja perhe-eläkkeet (KPY)	12 667 139,72	14 137 000	14 442 770,18		14 442 770,18	-305 770,18				
	28.50.15.3. Valtion eläketurvan piiriin kuuluville henkilöille myönnetty kuntoutusetuudet (KPY)	2 442 307,14	2 255 000	2 286 920,09		2 286 920,09	-31 920,09				
	28.50.15.4. Korvaus kunnalliselle eläkelaitokselle (KPY)	4 690 861,43	55 055 000	34 027 647,93		34 027 647,93	21 027 352,07				

Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji		Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen		Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö 2023	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
28.50.16.	Ylimääräiset eläkkeet ja muut eläkemenot (A)	1 449 840,73	3 049 000	2 041 115,96		2 041 115,96	1 007 884,04				
	28.50.16.1. Ylimääräiset eläkkeet (KPY)	1 083 153,50	1 110 000	1 231 084,85		1 231 084,85	-121 084,85				
	28.50.16.2. Eduskunnan kansliatoimikunnan ylimääräiset eläkkeet (EK) (enintään)		9 000				9 000,00				
	28.50.16.3. Korvaus Nokia Oyj:lle (KPY)		10 000				10 000,00				
	28.50.16.4. Korvaus Vapo Oy:lle (KPY)	188 039,88	200 000	130 174,91		130 174,91	69 825,09				
	28.50.16.5. Korvaus Vammas Oy:lle (KPY)	2 396,28	30 000				30 000,00				
	28.50.16.6. Korvaus Lapua Oy:lle (KPY)	82 274,70	50 000	46 314,24		46 314,24	3 685,76				
	28.50.16.7. Muut korvaukset (KPY)		20 000				20 000,00				
	28.50.16.8. Eläkeoikeuksien pääoma-arvojen siirrot Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmään (KPY)	93 976,37	1 620 000	633 541,96		633 541,96	986 458,04				
28.50.63.	Muiden eläkelaitosten vastattavaksi kuuluvat eläkemenot (A)	284 576 780,98	323 840 000	320 856 146,14		320 856 146,14	2 983 853,86				
28.50.95.	Muiden eläkelaitosten valtion puolesta maksamien eläkemenojen ja valtiolle maksamien ennakoiden korkomenot (A)	14 423 130,43	19 194 000	17 345 667,64		17 345 667,64	1 848 332,36				
28.60.02.	Erikseen budjetoidut henkilöstömenot (A)		2 124 104				2 124 104,00				

Pääloukan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji		Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen		Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö 2023	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
28.60.12.	Osaamisen kehittäminen (A)	8 765 248,92	15 000 000	10 243 809,73		10 243 809,73	4 756 190,27				
28.70.01.	Julkisen hallinnon ICT:n ohjaus ja kehittäminen (S3)	38 197 000,00	13 933 000	45 098,51	13 887 901,49	13 933 000,00	0,00	36 688 753,85	50 621 753,85	9 338 550,96	41 283 202,89
28.70.02.	Valtion talous-, henkilöstö- ja toimitilahallinnon tietojärjestelmät (S3)	6 658 319,00	5 160 000	1 039 618,17	4 120 381,83	5 160 000,00	0,00	4 006 082,93	9 166 082,93	3 926 717,84	5 239 365,09
28.70.05.	Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon tuki ja ohjaus (S3)	53 400 000,00	400 000	0,00	400 000,00	400 000,00	0,00	26 582 457,49	26 982 457,49	1 051 371,90	25 528 701,52
	28.70.05.1. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon tuki ja ohjaus	53 400 000,00	400 000	0,00	400 000,00	400 000,00	0,00	26 582 457,49	26 982 457,49	1 051 371,90	25 528 701,52
28.70.06.	Eräät Pohjois-Atlantin puolustusliitto NATO:n jäsenyydestä aiheutuvat menot (S2)		11 559 000	9 643,63	11 549 356,37	11 559 000,00	0,00		11 559 000,00	9 643,63	11 549 356,37
28.70.20.	Tuottavuuden edistäminen (S3)	58 003 000,00	30 031 000		30 031 000,00	30 031 000,00	0,00	58 003 000,00	88 034 000,00	0,00	30 031 000,00
28.70.23.	Valtionavustustoiminnan kehittämis- ja digitalisointihanke (S3)	692 000,00	1 091 000		1 091 000,00	1 091 000,00	0,00	1 515 340,66	2 606 340,66	658 839,43	1 783 000,00
28.70.40.	Turvallisuusviranomaisten viestintäverkot (S3)	12 500 000,00	21 200 000	15 810 000,00	5 390 000,00	21 200 000,00	0,00	2 400 000,00	23 600 000,00	17 367 790,63	6 232 209,37
28.80.35.	Elpymis- ja palautumisvälineen rahoitus Ahvenanmaan maakunnalle (S3)	1 060 000,00						0,00	0,00		0,00
28.89.30.	Hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän sekä Helsingin kaupungin eräiden tehtävien rahoitus (S3)	202 892 000,00						167,00	167,00		167,00

Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji		Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen		Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö 2023	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
28.89.31.	Hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen rahoitus (A)	1 860 439 999,99	20 777 002 000	20 777 000 511,81		20 777 000 511,81	1 488,19				
28.89.32.	Hyvinvointialueiden lisärahoitus (A)		1 000 000				1 000 000,00				
28.89.33.	Valtionavustus hyvinvointialueiden toiminnan vakiinnuttamisen ja kehittämisen kustannuksiin (S2)		350 000 000	350 000 000,00		350 000 000,00	0,00	350 000 000,00	350 000 000,00		0,00
28.90.30.	Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen (A)	7 983 543 599,00	2 769 831 000	2 769 726 706,00		2 769 726 706,00	104 294,00				
	28.90.30.1. Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen (KPY)	7 973 543 599,00	2 759 831 000	2 759 726 706,00		2 759 726 706,00	104 294,00				
	28.90.30.2. Harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen maksamiseen (EK) (enintään)	10 000 000,00	10 000 000	10 000 000,00		10 000 000,00	0,00				
28.90.31.	Kuntien yhdistymisen taloudellinen tuki (A)	1 050 000,00	11 400 000	1 052 007,00		1 052 007,00	10 347 993,00				
	28.90.31.2. Valtionosuuksien vähenemisen korvaaminen (EK) (enintään)		400 000	2 007,00		2 007,00	397 993,00				
	28.90.31.4. Kuntarakennelain 16 §:n mukaiset selvityskustannukset ja kuntien yhdistymisselvitykset (EK) (enintään)	0,00	5 500 000				5 500 000,00				
	28.90.31.5. Kuntarakennelain 56 a §:n mukaiset vaikeassa taloudellisessa asemassa olevien kuntien yhdistymisavustukset (EK) (enintään)	1 050 000,00	5 500 000	1 050 000,00		1 050 000,00	4 450 000,00				

Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen		Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö 2023	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
28.90.32.	Valtionavustus kuntien kannustinjärjestelmiin (S3)	10 000 000,00	3 500 000		3 500 000,00	0,00	19 000 000,00	22 500 000,00	8 726 016,32	10 201 429,49
28.90.35.	Valtion korvaus kunnille veroperustemuutoksista aiheutuvista verotulojen menetyksistä (K)	2 749 400 018,00	851 000 000	851 000 005,00	851 000 005,00	-5,00				
28.92.69.	Maksut Euroopan unionille (A)	2 605 000 000,00	1 938 000 000	1 862 720 901,76	1 862 720 901,76	75 279 098,24	320 480 299,81	320 480 299,81	320 480 299,81	
28.99.95.	Satunnaiset säädöserusteiset menot (A)		300 000			300 000,00				
28.99.96.	Ennakoimattomat menot (S3)	2 000 000,00	2 000 000		2 000 000,00	0,00	2 839 000,00	4 839 000,00	0,00	4 000 000,00
29.	Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala	19 042 712,39	21 627 000	20 443 532,25	20 443 532,25	1 183 467,75	0,00	0,00	0,00	0,00
29.80.16.	Ylimääräiset taiteilija- ja sanomalehtimieseläkkeet (A)	18 771 068,83	21 307 000	20 164 007,82	20 164 007,82	1 142 992,18				
	29.80.16.1. Ylimääräisten taiteilija- ja sanomalehtimieseläkkeiden sekä niihin liittyvien perhe-eläkkeiden maksaminen (KPY)	17 871 974,36	20 292 000	19 217 879,98	19 217 879,98	1 074 120,02				
	29.80.16.2. Uudet taiteilijaeläkkeet ja niihin liittyvät perhe-eläkkeet (EK) (enintään)	899 094,47	1 015 000	946 127,84	946 127,84	68 872,16				
29.90.50.	Rahapelitoiminnan tuotot urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen (A)	271 643,56	320 000	279 524,43	279 524,43	40 475,57				
	29.90.50.02. Huippu-urheiluun (KPY)	271 643,56	320 000	279 524,43	279 524,43	40 475,57				

Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen		Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö 2023	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
29.90.50.02.4. Ylimääräiset urheilijaeläkkeet, maksuperusteisesti budjetoitu määräraha (EK) (enintään)		320 000	279 524,43		279 524,43	40 475,57				
29.90.50.02.5. Pro Urheilu -tunnustuspalkinnot (EK) (enintään)	271 643,56									
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	50 000,00						34 242,23	34 242,23	0,00	34 242,23
33.60.39. Palvelurakenteen kehittäminen (53)	50 000,00						34 242,23	34 242,23		34 242,23
33.60.39.08. Lapsistrategia	50 000,00						34 242,23	34 242,23		34 242,23
Määrärahatilit yhteensä	21 030 205 894,33	32 580 481 014	32 362 850 107,52	85 941 895,67	32 448 792 003,19	131 689 010,49	524 478 087,90	1 008 490 636,57	789 517 505,62	153 230 691,46

2.2 Valtiovarainministeriön talousarvion toteutumalaskelman tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella

Valtuudet ja niiden käyttö (1 000 €) ¹⁾								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1 000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy ²⁾	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö ³⁾	Vuoden 2023 valtuudet						Talousarvio- menot 2023	Määräraha- tarve 2024	Määräraha- tarve 2025	Määräraha- tarve 2026	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yh- teensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu v. 2024 TA:ssa						
28.92.00. Lainaliittijärjestely (2300001)	0	1 083 500	0	1 083 500	0	1 083 500	0	0	0	0	0	0	0
Vuonna 2023 käytettävissä olleet valtuudet	0	1 083 500	0	1 083 500	0	1 083 500	0	0	0	0	0	0	0
28.92.00. Vakauseräsiirto (2300002)	0	3 502 500	0	3 502 500	0	3 502 500	0	0	0	0	0	0	0
Vuonna 2023 käytettävissä olleet valtuudet	0	3 502 500	0	3 502 500	0	3 502 500	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	0	4 586 000	0	4 586 000	0	4 586 000	0	0	0	0	0	0	0

Aikaisempien vuosien valtuudet, josta

- korkotuki- tms. valtuudet⁴⁾

Vuonna n käytettävissä olleet valtuudet, josta

- korkotuki- tms. valtuudet⁴⁾

1) Valtuuden ja sen käytön määräksi merkitään tehdyn tilauksen sopimushinta tai sitoumuksen määrä silloin, kun valtuus on rajattu alun perin muulla tavalla, mutta valtuuden käytön johdosta annetaan euromääräinen sitoumus. Korkotuetun lainakannan enimmäismääränä määritellyt korkotukivaltuudet ja muut vastaavat valtuudet eritellään lisäksi omilla riveillään.

2) Myös pääluokan tai luvun päätösosassa myönnetty valtuudet sisällytetään taulukkoon. Tällöin luvun tai momentin numerotunnukseksi merkitään "00".

3) Esitetään yhteismäärä niistä aikaisempina varainhoitovuosina käytetyistä valtuuksista, joista varainhoitovuotena on aiheutunut menoja tai joista aiheutuu menoja tulevana varainhoitovuosina.

4) Korkotukilainojen lainakannan enimmäismääränä tai valtionapuun oikeuttavien kustannusten enimmäismääränä tai muulla vastaavalla tavalla myönnettyjen valtuuksien määrä. Erittely esitetään vain, jos momentti (ja yhteensä) sisältää tällä tavoin määriteltyjä valtuuksia.

2.3 Tuotto- ja kululaskelma

	1.1.2023-31.12.2023		1.1.2022-31.12.2022	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	1 704 747,44		2 909 741,10	
Muut toiminnan tuotot	<u>2 857 906,60</u>	4 562 654,04	<u>2 460 254,70</u>	5 369 995,80
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	4 404 687,88		631 704,33	
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-33 840,00		-8 495,00	
Henkilöstökulut	38 930 433,39		37 242 698,23	
Vuokrat	20 639,13		15 855,20	
Palvelujen ostot	18 864 091,08		20 585 142,74	
Muut kulut	2 395 291,89		2 208 856,13	
Valmistus omaan käyttöön (-)	0,00		-257 904,15	
Poistot	0,00	<u>-64 581 303,37</u>	524 798,74	<u>-60 942 656,22</u>
JÄÄMÄ I		-60 018 649,33		-55 572 660,42
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	127 539 298,55		175 378 398,67	
Rahoituskulut	<u>-32 559 990,71</u>	94 979 307,84	<u>-34 627 415,02</u>	140 750 983,65
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset tuotot	174 530 599,19		353 512,26	
Satunnaiset kulut	<u>-444 116,03</u>	<u>174 086 483,16</u>	<u>-57 260 933,59</u>	<u>-56 907 421,33</u>
JÄÄMÄ II		209 047 141,67		28 270 901,90
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Tuotot				
Siirtotalouden tuotot valtionhallinnolta	<u>2 116 164 945,87</u>	2 116 164 945,87	<u>1 983 000 000,00</u>	1 983 000 000,00
Kulut				
Siirtotalouden kulut paikallishallinnolle pl. hyvinvointialuehallinto	3 409 196 523,32		10 747 897 943,63	

	1.1.2023-31.12.2023		1.1.2022-31.12.2022	
Siirtotalouden kulut hyvinvointialuehallinnolle	21 127 000 511,81		1 860 439 999,99	
Siirtotalouden kulut sosiaaliturvarahastoille	10 384 922,73		8 765 248,92	
Siirtotalouden kulut elinkeinoelämälle	17 367 790,63		11 580 000,00	
Siirtotalouden kulut rahoitus- ja vakuutuslaitoksille	810 031,11		366 687,23	
Siirtotalouden kulut voittoa tavoittelemattomille yhteisöille	148 244 300,00		146 809 224,00	
Siirtotalouden kulut kotitalouksille	5 337 521 643,43		4 982 012 726,07	
Siirtotalouden kulut EU:n toimielimille ja muille elimille	2 183 201 201,57		2 372 588 068,67	
Siirtotalouden kulut valtionhallinnolle	0,00		1 004 480,90	
Muut siirtotalouden kulut	<u>72 391 096,00</u>	<u>-32 306 118 020,60</u>	<u>72 921 912,00</u>	<u>-20 204 386 291,41</u>
JÄÄMÄ III		-29 980 905 933,06		-18 193 115 389,51
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA				
Perityt arvonlisäverot	42 977,44		77 708,47	
Suoritettut arvonlisäverot	<u>-2 750 114,84</u>	<u>-2 707 137,40</u>	<u>-3 561 498,30</u>	<u>-3 483 789,83</u>
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		-29 983 613 070,46		-18 196 599 179,34

2.4 Tase

	31.12.2023		31.12.2022	
VASTAAVAA				
KÄYTTÖMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET				
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
Muut pitkävaikutteiset menot	0,00		1 530 662,99	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	0,00	0,00	2 020 188,13	3 550 851,12
AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Maa- ja vesialueet	570 544,04		1 810 656,05	
Rakennusmaa- ja vesialueet	167 994,20		167 994,20	
Rakennukset	8 759 547,95		9 142 432,27	
Rakennelmat	55 390,45		55 390,45	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	0,00	9 553 476,64	2 059,93	11 178 532,90
KÄYTTÖMAISUUS- ARVOPAPERIT JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET				
Käyttöomaisuusarvopaperit	492 991 577,75		328 273 721,50	
Liikelaitosten peruspääomat	672 751 705,85		672 751 705,85	
Liikelaitoksiin muun oman pääoman ehdoin sijoitetut pääomat	1 521 557 002,51		1 527 903 188,32	
Muut pitkäaikaiset euromääräiset sijoitukset	361 000 000,00	3 048 300 286,11	326 000 000,00	2 854 928 615,67
KÄYTTÖMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET YHTEENSÄ		3 057 853 762,75		2 869 657 999,69
VAIHTO- JA RAHOITUSMAISUUS				
VAIHTO-OMASUUS				
Valmiit tuotteet/Tavarat	2 091 200,00	2 091 200,00	2 057 360,00	2 057 360,00
PITKÄAIKAISET SAAMISET				
Pitkäaikaiset saamiset	0,00	0,00	51 001 568,38	51 001 568,38

	31.12.2023		31.12.2022	
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	1 800,00		6 735,20	
Siirtosaamiset	419 993,77		40 750,47	
Muut lyhytaikaiset saamiset	12 256 404,31		11 328 077,73	
Ennakkomaksut	<u>-70 455 918,79</u>	<u>-57 777 720,71</u>	<u>-51 798 901,38</u>	<u>-40 423 337,98</u>
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT				
Kirjanpitoyksikön menotilit	-223,55	-223,55	-232,31	-232,31
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISSUUS YHTEENSÄ		-55 686 744,26		12 635 358,09
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u>3 002 167 018,49</u>		<u>2 882 293 357,78</u>
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
VALTION PÄÄOMA				
Valtion pääoma 1.1.1998	6 311 881 313,29		6 311 881 313,29	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	-3 472 238 162,08		-3 184 831 463,73	
Pääoman siirrot	30 106 752 890,38		17 909 192 480,99	
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	<u>-29 983 613 070,46</u>	2 962 782 971,13	<u>-18 196 599 179,34</u>	2 839 643 151,21
VIERAS PÄÄOMA				
LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA				
Ostovelat	12 877 383,87		16 251 147,52	
Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset	832 961,39		795 526,65	
Edelleen tilittettävät erät	762 942,43		748 600,70	
Siirtovelat	24 827 459,67		23 290 932,85	
Muut lyhytaikaiset velat	<u>83 300,00</u>	<u>39 384 047,36</u>	<u>1 563 998,85</u>	<u>42 650 206,57</u>
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		39 384 047,36		42 650 206,57
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		<u>3 002 167 018,49</u>		<u>2 882 293 357,78</u>

3 Valtiovarainministeriön tilinpäätöksen liitteet

Liite 1 Selvitys tilinpäätöksen laatimisperusteista ja vertailtavuudesta

1. Budjetointia koskevat muutokset ja muutosten tärkeimmät vaikutukset talousarvion toteutumalaskelmaan, tuotto- ja kululaskelmaan ja taseeseen sekä niiden vertailtavuuteen

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden osalta tilikaudella tehtiin vain yksi kiinteistöomaisuuden siirto Senaatti-kiinteistöille. Hallinnan siirtoja tehtiin kolme, Maa- ja metsätalousministeriölle, Työ- ja elinkeinoministeriölle sekä Valtiokonttorille.

Kiinteän määrärahan ylitys 5,00 euroa momentilla 28.90.35. Valtion korvaus kunnille veroperustemuutoksista aiheutuvista verotulojen menetyksistä. Asia on käyty läpi kunta- ja alueosaston kanssa ja todettu ylityksen johtuneen kuukausieriä laskeuttaessa muodostuvista pyöristyseroista. Vuoden 2024 kuluessa korjaamme asian joko muuttamalla kyseisen momentin arviomäärärahaksi tai sitten ylibudjetoimalla kiinteä määräraha esim. 1 000 eurolla.

2. Valuuttakurssi, jota on käytetty muutettaessa ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat sekä muut sitoumukset Suomen rahaksi

Valuutta	Kurssi 29.12.2023
USD	1,1050
SEK	11,0960
AUD	1,6263

Valtiovarainministeriöllä oli ulkomaan valuutan määräisiä eriä, joita Euroopan keskuspankki ei noteeraa, seuraavasti:

Noteeraamaton valuutta	Kurssi 29.12.2023
SDR	0,822571

3. Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja -menetelmät sekä niissä tapahtuneiden muutosten vaikutukset tilikauden tuotto- ja kulujäämän sekä taseessa ilmoitettavien erien muodostumiseen

Valtiovarainministeriön tilinpäätös on laadittu noudattaen talousarviolakia ja -asetusta sekä valtiovarainministeriön ja Valtiokonttorin määräyksiä ja ohjeita. Tilinpäätöksessä käytetyt arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja -menetelmät ovat talousarvioasetuksen 66 a - g §:n mukaisia.

4. Aikaisempiin vuosiin kohdistuvat tuotot ja kulut, talousarviotulot ja -menot sekä virheiden korjaukset, jos ne eivät ole merkitykseltään vähäisiä

Valtiovarainministeriöllä ei ole tarvetta esittää selvityksiä aikaisempiin vuosiin kohdistuvista tapahtumista.

5. Selvitys edellistä vuotta koskevista tiedoista, jos ne eivät ole vertailukelpoisia tilinpäätösvuoden tietojen kanssa

Valtiovarainministeriöllä ei ole tarvetta esittää selvityksiä edellistä vuotta koskevista tiedoista.

6. Selvitys tilinpäätösvuoden jälkeisistä olennaisista tapahtumista siltä osin kuin niitä ei ilmoiteta toimintakertomuksessa

Valtiovarainministeriöllä ei ole tarvetta esittää selvityksiä tilinpäätösvuoden jälkeisistä tapahtumista.

Liite 2 Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi		Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen		Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö vuonna 2023	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet määrärahat	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
28.01.01. Valtiovarainministeriön toimintamenot (Siirtomääräraha 2 v)	Bruttomenot	36 920 151,74		31 352 581,19		38 207 815,40				40 742 408,43	
	Bruttotulot	520 151,74		1 163 815,40		1 163 815,40				1 164 942,61	
	Nettomenot	36 400 000,00	37 044 000	30 188 765,79	6 855 234,21	37 044 000,00	0,00	9 388 700,03	46 432 700,03	39 577 465,82	6 855 234,21
28.01.25. Metallirahamenot (Arviomääräraha)	Bruttomenot	649 326,44	6 800 000	4 405 589,40		4 405 589,40					
	Bruttotulot	2 866 325,60	1 340 000	1 699 974,80		1 699 974,80					
	Nettomenot	-2 216 999,16	5 460 000	2 705 614,60		2 705 614,60	2 754 385,40				

Liite 3 Arviomäärärahojen ylitykset

Valtiovarainministeriöllä ei ole esitettävää liitteellä 3.

Liite 4 Peruutetut siirretyt määrärahat

Pääluokan ja tilijaottelun numero ja nimi	Peruutettu	
	Tilijaottelu	Yhteensä
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala		65 742 439,49
Vuosi 2021		5 978 439,49
28.01.88. Suomen Kaasuverkko Oy:n pääomittaminen	1 000 000,00	
28.70.05.1. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon tuki ja ohjaus	402 384,07	
28.70.23. Valtionavustustoiminnan kehittämis- ja digitalisointihanke	164 501,23	
28.90.32. Valtionavustus kuntien kannustinjärjestelmiin	3 572 554,19	
28.99.96. Ennakoimattomat menot	839 000,00	
Vuosi 2022		59 764 000,00
28.01.21. Valtiovarainministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha	1 761 000,00	
28.70.20. Tuottavuuden edistäminen	58 003 000,00	
Pääluokat yhteensä		65 742 439,49
Vuosi 2021		5 978 439,49
Vuosi 2022		59 764 000,00

Liite 5 Henkilöstökulujen erittely

	2023	2022
Henkilöstökulut	32 743 308,83	31 440 653,41
Palkat ja palkkiot	32 324 636,41	31 293 017,32
Tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Lomapalkkavelan muutos	418 672,42	147 636,09
Henkilösivukulut	6 187 124,56	5 802 044,82
Eläkekulut	5 561 758,76	5 272 217,24
Muut henkilösivukulut	625 365,80	529 827,58
Yhteensä	38 930 433,39	37 242 698,23
Johdon palkat ja palkkiot, josta	1 878 659,79	2 056 552,33
- tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	4 123,08	2 456,27
Johto	3 643,08	1 996,27
Muu henkilöstö	480,00	460,00

Liite 6 Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Valtiovarainministeriöllä ei ole esitettävää liitteellä 6.

Liite 7 Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

Valtiovarainministeriöllä ei ole esitettävää liitteellä 6.

Liite 8 Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot	2023	2022	Muutos 2023-2022
Korot euromääräisistä saamisista	19 638 062,82	17 647 230,10	1 990 832,72
Korot valuuttamääräisistä saamisista	0,00	0,00	0,00
Emissio-, pääoma- ja kurssierot saamisista	0,00	0,00	0,00
Osingot	69 901 235,73	122 731 168,57	-52 829 932,84
Liikelayritysten voiton tuloutukset	38 000 000,00	35 000 000,00	3 000 000,00
Muut rahoitustuotot	0,00	0,00	0,00
Rahoitustuotot yhteensä	127 539 298,55	175 378 398,67	-47 839 100,12

Rahoituskulut	2023	2022	Muutos 2023-2022
Korot euromääräisistä veloista	17 345 846,96	14 423 135,95	2 922 711,01
Korot valuuttamääräisistä veloista	0,00	0,00	0,00
Emissio-, pääoma- ja kurssierot veloista	0,00	0,00	0,00
SWAP-maksut veloista	0,00	0,00	0,00
Sijoitusten ja lainasaamisten tileistöpoistot	15 214 143,75	20 204 279,07	-4 990 135,32
Muut rahoituskulut	0,00	0,00	0,00
Rahoituskulut yhteensä	32 559 990,71	34 627 415,02	-2 067 424,31
Netto	94 979 307,84	140 750 983,65	-45 771 675,81

Liite 9 Talousarviotaloudesta annetut lainat

Sektori	Laina- pääoma 31.12.2023	Lisäys 2023	Vähennys 2023	Laina- pääoma 31.12.2022	Pääoma- muutos 2023-2022
Yritykset ja asuntoyhteisöt	0,00	0,00	51 001 568,38	51 001 568,38	-51 001 568,38
Yritykset	0,00	0,00	51 001 568,38	51 001 568,38	-51 001 568,38
- Julkiset yritykset	0,00	0,00	51 001 568,38	51 001 568,38	-51 001 568,38
Yhteensä	0,00	0,00	51 001 568,38	51 001 568,38	-51 001 568,38

Liite 10 Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

	31.12.2023						31.10.2022	
	Kappale- määrä	Markkina-arvo	Kirjanpito- arvo	Omistusosuus %	Myynti- oikeuksien alaraja %	Saadut osingot	Markkina-arvo	Kirjanpito- arvo
Julkisesti noteeratut osakkeet ja osuudet	21 104	867 853,78	81 803,26			44 537,68	1 024 733,20	81 803,26
Aktia Oyj	486	4 578,12	3 645,00			208,98	4 966,92	3 645,00
Elisa Oyj	20 618	863 275,66	78 158,26			44 328,70	1 019 766,28	78 158,26
Julkisesti noteeraamattomat osakkeet ja osuudet	104 199 827		492 909 746,74			64 417 500,00		328 191 890,49
Arsenal Oy	20 100		2 000 000,00	100,00	100,0			2 000 000,00
Hansel Oy 1)	46 817		4 468 128,27	65,00	50,1			4 468 128,27
Tyttökoulun Talo Oy	46		77,37	25,99				77,37
HAUS kehittämiskeskus Oy	1 000		2 880 435,20	100,00	100,0			2 880 435,20
Euroopan rahoitusvakuusväline ERVV	51 097 174		510 971,74	1,80				510 971,74
Fingrid Oyj 2)	1 227		299 335 888,39	36,90	50,1	64 417 500,00		126 103 888,39
DigiFinland Oy 3)	33 461		4 281 576,18	33,46	100,0			12 795 720,93
Gasgrid Finland Oy (K-sarja 2 800 001 kpl, A-sarja 50 200 000 kpl)	53 000 001		179 432 668,59	100,00	50,1			179 432 668,59
Maakuntien tilakeskus Oy	1		1,00	0,00				0,00
Muut osuudet	33		27,75					27,75
Osuuskunta Valkeavesi	33		27,75					27,75
Osakkeet ja osuudet yhteensä	104 220 964	867 853,78	492 991 577,75			64 462 037,68	1 024 733,20	328 273 721,50

1) Hansel Oy:n osakkeiden kirjanpitoarvoa korjattu.

2) valtion omistus yhteensä 53,1 % (ml. Huoltovarmuuskeskus)

Lisäksi saatu Euroopan vakuusmekanismin (EVM) pääoman palautusta 1 010 000,00 euroa.

Lisäksi saatu Pohjoismaiden Investointipankki NIB:n osinkoja 4 429 198,05 euroa.

Muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset	Kirjanpitoarvo 31.12.2023	Kirjanpitoarvo 31.12.2022
Senaatti-kiinteistöt	672 751 705,85	672 751 705,85
Peruspääoma	672 751 705,85	672 751 705,85
Muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset	1 882 557 002,51	1 853 903 188,32
Senaatti-kiinteistöt	1 521 557 002,51	1 527 903 188,32
Gasgrid Finland Oy	361 000 000,00	326 000 000,00
Yhteensä	2 555 308 708,36	2 526 654 894,17

Liite 11 Taseen rahoituserät ja velat

Valtiovarainministeriöllä ei ole esitettävää liitteellä 11.

Liite 12 Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut

Voimassa olevat takaukset ja niiden käytettävissä oleva enimmäismäärä

Sektorit	Voimassa 31.12.2023	Voimassa 31.12.2022	Voimassa Muutos 2023-2022	Käytettävissä enimmäis- määrä 31.12.2023
Yritykset	252 000 000,00	624 375 000,00	-372 375 000,00	11 200 000 000,00
Finnair Oyj	252 000 000,00	540 000 000,00	-288 000 000,00	600 000 000,00
<i>Vuoden 2020 lisätalousarvio (152/2020), VNp 20.5.2020 ¹⁾</i>				
Varustamoyhtiöt ²⁾				600 000 000,00
Tallink Silja Oy, VNp 19.11.2020 ³⁾	0,00	84 375 000,00	-84 375 000,00	90 000 000,00
Energiayhtiöiden laina- ja takausohjelma ⁴⁾	0,00	0,00	0,00	10 000 000 000,00
<i>Vuoden 2022 kolmas lisätalousarvio (824/2022)</i>				
Sähkøyhtiöiden maksuvalmiu-slainojen takausohjelma ¹⁵⁾	0,00	0,00	0,00	0,00
Laki sähköenergiälaskujen maksuajan pidentämisestä ja sähkøyhtiöiden maksuvalmiuden väliaikaisesta tukemisesta (276/2023)				
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	11 160 467 341,33	10 691 273 264,46	469 194 076,87	20 000 000 000,00
Finnvera Oyj	11 160 467 341,33	10 691 273 264,46	469 194 076,87	20 000 000 000,00
Finnveran varainhankintaohjelmat, VNp 24.10.2019 ⁵⁾				
Pitkäaikaisen varainhankinnan joukkovelkakirjalainojen pääoma (EMTN-ohjelma), VNp 24.10.2019 ⁵⁻⁶⁾	10 924 720 735,00	10 134 385 959,00	790 334 776,00	
Lyhytaikaisen varainhankinnan joukkovelkakirjalainojen pääoma (ECP-ohjelma), VNp 9.9.2021 ⁶⁻⁷⁾	235 746 606,33	556 887 305,46	-321 140 699,13	
Ulkomaat	7 224 433 247,56	7 154 504 237,60	69 929 009,96	14 520 250 000,00
Euroopan komissio (SURE-tukiväline)	431 740 250,00	431 740 250,00	0,00	432 000 000,00
<i>Vuoden 2020 kolmas lisätalousarvio (381/2020), VNp 11.6.2020 ⁸⁾</i>				
Euroopan rahoitusvakausväline (ERVV)	6 728 472 997,56	6 722 763 987,60	5 709 009,96	13 974 030 000,00
Laki Euroopan rahoitusvakaus-välineelle annettavista valtiontakauksista (668/2010), VNp 22.11.2018 ⁹⁾				

Sektori	Voimassa 31.12.2023	Voimassa 31.12.2022	Voimassa Muutos 2023-2022	Käytettävissä enimmäis- määrä 31.12.2023
Euroopan Unioni (Ukrainan rahoitusapu)				
<i>Vuoden 2023 talousarvio, täydentävä talousarvioesitys HE (277/2022), VNP 17.11.2022 ¹⁰⁾</i>	64 220 000,00	0,00	64 220 000,00	64 220 000,00
Invest-EU lainaohjelman back-to-back -takaus	0,00	0,00	0,00	50 000 000,00
<i>Vuoden 2022 kolmas lisätalousarvio (824/2022), VNP 1.9.2022 ¹¹⁾</i>				
Takaukset yhteensä	18 636 900 588,89	18 470 152 502,06	166 748 086,83	45 720 250 000,00

1) Valtioneuvoston päätöksen 20.5.2020 mukainen enimmäismäärä on 540 000 000 euroa. Takauksen voimassaolon jatkamista koskeva valtioneuvoston päätös 30.6.2022.

2) Vuoden 2020 toinen lisätalousarvio (286/2020). Valtioneuvosto voi myöntää tarvittaessa vastavakuutta vaatimatta valtion takausohjelmasta omavelkaisia takauksia pääomaltaan yhteensä enintään 600 miljoonaa euroa varustamoyhtiöille huoltovarmuuskriittisen rahtiliikenteen liikennöintiin ja ylläpitämiseen koronapandemian aiheuttamassa tilanteessa.

3) Takausvastuu on päättynyt 21.12.2023 lainan poismaksun myötä.

4) Vuoden 2022 kolmas lisätalousarvio (824/2022). Valtioneuvosto voi myöntää tarvittaessa laina- ja takausohjelmasta velkakirjalainoja tai omavelkaisia takauksia pääomaltaan yhteensä enintään 10 000 000 000 euroa. Laina- ja takausohjelma päättyi vuoden 2023 loppuun.

5) Laki valtion erityisrahoitusyhtiöstä (18.6.1998/443, muutoksineen) määrittelee enimmäismäärän, jonka puitteissa valtioneuvosto voi myöntää valtiontakauksen Finnvera Oyj:n lainoille tai lainaohjelmille. Vuoden 2020 alusta voimaan tulleen lakimuutoksen mukaan yhtiöllä saa olla samanaikaisesti valtion takaamien lainojen pääomaa takaisin maksamatta ja lainaohjelmia euromääräiseltä arvultaan enintään 20 miljardia euroa. Tällä hetkellä aktiivisiin lainaohjelmiin on myönnetty pitkäaikaisen varainhankinnan EMTN-ohjelman (Euro Medium Term Note) osalta 15 miljardin euron takaus ja lyhytaikaisen varainhankinnan ECP-ohjelman (Euro Commercial Paper) osalta 3 miljardin euron takaus.

6) Finnvera Oyj:n lainaohjelmille myönnetty valtiontakaukset kattavat myös koron- ja valuutanvaihtosopimukset, joiden nimellismäärä 31.12.2023 oli EMTN-ohjelman osalta 10 929 miljoonaa euroa ja ECP-ohjelman osalta 142 miljoonaa euroa. Johdannaissopimukset solmitaan kansainvälisen, vakiomuotoisen ns. ISDA-sopimuksen puitteissa ja siihen liitetään luottoriskiä vähentävä vakuusjärjestelyyn liittyvä Credit Support Annex (CSA) -sopimus. Johdannaissopimukset eivät sisälly viitteessä 5 esitettyyn 20 miljardin enimmäismäärään.

7) Valtioneuvosto on 9.9.2021 tekemällään päätöksellä antanut vastavakuuksia vaatimatta valtiontakauksen Finnvera Oyj:n Euro Commercial Paper -lainaohjelmalle (ECP), jonka puitteissa otettujen lainojen takaisin maksamatta oleva pääoma on enintään kolme miljardia euroa. Takaus annetaan lainaohjelman puitteissa 31.12.2026 mennessä otetuille, takaisinmaksuajaltaan enintään 12 kuukauden pituisille lainoille sekä lainoihin liittyville koron- ja valuutanvaihtosopimuksille sekä muille vastaaville suojausjärjestelyille ja edellä mainituissa sopimuksissa sovituille koroille ja muille ehdoille.

8) Valtioneuvosto on 11.6.2020 tekemällään päätöksellä antanut 432 000 000 euron suuruisen valtiontakauksen Euroopan komission työttömyysriskien lieventämisen tilapäistä tukivälinettä (SURE-väline) varten ottamien lainojen vakuudeksi. Lopulliseen jäsenvaltioiden väliseen takaus sopimukseen Suomen takausvastuun enimmäismääräksi kirjattiin 431 740 250 euroa.

9) Valtioneuvoston päätöksen 22.11.2018 mukainen enimmäismäärä on 7 670 miljoonaa euroa. Enimmäismäärä muodostuu Suomen osuudesta (1,9288 %) Euroopan rahoitusvakuusvälineen 241 miljardin euron varainhankintaohjelmasta ja enintään 65 %:n ylitakauksesta. Päätös kattaa myös varainhankinnasta maksettaviksi tulevat korot ja muut kulut.

10) Valtioneuvosto on myöntänyt vastavakuutta vaatimatta 64 220 000 euron suuruisen valtiontakauksen Ukrainalle myönnettävän poikkeuksellisen lainamuotoisen makrotaloudellisen avun puitteissa myönnettävien lainojen ja lainasopimuksissa sovitettavien ehtojen vakuudeksi sekä Euroopan unionin talousarvion yhteisen vararahaston vahvistamiseksi.

11) Vuoden 2022 toinen lisätalousarvio (511/2022). Valtioneuvosto voi myöntää vastavakuutta vaatimatta InvestEU-ohjelman jäsenvaltiokohtaista osiota koskevan enintään 50 000 000 euron suuruisen omavelkaisen valtiontakauksen, jäsenvaltion ja EU:n komission välillä solmittavan rahoitusosuussopimuksen vakuudeksi. Valtioneuvoston takauspäätös 1.9.2022 lopullisen sopimuksen mukainen 8 700 000 euroa.

Voimassa olevat takuut ja niiden käytettävissä oleva enimmäismäärä

Sektori	Voimassa 31.12.2023	Voimassa 31.12.2022	Voimassa Muutos 2023-2022	Käytettävissä enimmäismäärä 31.12.2023
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	879 697 171,43	842 542 782,50	37 154 388,93	7 707 484 724,13
Suomen Pankki	879 697 171,43	842 542 782,50	37 154 388,93	7 707 484 724,13
Valtion takaamat Suomen Pankin IMF-erät <i>Eduskunnan päätös (1273/2011), VNp 18.2.2016, eduskunnan päätös (139/2017), eduskunnan päätös (798/2020), EV 131/2020 vp, VNp 10.12.2020¹²⁾ Poverty Reduction and Growth Trust (PRGT) -rahasto Vuoden 2022 neljäs lisätalousarvio (951/2022)¹³⁾</i>	879 697 171,43	842 542 782,50	37 154 388,93	7 707 484 724,13
Yritykset	25 000 000,00	25 000 000,00	0,00	25 000 000,00
Nammo Vihtavuori Oy	25 000 000,00	25 000 000,00	0,00	25 000 000,00
<i>Vuoden 2013 neljäs lisätalousarvio (836/2013), VNp 19.12.2013</i>				
Ulkomaat	233 500 000,00	317 800 000,00	-84 300 000,00	372 000 000,00
Euroopan investointipankki (EU Covid-19 -takuurahasto)	233 500 000,00	317 800 000,00	-84 300 000,00	372 000 000,00
<i>Vuoden 2020 kolmas lisätalousarvio (381/2020), VNp 25.6.2020¹⁴⁾</i>				
Takuut yhteensä	1 138 197 171,43	1 185 342 782,50	-47 145 611,07	8 104 484 724,13
Takaukset ja takuut yhteensä	19 775 097 760,32	19 655 495 284,56	119 602 475,76	53 824 734 724,13

12) Voimassa olevan määrän laskennassa käytetään Suomen Pankin ilmoittamaa ja EKP:n vahvistamaa SDR-kurssia.

13) Valtioneuvosto voi myöntää vastavakuutta vaatimatta enintään 400 000 000 euron suuruisen valtiontakuun Suomen Pankille Kansainväliselle valuuttarahastolle Poverty Reduction and Growth Trust (PRGT) -rahaston hyväksi myönnettävän kahdenvälisen lainan vakuudeksi siitä mahdollisesti aiheutuvien tappioiden varalta.

14) Valtioneuvoston päätöksen 25.6.2020 mukainen enimmäismäärä on 372 miljoonaa euroa. Takaussopimuksessa Suomen enimmäismääräksi muodostui 1,52 % EU Covid-19 -takuurahaston 25 miljardin euron tavoitellusta koosta eli 371 158 331,96 euroa. Takuun nojalla Euroopan investointipankille voidaan korvata sen yhteyteen perustetusta yleiseurooppalaisesta EU Covid-19 -takuurahastosta pankille aiheutuneita tappioita.

Rahaston raportointia on täsmennetty 1.1.2022 alkaen siten, että voimassa olevaksi vastuumääräksi ilmoitetaan Suomen osuus rahaston aktuaalisesta sopimuskannasta kullakin raportointihetkellä. Aiemmin voimassa olevaksi vastuuksi on ilmoitettu takaussopimukseen Suomen osuudeksi kirjattu enimmäismäärä 371 miljoonaa euroa. Per 31.12.2023 vastuumäärä on ennakkoarvio, joka perustuu 30.9.2023 lainakannan tilanteeseen.

15) Takausten haku aika päättyi 31.7.2023 ja myöntövaltuus 29.9.2023. Yhtään takausohjelmaan liittyvää hakemusta ei saapunut Valtiokonttoriin.

Voimassa olevat takaukset ja takuut

Takaukset ja takuut	Voimassa 31.12.2023	Voimassa 31.12.2022	Muutos 2022-2023	Käytettävissä enimmäismäärä 31.12.2023
Takaukset yhteensä	18 636 900 588,89	18 470 152 502,06	166 748 086,83	45 720 250 000,00
Takuut yhteensä	1 138 197 171,43	1 185 342 782,50	-47 145 611,07	8 104 484 724,13
Takaukset ja takuut yhteensä	19 775 097 760,32	19 655 495 284,56	119 602 475,76	53 824 734 724,13

Sisältävät ulkomaanrahan määräisiä takauksia ja takuita

Takauksen tai takuun saaja	Valuutta	Valuutta- määräinen vastuu 31.12.2023	Valuutta- määräinen vastuu 31.12.2022	Valuutta- määräinen muutos 2022-2023
Finnvera Oyj	SEK	3 500 000 000	3 500 000 000	0
Finnvera Oyj	USD	4 500 000 000	3 710 000 000	790 000 000
Finnvera Oyj	AUD	60 000 000	60 000 000	0
Suomen Pankki	SDR	723 613 382	673 118 382	50 495 000

Voimassa olevat takaukset ja takuut valuutoittain

Valuutta	Vasta-arvo €	Jakauma €	Tilinpäätös- päivän kurssi €
Euro (EUR)	14 470 679 853,35	73,18	1
Yhdysvaltain dollari (USD)	4 072 398 190,05	20,59	1,1050
Erityiset nosto-oikeudet (SDR)	879 697 171,43	4,45	0,822571
Ruotsin kruunu (SEK)	315 428 983,42	1,60	11,096
Australian dollari (AUD)	36 893 562,07	0,19	1,6263
Yhteensä	19 775 097 760,32	100,00	

Valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarvio- menot 2023	Määräraha- tarve 2024	Määräraha- tarve 2025	Määräraha- tarve 2026	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
Tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Muulla kuin valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarvio- menot 2023	Määräraha- tarve 2024	Määräraha- tarve 2025	Määräraha- tarve 2026	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
Suomen valtion metallirahavastuu (L metallirahasta 216/1998) *	4 002 335,00	4 700 000,00	4 700 000,00	4 700 000,00	554 483 829,27	568 583 829,27
Kansainvälinen jälleenrakennus- ja kehitys pankki IBRD ***					1 336 832 579,19	1 336 832 579,19
Kansainvälinen rahoitusyhtiö IFC					0,00	0,00
Kansainvälinen investointitakaustilasto MIGA ***					10 350 226,24	10 350 226,24
Euroopan investointipankki EIB					3 364 251 741,00	3 364 251 741,00
Pohjoismaiden Investointipankki NIB					1 483 000 000,00	1 483 000 000,00
Pohjoismaiden ympäristörahoitusyhtiö NEFCO					22 265 000,00	22 265 000,00
Euroopan neuvoston kehitys pankki CEB					62 039 000,00	62 039 000,00
Euroopan vakaustekanismi EVM					11 110 670 000,00	11 110 670 000,00
Aasian infrastruktuuri- ja investointipankki AIIB ***					224 615 384,62	224 615 384,62
Muut sopimukset ja sitoumukset yhteensä	4 002 335,00	4 700 000,00	4 700 000,00	4 700 000,00	18 168 507 760,32	18 182 607 760,32
Muut monivuotiset vastuut yhteensä	4 002 335,00	4 700 000,00	4 700 000,00	4 700 000,00	18 168 507 760,32	18 182 607 760,32

* Suomen Pankki on laskenut liikkeelle käyttörahoja yhteensä 540 695 664,27 euroina sekä juhlarahoja 27 888 165,00 euroina, yhteensä 568 583 829,27 euroa.

Valtio on metallirahalain (216/1998) nojalla vastuussa em. kolikoista.

** Maksetut määrät koskien kansainvälisiä rahoituslaitoksia on esitetty liitteellä 17.

*** Vasta-arvo laskettu Suomen Pankin 29.12.2023 valuuttakurssilla EUR/USD 1,1050.

Liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Valtiovarainministeriöllä ei ole esitettävää liitteellä 16.

Liite 14: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Valtiovarainministeriöllä ei ole esitettävää liitteellä 16.

Liite 15: Velan muutokset

Valtiovarainministeriöllä ei ole esitettävää liitteellä 16.

Liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Valtiovarainministeriöllä ei ole esitettävää liitteellä 16.

Liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Osuudet kansainvälisissä rahoituslaitoksissa

Rahalaitos	Merkitty pääoma 31.12.2023 mennessä ¹⁾		Maksettu pääoma 31.12.2023 mennessä ²⁾		Maksettu pääoma 31.12.2023 valuuttakurssien mukaan euroina ³⁾
	Valuutta		Valuutta		
Kansainvälinen jälleenrakennus- ja kehityspankki IBRD	USD	1 477 200 000,00	USD	109 600 000,00	99 185 520,36
Kansainvälinen rahoitusyhtiö IFC	USD	0,00	USD	140 053 000,00	126 744 796,38
Kansainvälinen investointitakauslaitos MIGA	USD	11 437 000,00	USD	2 171 000,00	1 964 705,88
Euroopan investointipankki EIB	EUR	3 364 251 741,00	EUR	329 450 757,00	329 450 757,00
Pohjoismaiden Investointipankki NIB	EUR	1 483 000 000,00	EUR	150 000 000,00	150 000 000,00
Pohjoismaiden ympäristörahoitusyhtiö NEFCO	EUR	22 265 000,00	EUR	22 265 000,00	22 265 000,00
Euroopan neuvoston kehityspankki CEB	EUR	62 039 000,00	EUR	7 747 000,00	7 747 000,00
Euroopan vakausmekanismi EVM	EUR	11 110 670 000,00	EUR	1 433 630 000,00	1 434 640 000,00
Aasian infrastruktuuri- ja investointipankki AIIB	USD	248 200 000,00	USD	62 100 000,00	56 199 095,02
Yhteensä					2 228 196 874,65

Summien selitykset

- 1) Merkityt osuudet (callable capital) laitokseen liittymisestä alkaen vuoden 2023 loppuun saakka.
- 2) Maksetut osuudet (paid-in) laitokseen liittymisestä alkaen vuoden 2023 loppuun saakka.
- 3) Maksettujen osuuksien kumulatiivinen arvo euroina vuoden 2023 kurssien mukaan, EUR-USD: 1,1050 (Suomen Pankki 29.12.2023).

Rahaliikkeestä poistetut kolikot

Valtiovarainministeriöllä on hallussaan käytöstä ja rahaliikkeestä poistettuja kolikoita, jotka ovat luonteeltaan metallipaloja.

Rahaliikkeestä poistettuja kolikoita ei niiden luonteen vuoksi ole huomioitu ministeriön taseella, koska metallipalojen luovuttaminen edelleen liikkeeseen laskettaviksi kolikoiksi on epätodennäköistä. Rahaliikkeestä poistettujen käyttökuntoisten kolikoiden nimellisarvo on 27 389 180 euroa.

Liite 18: Kilpailullisen toiminnan tuloslaskelma sekä kuvaus kustannuslaskennan periaatteista

Valtiovarainministeriöllä ei ole esitettävää liitteellä 18.

4 Allekirjoitukset

Tilinpäätös on hyväksytty Helsingissä 29.2.2024

Riikka Purra

Valtiovarainministeri

Anna-Kaisa Ikonen

Kunta- ja alueministeri

Wille Rydman

Elinkeinoministeri

Juha Majanen

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Kirjanpitoyksikön tilintarkastuksesta vastaa valtiontalouden tarkastusvirasto, joka antaa tarkastuksesta tilintarkastuskertomuksen.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
Snellmaninkatu 1 A
PL 28, 00023 VALTIONEUVOSTO
Puhelin 0295 160 01
vm.fi

ISSN 1797-9714 (pdf)
ISBN 978-952-367-675-6 (pdf)

Maaliskuu 2024